

POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE
BETER SAMEN LEVEN
SPP INTÉGRATION SOCIALE
MIEUX VIVRE ENSEMBLE



Kruidtuinlaan 50 bus 165
B-1000 Brussel
T. +32 2 508 85 85
E. vraag@mi-is.be
www.mi-is.be

**Aan de dames en heren Voorzitters
van de openbare centra voor
maatschappelijk welzijn**

Heeft u vragen? Nood aan bijkomende info?
Consulteer dan Primabook, de documentatieruimte van
de POD MI via <https://primabook.mi-is.be>.

Mail voor bijkomende vragen naar onze FrontOffice
via vraag@mi-is.be of bel naar 02 508 85 85.

Datum: 18/03/2024

Onderwerp: De wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie
Algemene omzendbrief

Mevrouw de Voorzitter,

Mijnheer de Voorzitter,

Hierbij heb ik de eer u een nieuwe versie voor te stellen van de omzendbrief betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

Deze nieuwe versie omvat het werk van een werkgroep bestaande uit OCMW's en de federaties van OCMW's. Zij bevat eveneens de laatste ontwikkelingen.

Ik weet dat de afgelopen jaren niet gemakkelijk geweest zijn voor zowel de burgers als de OCMW-medewerkers.

Daarom vecht ik, met jullie en naast jullie, om de waardigheid van iedereen te garanderen.

Tijdens mijn ambtstermijn hebben we verschillende crisissen doorgemaakt: covid, de overstromingen, de oorlog in Oekraïne, de energiecrisis. Voor elk van deze crisissen werden extra middelen vrijgemaakt om de OCMW's te ondersteunen in hun opdracht om maatschappelijke hulp te verlenen.

Daarnaast werden een aantal belangrijke dossiers afgerond: de verhoging van het leefloon tot de armoedegrens, de vrijstelling van wachtuitkeringen en premies voor huisvesting, de opheffing van het verschil tussen beursstudenten en niet-beursstudenten, de vrijstelling van de aanvullende kinderbijslag voor personen met een handicap, de verhoging van het vrijgestelde bedrag voor PWA-cheques (nu wijk-werken), de verhoging van de SPI voor knelpuntberoepen ...

Ik heb ook rekening gehouden met de administratieve last die maatschappelijk assistenten binnen het OCMW moeten dragen, vooral bij de berekening van de bestaansmiddelen. Daarom is er een belangrijke administratieve vereenvoudiging doorgevoerd. Deze vereenvoudiging zal binnenkort worden aangevuld met een berekeningstool.

Deze omzendbrief vervangt de algemene omzendbrief van 27 maart 2018.

Het document behoudt de structuur van de vorige brief, waarbij nieuwe elementen worden toegevoegd. Het bevat tevens de vragen die vaak aan mijn administratie worden gesteld evenals aanpassingen van bepaalde passages voor meer duidelijkheid.

Alle wijzigingen zijn rood gemarkeerd zodat u ze onmiddellijk kunt herkennen.

Hoogachtend,

De Minister van Maatschappelijke Integratie

Karine Lalieux

INHOUDSTAFEL

1. DE TOEKENNINGSVOORWAARDEN VAN HET RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE.....	12
1.1. VERBLIJFSVOORWAARDE	13
1.1.1. Gewoonlijke en werkelijke verblijfplaats in België	13
1.1.2. Verblijf in het buitenland	13
1.1.2.1. Principe : wat vermeldt artikel 23, §5 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het verblijf in het buitenland ?	14
1.1.2.2. Definities.....	14
1.1.2.3. Toepassing	15
1.1.2.4. Wat als de betrokkene het OCMW niet verwittigt ?	18
1.2. LEEFTIJDVOORWAARDE.....	19
1.3. NATIONALITEITSVOORWAARDE	20
1.3.1. Belg zijn.	20
1.3.2. Unieburger, of lid van zijn familie die hem begeleidt of zich bij hem voegt, die geniet van een verblijfsrecht voor meer dan 3 maanden.	20
1.3.3. Vreemdeling die is ingeschreven in het bevolkingsregister.....	23
1.3.4. Staatloze	23
1.3.5. Erkend vluchteling.....	23
1.3.6. Persoon die de subsidiaire beschermingsstatus geniet	23
1.4. OVER ONTOEREIKENDE BESTAANSMIDDELEN BESCHIKKEN.....	25
1.5. WERKBEREIDHEID	27
1.5.1. Belemmeringen: gezondheids- of billijkheidsredenen.	27
1.5.2. Evaluatie van de werkbereidheid	28
1.6. HET UITPUTTEN VAN RECHTEN OP SOCIALE UITKERINGEN EN ONDERHOUDSGELD.....	30
1.6.1. Rechten op sociale uitkeringen laten gelden	30
1.6.2. Rechten op onderhoudsgelden laten gelden	30
1.6.3. De voorwaarde moet onderzocht worden met het oog op de belangen van de betrokkene	31
2. ELEMENTEN VAN HET RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE	33
2.1. EEN TEWERKSTELLING	33
2.1.1. Inleiding	33
2.1.2. Aard van de tewerkstelling.....	34

2.1.3.	Einde van de tewerkstellingsopdracht	34
2.2.	EEN LEEFLOON	36
2.3.	EEN GEINDIVIDUALISEERD PROJECT VOOR MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE (GPMI)	37
2.3.1.	Het GPMI: essentieel instrument van de maatschappelijke integratie	37
2.3.1.1.	Wat is een GPMI?	37
2.3.1.2.	Doel van het GPMI	38
2.3.1.3.	Hoe moet een GPMI worden opgemaakt?	39
2.3.1.3.1.	Voorafgaandelijk een behoefteanalyse uitvoeren	39
2.3.1.3.2.	Procedurele vereisten	40
2.3.1.3.3.	Inhoudelijke vereisten	42
2.3.1.3.4.	Vorm van het GPMI	43
2.3.1.3.5.	Duur van het GPMI	43
2.3.1.3.6.	Evaluatie van het GPMI	44
2.3.1.3.7.	Wijzigingen als gevolg van een verhuis	45
2.3.2.	Het facultatief of verplicht karakter van het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie	46
2.3.2.1.	Principe	46
2.3.2.2.	In het geval van twee personen die samen een leefloon categorie 3 ontvangen	47
2.3.2.3.	Uitzondering om redenen van gezondheid of billijkheid	47
2.3.3.	Het GPMI met een hoofddoelstelling gebaseerd op studies met een voltijds leerplan (studieproject)	49
2.3.3.1.	Wie is een student in de zin van het recht op maatschappelijke integratie?	49
2.3.3.2.	GPMI voor personen jonger dan 25 jaar oud	49
2.3.3.3.	Duur van GPMI	50
2.3.3.4.	Verplichtingen voor de jongere	50
2.3.3.5.	Welke soorten studies	51
2.3.3.6.	Verplichtingen voor het OCMW	54
2.3.3.7.	Communicatie van resultaten	54
2.3.4.	De rol van de inspectiedienst van de POD MI met betrekking tot de controle van de GPMI's	55
3.	CATEGORIEËN VAN RECHTHEBBENDEN EN HET BEDRAG VAN HET LEEFLOON..	56
3.1.	CATEGORIEËN	56
3.1.1.	Categorie 1 : Samenwonende personen	57
3.1.2.	Categorie 2 : Alleenstaande personen en daklozen waarmee een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie is afgesloten	58
3.1.3.	Categorie 3 : Personen die samenwonen met een gezin te hunnen laste	59
3.1.4.	Enkele specifieke situaties	62
3.1.4.1.	Co-ouderschap en gedeeld ouderschap	62

3.1.4.2.	Jongere op kot	62
3.1.4.3.	Ouder met geplaatst kind	63
3.1.4.4.	Betrokkene verblijft in een instelling	63
3.1.4.5.	Betrokkene woont samen met iemand die illegaal in het land verblijft	63
3.1.4.6.	Betrokkene woont als koppel samen met een minderjarige	64
3.2.	BEDRAGEN	65
4.	PROCEDURE	67
4.1.	AANVRAAG	67
4.1.1.	Indiening van de aanvraag	67
4.1.2.	Sociale zitdagen	68
4.1.3.	Verloop en ontvangstbewijs	68
4.1.4.	Hoorrecht	69
4.2.	TERRITORIAAL BEVOEGD O.C.M.W	70
4.3.	INFORMATIEPLICHT VAN HET OCMW	70
4.4.	HET ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG	72
4.4.1.	Het sociaal onderzoek: algemeen	72
4.4.2.	Het sociaal onderzoek: inlichtingen	73
4.5.	DE BESLISSING	75
4.5.1.	Periode voor het nemen van een beslissing	75
4.5.2.	Inhoud van de beslissing	75
4.5.3.	Kennisgave en uitwerking	76
4.5.3.1.	Kennisgave van de beslissing	76
4.5.3.2.	Uitwerking	76
4.5.3.3.	Overmaking aan POD MI	77
4.5.4.	Beroep	78
4.6.	BETALING VAN HET LEEFLOON	79
4.6.1.	Betalingswijze	79
4.6.2.	Tijdstip van uitbetaling	80
4.6.3.	Verwijlinteressen	80
4.6.4.	Schorsing van de uitbetaling bij verblijf in het buitenland	81
4.6.4.1.	Principe : wat vermeldt artikel 23, §5 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het verblijf in het buitenland ?	81
4.6.4.2.	Definities	81
4.6.4.3.	Toepassing	82
4.6.4.4.	Wat als de betrokkene het OCMW niet verwittigt ?	85
4.6.5.	Opschorting van de uitbetaling tijdens de periode van plaatsing	86
4.6.6.	Uitbetaling van het leefloon in geval van overlijden	87

4.7.	Toekenning van een leefloon met terugwerkende kracht.....	88
5.	BEREKENING VAN DE BESTAANSMIDDELEN	89
5.1.	ALGEMENE PRINCIPES	89
5.2.	VRIJGESTELDE BESTAANSMIDDELEN	92
5.2.1.	Specifieke vrijgestelde bestaansmiddelen	92
5.2.2.	Bedrag van de forfaitaire vrijstelling per categorie	110
5.3.	BEROEPSINKOMEN.....	111
5.3.1.	Doelstellingen van de hervorming	111
5.3.2.	Algemeen	111
5.3.3.	Regels voor de berekening van beroepsinkomsten	113
5.3.3.1.	Berekeningsstappen wanneer het niet gaat om een nieuwe aanvraag.....	113
5.3.3.2.	Berekeningsstappen wanneer het om een nieuwe aanvraag gaat	114
5.3.3.3.	Samenvoeging van de inkomsten uit arbeid voor de hele maand.....	120
5.3.3.3.1.	Het algemeen principe	120
5.3.3.3.2.	De uitzondering.....	123
5.3.3.4.	SPI-vrijstelling	125
5.3.3.5.	Samenvatting.....	127
5.3.4.	Maaltijdcheques en ecocheques.....	128
5.3.5.	Vakantiegeld.....	128
5.3.6.	Eindejaarstoelage	128
5.3.7.	Opzegvergoeding.....	129
5.3.8.	Inkomsten uit vakantiewerk.....	129
5.3.9.	Vergoeding als onthaalouder	129
5.3.10.	Schadeloosstelling in geval van een ongeval	130
5.3.11.	Vervangingsinkomen	130
5.3.12.	Vergoedingen en terugbetalingen van beroepskosten.....	131
5.4.	DE SOCIO-PROFESSIONELE VRIJSTELLING	132
5.4.1.	Vrijstelling van de inkomsten verworven in het kader van de socioprofessionele integratie (SPI-vrijstelling)(gewone vrijstelling).....	132
5.4.1.1.	Voorwaarden om van de SPI-vrijstelling te genieten	132
5.4.1.2.	Bedrag van de SPI-vrijstelling	134
5.4.1.3.	Hoe moet deze vrijstelling worden opgenomen in de berekening van de bestaansmiddelen?	134
5.4.1.3.1.	Berekeningsregels	134
5.4.1.3.2.	De betrokkene wijzigt van categorie gedurende de maand waarin hij tewerk gesteld is.....	137
5.4.1.3.3.	Betrokkenen hebben recht op een leefloon categorie 3 en hebben beiden inkomsten uit arbeid of opleiding.....	138
5.4.1.4.	Duur van de SPI-vrijstelling.....	138

5.4.1.5.	Limiet van de toepassing van de SPI-vrijstelling.....	141
5.4.1.6.	Verplichte toepassing voor het OCMW.....	143
5.4.1.7.	Verhoogde vrijstelling voor knelpuntberoepen	143
5.4.1.7.1.	Wettelijke basis	143
5.4.1.7.2.	Context	143
5.4.1.7.3.	De maatregel.....	143
5.4.1.7.4.	Hoe moet de verhoogde vrijstelling in de praktijk toegepast worden?	146
5.4.1.7.5.	Invoering in formulieren	150
5.4.2.	Vrijstelling van de inkomsten uit artistieke activiteiten	152
5.4.3.	Vrijstelling voor jongeren die studies met voltijds leerplan volgen.....	156
5.4.4.	Is cumulatie tussen de verschillende SPI-vrijstellingen mogelijk?	159
5.5.	ONROERENDE GOEDEREN	160
5.5.1.	Berekeningswijze.....	160
5.5.2.	Eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid	161
5.5.3.	Eigenaar of vruchtgebruiker van meerdere onroerende goederen	162
5.5.4.	Bezit of vruchtgebruik van in het buitenland gelegen goederen.....	163
5.5.5.	Met hypotheek bezwaard onroerend goed	164
5.5.6.	Aftrek voor de verwerving van het onroerend goed door middel van een lijfrente.....	165
5.5.7.	Specifieke situatie indien de aanvrager in aanmerking komt voor een leefloon categorie 3	166
5.5.8.	Berekening van de inkomsten uit onroerende goederen bij verhuur	167
5.6.	ROERENDE KAPITALEN	168
5.7.	DE AFSTAND VAN GOEDEREN	170
5.7.1.	Algemene bepalingen.....	170
5.7.1.1.	Soort van afstand:	170
5.7.1.2.	Duur van de in aanmerking neming van de afstand.....	170
5.7.1.3.	In aanmerking neming van de verkoopwaarde van het goed	171
5.7.1.3.1.	Algemene regel	171
5.7.1.3.2.	Bijzonderheden	171
5.7.2.	De afstand van bebouwde onroerende goederen ten bezwarende titel	173
5.7.2.1.	Afstand van het woonhuis van de betrokkene wanneer deze geen ander bebouwd onroerend goed bezit.....	173
5.7.2.2.	Afstand van andere bebouwde onroerende goederen dan het enige woonhuis.....	176
5.7.3.	Afstand van bebouwde onroerende goederen om niet	176
5.7.4.	Afstand van onbebouwde onroerende goederen ten bezwarende titel	177
5.7.4.1.	Afstand van een onbebouwd onroerend goed wanneer de betrokkene geen ander bebouwd of onbebouwd onroerend goed bezit	177
5.7.4.2.	Afstand van een onbebouwd onroerend goed wanneer de betrokkene nog een ander bebouwd of onbebouwd onroerend goed bezit.....	179

5.7.5.	Afstand van onbebouwde onroerende goederen om niet	180
5.7.6.	Afstand van roerende goederen ten bezwarende titel	180
5.7.7.	Kosteloze afstand van roerende goederen	181
5.7.8.	Inkomsten uit de verkoop van een onroerend goed die om billijkheidsredenen niet in aanmerking worden genomen	181
5.8.	VOORDELEN IN NATURA	182
5.8.1.	Voordelen in natura verbonden aan de huisvesting.....	182
5.8.1.1.	Principe	182
5.8.1.2.	Specifieke gevallen	183
5.8.2.	Andere voordelen in natura	184
5.9.	BESTAANSMIDDELEN IN GEVAL VAN SAMENWONING	185
5.9.1.	Algemene bepalingen.....	185
5.9.1.1.	In aanmerkingneming van de bestaansmiddelen van zijn echtgenoot of levenspartner	185
5.9.1.2.	In aanmerkingneming van de bestaansmiddelen van de samenwonende meerderjarige ascendenten of descendenten van de eerste graad	185
5.9.1.3.	Niet in aanmerkingneming van de bestaansmiddelen van de andere samenwonenden.....	186
5.9.2.	Berekeningswijze.....	187
5.9.2.1.	De aanvrager komt in aanmerking om gerechtigd te zijn op een leefloon categorie 3 (woont samen met zijn echtgenoot of levenspartner en heeft een minderjarig kind te zijnen laste).....	187
5.9.2.2.	De aanvrager woont samen met zijn echtgenoot of met de persoon waarmee hij een feitelijk gezin vormt.....	188
5.9.2.3.	De aanvrager woont samen met zijn ouder(s) en/of zijn meerderjarige kinderen.....	190
6.	TERUGVORDERINGEN	193
6.1.	VERHAAL OP DE RECHTHEBBENDE	193
6.1.1.	Verhaalsplicht.....	193
6.1.1.1.	De beslissing tot toekenning van het leefloon wordt met terugwerkende kracht wordt herzien.	194
6.1.1.1.1.	Vergissing van het OCMW	194
6.1.1.1.2.	Frauduleus handelen door de betrokkene	195
6.1.1.1.3.	Verzuim aangifte bestaansmiddelen.....	195
6.1.1.2.	De betrokkene krijgt met terugwerkende kracht de beschikking over inkomsten krachtens rechten die hij bezat tijdens de periode waarvoor hem een leefloon werd uitbetaald.....	195
6.1.2.	Afwijkingen op de verhaalsplicht	196
6.1.3.	De beslissing	196
6.1.4.	Verjaring	198

6.1.5.	Sanctie ten opzichte van het OCMW	198
6.2.	VERHAAL OP DE ONDERHOUDSPLICHTIGEN.....	199
6.2.1.	Verhaalsplicht.....	199
6.2.1.1.	De onderhoudsplichtigen	199
6.2.1.2.	Terug te vorderen bedrag.....	200
6.2.2.	Afwijkingen op de verhaalsplicht	202
6.2.3.	De bepaling van het terug te vorderen bedrag.....	203
6.2.3.1.	In aanmerking neming van het netto belastbaar inkomen van het voorlaatste kalenderjaar	203
6.2.3.2.	Verhoging per persoon ten laste	204
6.2.3.3.	Wijziging van de vermogenstoestand van de onderhoudsplichtige	204
6.2.3.4.	De onderhoudsplichtige beschikt niet over voormelde bedrag maar bezit meerdere onroerende goederen	205
6.2.3.5.	Het verhaal voor de kosten van maatschappelijke dienstverlening heeft voorrang.....	206
6.2.3.6.	De schaal van tussenkomsten	206
6.2.4.	Procedure	209
6.2.5.	Verjaring	210
6.2.6.	Sanctie ten opzichte van het OCMW	210
6.2.7.	Terugbetaling	211
6.3.	VERHAAL OP DE AANSPRAKELIJKE DERDE.....	212
7.	VII. SANCTIES.....	213
7.1.	ADMINISTRATIEVE SANCTIES.....	213
7.1.1.	Betrokkene verzuimt bestaansmiddelen aan te geven en/of legt onjuiste of onvolledige verklaringen af die het bedrag van het leefloon beïnvloeden.....	213
7.1.1.1.	Verzuim en/of foutieve verklaring	213
7.1.1.2.	Sanctie	213
7.1.1.3.	Uitstel	214
7.1.1.4.	Verjaring	214
7.1.1.5.	Beroep	215
7.1.1.6.	Rechtspleging	215
7.1.1.7.	Continuïteit van de sanctie in geval van wijziging van het bevoegd OCMW	216
7.1.2.	Betrokkene leeft na aanmaning de afspraken in het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie zonder wettige redenen niet na.	217
7.1.2.1.	Ingebrekestelling	217
7.1.2.2.	Sanctie	217
7.1.2.3.	Uitstel	217
7.1.2.4.	Beroep	218
7.1.2.5.	Rechtspleging	218
7.1.2.6.	Continuïteit van de sanctie in geval van wijziging van het bevoegde OCMW	219

7.2. STRAFRECHTELIJKE SANCTIES	220
7.2.1. Sancties.....	220
7.2.2. Bevoegdheid van de arbeidsauditeur	222
8. STAATSTOELAGEN	223
8.1. DE VERSCHILLENDE TOELAGEN	223
8.1.1. Algemeen.....	223
8.1.2. Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI)	224
8.1.2.1. Algemene voorwaarden	224
8.1.2.2. De eerste toelage	225
8.1.2.3. De toelage-student.....	227
8.1.2.4. De toelage-verlenging	228
8.1.2.5. De toelage-2de kans.....	229
8.1.2.6. Voorbeelden	231
8.1.3. Tewerkstelling	234
8.1.4. Personeelskosten	234
8.1.5. Daklozen en ermee gelijkgestelde personen	235
8.1.5.1. Toelage aan 100% gedurende 2 jaar indien de persoon zijn hoedanigheid van dakloze verliest.....	235
8.1.5.2. Met daklozen gelijkgestelde personen.....	236
8.1.5.3. De installatiepremie	236
8.1.6. Personen ingeschreven in het vreemdelingenregister	237
8.1.7. Bijkomende toelage voor de personen die de subsidiaire beschermingsstatus hebben verkregen en voor de personen met de hoedanigheid van erkende vluchteling.....	237
8.2. BETALINGSMODALITEITEN	238
8.3. VOORSCHOTTEN	239
8.4. SANCTIES TEGEN HET OCMW.....	241
8.4.1. Algemeen.....	241
8.4.2. Voor wat betreft de toelage specifiek aan het GPMI	242
9. HET TERRITORIAAL BEVOEGD OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN	244
9.1. Algemene regel	244
9.2. Bijzondere bevoegdheidsregels	245
9.2.1. Verblijf in een instelling (artikel 2, § 1, van de wet van 2 april 1965).....	245
9.2.2. Student (artikel 2, § 6, van de wet van 2 april 1965)	245
9.2.3. Een dakloze persoon	249

9.2.3.1.	Definitie	249
9.2.3.2.	Het bevoegde OCMW	249
9.2.3.3.	Installatiepremie.....	249
9.3.	Hiërarchie van de bevoegdheidsregels.....	250
9.4.	Doorzenden van de aanvraag door het onbevoegd OCMW	251
10.	<i>SPECIFIEKE HULP VOOR HET BETALEN VAN ONDERHOUDSGELDEN TEN GUNSTE VAN KINDEREN OF VAN BIJDRAGEN VOOR GEPLAATSTE KINDEREN.....</i>	252
10.1.	Algemeen.....	252
10.2.	Voorwaarden	252
10.3.	Bedrag en wijze van betaling	254
10.4.	Procedure	255
10.5.	Staatstoelage	255
11.	<i>BIJZONDERE VERMELDINGEN.....</i>	256
1.	Ontvangstbewijs van de aanvraag	256
2.	Overzenden naar bevoegd geacht centrum bij onbevoegdheid + in kennisstelling van de aanvrager van de verzending	256
3.	Aanvraagformulier met de gegevens die nodig zijn voor het sociaal onderzoek.....	257
4.	Beslissing tot toekenning, herziening of weigering.....	257
5.	Beslissing tot terugvordering bij de betrokkene waarvan bij gebreke van die vermeldingen de beroepstermijn niet ingaat	258
6.	Kennisgeving aan de onderhoudsplichtigen van de beslissing tot terugvordering.....	259
7.	Herinneringsschrijven indien de onderhoudsplichtige niet reageert op terugvordering binnen een termijn van 30 dagen	259

1. DE TOEKENNINGSVOORWAARDEN VAN HET RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE

Het recht op maatschappelijke integratie kan gewaarborgd worden door:

- een tewerkstelling
- en/of de toekenning van een leefloon, al dan niet gekoppeld aan een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie¹.

Om gerechtigd te zijn op maatschappelijke integratie moet de betrokkene tegelijkertijd voldoen aan een aantal voorwaarden welke hierna toegelicht worden².

¹ Artikel 2 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, hierna de WET genoemd

² Artikelen 3 en 4 van de WET

1.1. VERBLIJFSVOORWAARDE³

1.1.1. Gewoonlijke en werkelijke verblijfplaats in België

De betrokkene moet zijn gewoonlijke en werkelijke verblijfplaats in België hebben.

Dit wil zeggen:

- gewoonlijk en bestendig in België wonen
- de toelating of de machtiging hebben om op het grondgebied te verblijven (op legale wijze in België verblijven)

Tenzij het een voorwaarde is om gerechtigd te zijn op het recht op maatschappelijke integratie, is een inschrijving in het bevolkingsregister niet noodzakelijk (cfr. punt 1.3).

Derhalve, het leefloon is niet exporteerbaar, dit wil zeggen dat de uitkering niet in het buitenland kan ontvangen worden.

1.1.2. Verblijf in het buitenland

Cfr. identiek punt 4.6.4.

De programmawet van 26 december 2015 voegde een vijfde paragraaf in artikel 23 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie in en hief artikel 38 van het Koninklijk Besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie op. Deze twee maatregelen traden op 9 januari 2016 in werking.

³ Artikel 3, 1°, van de WET en artikel 2 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie, hierna de KB genoemd

1.1.2.1.Principe : wat vermeldt artikel 23, §5 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het verblijf in het buitenland ?

Het artikel vermeldt twee verschillende elementen:

- a. Indien de begunstigde plant voor een periode van een week of meer naar het buitenland te vertrekken, dan moet hij dit voor zijn vertrek laten weten en de duur en de reden ervoor opgeven.⁴
- b. Een schorsing van de betaling van het leefloon indien de persoon in de loop van het jaar meer dan 4 weken in het buitenland verbleef (cfr. punt 4.6.4.: schorsing van betaling in het geval van verblijf in het buitenland).
Het OCMW kan hierover anders beslissen wegens uitzonderlijke omstandigheden die dit verblijf verantwoorden.

1.1.2.2.Definities

- **Week:** Het betreft hier 7 opeenvolgende dagen.
Een verblijf in het buitenland van 13 dagen wordt dus in aanmerking genomen als een verblijf in het buitenland van 1 week.
- **Uitzonderlijke omstandigheden:**
Op voorwaarde dat betrokkene het OCMW op de hoogte gebracht heeft van zijn verblijf in het buitenland, kan het OCMW beslissen de betaling van het leefloon niet te schorsen, indien uitzonderlijke omstandigheden dit verblijf wettigen.

Onverminderd het feit dat het OCMW individueel, geval per geval, oordeelt of er uitzonderlijke omstandigheden zijn die het verblijf in het buitenland wettigen, kunnen volgende situaties algemeen aanvaard worden:
 - het volgen van studies of een stage in het buitenland in het kader van een opleiding tot het bekomen van een volwaardig diploma (bv. Erasmus-student)
 - het bijstaan van een familielid dat ernstig ziek is.

⁴ Artikel 23§5 van de WET

Het gaat hier niet om een limitatieve lijst.

- **Buitenland:**

Alle landen gelegen buiten de grenzen van België.

Dit betekent dat ook de buurlanden van België onder deze definitie vallen.

- **Kalenderjaar:**

De periode van één jaar, beginnend op 1 januari van een gegeven jaar en eindigend op 31 december van hetzelfde jaar.

1.1.2.3.Toepassing

- Hoe worden de dagen geteld bij de berekening van het verblijf in het buitenland?

De dag van vertrek naar het buitenland en de dag van terugkeer naar België zijn inbegrepen in het verblijf in het buitenland.

- Moet betrokkene het OCMW op de hoogte brengen indien hij minder dan 7 opeenvolgende dagen in het buitenland verblijft?

Neen, de meldingsplicht geldt pas vanaf een verblijf van 7 of meer opeenvolgende dagen.

Het OCMW informeert betrokkene als hij het totaal van 4 weken verblijf in het buitenland tijdens een kalenderjaar bereikt heeft.

Het OCMW moet betrokkene er aan herinneren dat hij verplicht is om het centrum op de hoogte te brengen van elke dag dat hij in het buitenland verblijft indien hij in een kalenderjaar reeds vier weken in het buitenland verbleven heeft omdat dan de betaling van het leefloon geschorst wordt voor elke dag dat hij in het buitenland verblijft.

- Telt een verblijf in het buitenland mee voor de berekening van 4 weken per kalenderjaar indien betrokkene op het moment van het verblijf niet gerechtigd is op een leefloon?

Neen. Om de periode van 4 weken per kalenderjaar te berekenen wordt enkel rekening gehouden met de periodes gedurende dewelke betrokkene gerechtigd is op een leefloon.

- Telt een verblijf in het buitenland mee voor de berekening van 4 weken per kalenderjaar indien betrokkene op het moment van het verblijf onderworpen is aan een sanctie?

Ja. Gedurende de periode dat een sanctie wordt uitgevoerd, wordt de uitbetaling van het leefloon geschorst, maar blijft het recht op maatschappelijke integratie behouden.

- Hoe worden de verschillende periodes van verblijf in het buitenland in aanmerking genomen?

Er wordt enkel rekening gehouden met de periodes gedurende dewelke betrokkene minstens 7 aaneensluitende dagen in het buitenland verbleven heeft.

Deze periodes worden omgerekend naar kalenderweken.

Voorbeeld:

Betrokkene verblijft in maart 10 dagen in het buitenland = aanrekening 1 week;

betrokkene verblijft in mei 17 dagen in het buitenland = aanrekening 2 weken;

betrokkene verblijft in juli 9 dagen in het buitenland = aanrekening 1 week;

Na dit laatste verblijf heeft betrokkene het totaal van 4 weken verblijf in het buitenland per kalenderjaar bereikt.

- Hoe gebeurt de schorsing van de uitbetaling van het leefloon nadat betrokkene het totaal van 4 weken per kalenderjaar bereikt heeft?⁵

Zodra betrokkene de maximumgrens van 4 weken verblijf in het buitenland bereikt heeft, wordt elke nieuwe periode van verblijf in het buitenland niet meer per kalenderweek, maar per dag berekend.

Vanaf elke dag dat de geoorloofde periode wordt overschreden, wordt de uitbetaling van het leefloon geschorst.

Voorbeeld:

Betrokkene verblijft in maart 10 dagen in het buitenland = aanrekening 1 week;

betrokkene verblijft in mei 17 dagen in het buitenland = aanrekening 2 weken;

betrokkene verblijft in juli 9 dagen in het buitenland = aanrekening 1 week;

betrokkene verblijft in september 5 dagen in het buitenland = schorsing leefloon 5 dagen.

De uitbetaling van het leefloon wordt gedurende deze 5 dagen geschorst omdat het totaal van 4 weken verblijf in het buitenland is overschreden.

Ander voorbeeld:

Betrokkene verblijft in maart 10 dagen in het buitenland = aanrekening 1 week;

Betrokkene verblijft in mei 17 dagen in het buitenland = aanrekening 2 weken;

Betrokkene verblijft in juli 18 dagen in het buitenland = aanrekening 2 weken;

In juli zal betrokkene de 4 weken verblijf in het buitenland overschreden hebben op de 14^e dag van zijn verblijf in het buitenland.

De betaling van het leefloon wordt dus geschorst vanaf de 14^e dag verblijf in het buitenland omdat betrokkene dan meer dan 4 weken in het buitenland zal verbleven hebben (4 weken + 7 dagen).

⁵ Wordt de uitbetaling van financiële maatschappelijke dienstverlening geschorst voor verblijven in het buitenland die het totaal van vier weken per kalenderjaar overschrijden?

De organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's voorziet niet expliciet in een schorsing. Echter, als de persoon afwezig is van het grondgebied, zijn de voorwaarden voor de maatschappelijke dienstverlening niet langer voldaan. Het OCMW kan ook naar analogie dezelfde regels als in de materie van het recht op maatschappelijke integratie toepassen.

- Hoe gebeurt de berekening van de periodes van verblijf in het buitenland indien betrokkene verhuist?

De berekening van de verschillende periodes van verblijf in het buitenland gebeurt per kalenderjaar. Dit betekent dat de berekening doorloopt indien betrokkene in de loop van een jaar verhuist.

Het OCMW van de nieuwe woonplaats moet dan ook contact opnemen met het voorheen bevoegde OCMW om na te gaan gedurende welke periodes betrokkene dat jaar al in het buitenland verbleven heeft.

1.1.2.4. Wat als de betrokkene het OCMW niet verwittigt ?

Als de leefloongerechtigde nalaat het OCMW te verwittigen over zijn vertrek naar het buitenland, dan moet de periode van zijn verblijf in het buitenland volgens de voornoemde berekeningswijze in aanmerking genomen worden om het aantal weken in het buitenland te bepalen.

Het OCMW kan geval per geval beslissen of de sanctie voorzien in artikel 30, §1 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie eventueel toegepast zal worden.

1.2. LEEFTIJDVOORWAARDE⁶

De betrokkene moet meerderjarig zijn, of als minderjarige hiermee gelijkgesteld.

- Een minderjarige is gelijkgesteld aan een meerderjarige in de volgende gevallen⁷:
 - Minderjarig en ontvoegd door huwelijk
 - Minderjarig en één of meerdere kinderen ten laste hebben
 - Minderjarig en zwanger

Voor de toepassing van de wet vallen deze minderjarigen die gelijkgesteld worden met meerderjarigen onder de categorie meerderjarigen van jonger dan 25 jaar.

Enkel de in de wet voorziene gevallen worden gelijkgesteld. Indien een persoon meerderjarig wordt verklaard door een beslissing van de FOD Justitie zonder dat hij in één van de in de wet voorziene gevallen valt, dan blijft hij/zij minderjarig voor de toepassing van het recht op maatschappelijke integratie.

- Voor de toepassing van de wet wordt een meerderjarige persoon met het statuut van verlengde minderjarigheid aanzien als een meerderjarige en bijgevolg heeft hij recht op maatschappelijke integratie.
- Er bestaat geen leeftijdsbeperking voor het recht op maatschappelijke integratie. In voorkomend geval moet het eventuele recht op een inkomensgarantie voor ouderen (IGO) wel eerst bekeken worden (net zoals eender welke ander vorm van pensioen).

⁶ Artikel 3, 2°, van de WET

⁷ Artikel 7 van de WET

1.3. NATIONALITEITSVOORWAARDE⁸

De betrokkene moet behoren tot één van de volgende categorieën van personen:

1.3.1. Belg zijn.

1.3.2. Unieburger, of lid van zijn familie die hem begeleidt of zich bij hem voegt, die geniet van een verblijfsrecht voor meer dan 3 maanden.

Voor de personen die onder deze categorie vallen, moeten er dus twee voorwaarden worden nagegaan:

1. Unieburger, of lid van zijn familie die hem begeleidt of zich bij hem voegt, die geniet van een verblijfsrecht voor meer dan 3 maanden.

Deze bepaling is ook van toepassing op de familieleden van een Belg.

1) Unieburger

- De Unieburger die een verblijfsrecht van meer dan drie maanden heeft en dus in het bezit is van een E-kaart, EU-kaart, bijlage 8 of bijlage 8ter voldoet aan deze voorwaarde.
- De Unieburger die een duurzaam verblijfsrecht heeft en dus in het bezit is van een E+- of EU+-kaart voldoet aan deze voorwaarde.
- De Unieburger die in het bezit is van een aanvraag van een verklaring van inschrijving en dus in het bezit is van een bijlage 19 voldoet NIET aan deze voorwaarde.
- De Unieburger die als toerist het land bezoekt, voldoet NIET aan deze voorwaarde.
- Op de datum van de beslissing die een einde stelt aan het verblijfsrecht (bijlage 21) voldoet de Unieburger NIET meer aan deze voorwaarde. Hieruit volgt dat de Unieburger die in het bezit is van een bijlage 35 ook niet meer aan deze voorwaarde voldoet.

⁸ Artikel 3, 3°, van de WET

2) Het familielid van een Unieburger

- Het familielid van een Unieburger dat een verblijfsrecht van meer dan drie maanden heeft en dus in het bezit is van een bijlage 8, **8ter** of 9 (E-, **EU-** of F-kaart) voldoet aan deze voorwaarde.
- Het familielid van een Unieburger dat een duurzaam verblijfsrecht heeft en dus in het bezit is van een bijlage 8bis of 9bis (E+-, **EU+-** of F+-kaart) voldoet aan deze voorwaarde.
- Het familielid van een Unieburger dat niet de nationaliteit heeft van een lidstaat en dat een visum D bekwam in het buitenland en dat bij aankomst op ons grondgebied een bijlage 15 ontving voldoet onder de volgende twee voorbehouden aan deze voorwaarde:
 - het recht op een verblijf van meer dan drie maanden staat duidelijk vast
 - de F-kaart kon niet onmiddellijk afgeleverd worden wegens de materiële onmogelijkheid voor de gemeente om ze af te leveren.
- Het familielid van een Unieburger dat een aanvraag voor een verblijf van meer dan drie maanden heeft ingediend en dus in het bezit is van een bijlage 19 of 19ter voldoet NIET aan deze voorwaarde.
- Het familielid van een Unieburger dat als toerist het land bezoekt voldoet NIET aan deze voorwaarde.
- Op de datum van de beslissing die een einde stelt aan het verblijfsrecht (bijlage 21) voldoet het familielid van de Unieburger NIET meer aan deze voorwaarde. Hieruit volgt dat het familielid dat in het bezit is van een bijlage 35 ook niet meer aan deze voorwaarde voldoet.

3) Het familielid van een Belg

Deze bepaling is ook van toepassing op de familieleden van een Belg en dit op dezelfde manier als op de familieleden van een Unieburger.

2. Deze categorie van personen geniet pas na de eerste drie maanden van dit verblijf het recht op maatschappelijke integratie.

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen 2 categorieën:

- de Unieburger die in de hoedanigheid van werknemer of zelfstandige op ons grondgebied verblijft en zijn familieleden,
- en de Unieburger die in de hoedanigheid van student of houder van voldoende bestaansmiddelen of werkzoekende op ons grondgebied verblijft en zijn familieleden en de familieleden van een Belg.

2.1 Unieburger die in de hoedanigheid van werknemer of zelfstandige op ons grondgebied verblijft en zijn familieleden

De betrokkene heeft onmiddellijk recht op maatschappelijke integratie op voorwaarde dat hij een verblijfsrecht heeft van meer dan drie maanden (E-, EU- of F-kaart, **bijlage 8 of bijlage 8ter**). Indien de betrokkene dit verblijfsrecht nog niet of niet langer heeft, is er dus ook geen recht op maatschappelijke integratie.

2.2 De Unieburger die in de hoedanigheid van student of houder van voldoende bestaansmiddelen of werkzoekende op ons grondgebied verblijft en zijn familieleden en de familieleden van een Belg

De betrokkene heeft recht op maatschappelijke integratie op voorwaarde dat hij een verblijfsrecht heeft van meer dan drie maanden (E-kaart, **EU-kaart** of F-kaart, **bijlage 8 of bijlage 8ter**) EN een effectief verblijf van drie maanden in die hoedanigheid op ons grondgebied heeft.

Die periode van drie maanden begint te lopen vanaf

- de datum van aflevering van de bijlage 19 of bijlage 19ter;

- de aanvang van de geldigheid van de E-, EU- of F-kaart, **bijlage 8 of bijlage 8ter** indien er geen bijlage 19 of 19ter werd afgeleverd;
- de datum van aflevering van de bijlage 15 indien de betrokkene een visum D in het buitenland bekwam en de F-kaart niet onmiddellijk kan worden afgeleverd.

1.3.3. Vreemdeling die is ingeschreven in het bevolkingsregister.

De vreemdeling die is ingeschreven in het vreemdelingenregister of het wachtregister voldoet dus NIET aan de nationaliteitsvoorwaarde tenzij hij onder een andere categorie valt (bv. de erkende vluchteling die nog niet in het bevolkingsregister is ingeschreven).

1.3.4. Staatloze

Iemand die erkend is als staatloze voldoet wel aan de nationaliteitsvoorwaarde om gerechtigd te zijn op maatschappelijke integratie. Dit betekent echter niet dat de betrokkene ook automatisch voldoet aan de verblijfsvoorwaarde.

Indien die persoon illegaal op ons grondgebied verblijft, valt hij niet in het toepassingsgebied van de wet. Om te voldoen aan de verblijfsvoorwaarde moet de betrokkene gemachtigd of toegelaten zijn tot een verblijf, dit is niet automatisch het geval voor een persoon die erkend werd als staatloze.

1.3.5. Erkend vluchteling

Zodra betrokkene in het bezit is van het bewijs van zijn erkenning voldoet hij aan de nationaliteitsvoorwaarde inzake het recht op maatschappelijke integratie. Het recht kan worden toegekend vanaf de datum van de beslissing tot erkenning van dit statuut. Het is niet nodig om te wachten tot de datum van de betekening van deze beslissing.

1.3.6. Persoon die de subsidiaire beschermingsstatus geniet

Zodra de betrokkene in het bezit is van het bewijs van zijn toekenning voldoet hij aan de nationaliteitsvoorwaarde inzake het recht op maatschappelijke integratie. Het

recht kan worden toegekend vanaf de datum van de beslissing tot toekenning van dit statuut. Het is niet nodig om te wachten tot de datum van de betekening van deze beslissing. Het OCMW kan het recht op maatschappelijke integratie reeds toekennen, ook indien de betrokkene beroep aantekent tegen het feit dat hij enkel erkend werd in het kader van de subsidiaire bescherming en dus niet als vluchteling.

Wanneer het statuut van subsidiaire bescherming wordt ingetrokken van een persoon die recht heeft op maatschappelijke integratie, maar zijn verblijfsrecht behouden blijft, voldoet de betrokkene niet langer aan de voorwaarden om recht te hebben op maatschappelijke integratie. De betrokkene kan echter nog steeds aanspraak maken op maatschappelijke dienstverlening.

1.4. OVER ONTOEREIKENDE BESTAANSMIDDELEN BESCHIKKEN⁹

- De betrokkene heeft onvoldoende bestaansmiddelen, kan er geen aanspraak op maken en is evenmin in staat deze op eigen kracht of op een andere manier te verwerven.
- Het OCMW berekent de bestaansmiddelen van de betrokkene overeenkomstig hetgeen wettelijk bepaald is (cfr. punt 5 “berekening van de bestaansmiddelen”) en kent eventueel een aanvullend leefloon toe zodat hij over het bedrag beschikt dat is vastgesteld voor de categorie waartoe hij behoort.

Mag het OCMW in het kader van zijn sociaal onderzoek systematisch rekeninguittreksels van de voorbije maanden opvragen?

Nee. Het onderzoek van de bestaansmiddelen is een onmiskenbaar onderdeel van het sociaal onderzoek, maar het OCMW mag de persoon in kwestie niet systematisch vragen naar rekeninguittreksels van vorige maanden.

Een dergelijke praktijk vormt een inbreuk op het privéleven van de betrokkene, zowel op het moment van de aanvraag als daarna. De betrokkene kan niet verplicht worden om een overzicht te geven van zijn maandelijkse uitgaven. Anders zou het OCMW een voorwaarde aan de wet toevoegen die deze niet voorziet.

Op het moment van de aanvraag moet het OCMW nagaan of de betrokken persoon voldoet aan de door de wet bepaalde voorwaarden, inclusief of hij of zij op dat moment over voldoende middelen beschikt. Het OCMW kan een overzicht krijgen van de bestaansmiddelen van de betrokken persoon via andere middelen dan rekeninguittreksels (bv. KSZ).

Een ad-hocverzoek in de context van een specifiek dossier kan echter aanvaardbaar zijn in de volgende omstandigheden:

⁹ Artikel 3, 4°, van de WET

- Er zijn twijfels of een gebrek aan informatie over bepaalde financiële stromen van een begunstigde;
- Er is een vermoeden van fraude;
- Het is onmogelijk om deze financiële stromen op een andere manier te controleren (bv. KSZ of een andere databank waartoe het OCMW toegang heeft).

In dit verband is het belangrijk eraan te herinneren dat het Hof van Cassatie in zijn arrest van 3 september 2016 (AR C.15.0104.F) heeft geoordeeld dat een diepgaand bankonderzoek (bijvoorbeeld via het centrale contactpunt bij de Nationale Bank van België) niet gerechtvaardigd is bij gebrek aan voldoende bewijs van verzwijging van bestaansmiddelen.

Het verzoek om rekeninguittreksels mag alleen betrekking hebben op de maanden die nodig zijn voor het sociaal onderzoek en moeten gerechtvaardigd en naar behoren gemotiveerd worden.

1.5. WERKBEREIDHEID¹⁰

De betrokkene moet werkbereid zijn, tenzij dit om gezondheids- of billijkheidsredenen niet mogelijk is.

1.5.1. Belemmeringen: gezondheids- of billijkheidsredenen.

○ **Voorbeelden van gezondheidsredenen:**

- Iemand die kampt met een zware drugverslaving zal zich eerst moeten laten behandelen vooraleer hij kan werken;
- Een vrouw die zwanger is of medisch erkende rugproblemen heeft, kan moeilijk zwaar werk verrichten;
-

Het OCMW kan de betrokkene die gezondheidsredenen inroept, al dan niet gestaafd door een medisch attest van de behandelende geneesheer, onderwerpen aan een medisch onderzoek dat uitgevoerd wordt door een geneesheer die door het centrum gemandateerd en betaald wordt¹¹.

In dit geval meldt de persoon zich op verzoek aan bij de door het centrum aangeduide geneesheer, tenzij hij daartoe om gezondheidsredenen niet in staat is. De verplaatsingskosten zijn ten laste van het OCMW.

De geneesheer gaat na of de door betrokkene ingeroepen gezondheidsredenen al dan niet terecht zijn.

¹⁰ Artikel 3, 5°, van de WET

¹¹ Artikel 6, §4, van het KB

○ **Voorbeeld van billijkheidsredenen:**

- De jongere die studies volgt. De student moet zijn motivatie bewijzen door een zekere studievasthouding aan de dag te leggen en aantonen dat de studies zijn toekomst zullen verbeteren.¹²

Het OCMW beoordeelt autonoom de billijkheidsredenen in functie van de omstandigheden.

1.5.2. Evaluatie van de werkbereidheid ¹³

- De werkbereidheid moet beoordeeld worden aan de hand van de de concrete mogelijkheden en de persoonlijke inspanningen van de betrokkene.

Er moet rekening gehouden worden met de specifieke situatie van de betrokkene: zijn leeftijd, zijn opleiding, zijn gezondheid, zijn opvoeding, zijn familiale situatie, ...

Er moet rekening gehouden worden met de positieve houding tegenover werkaanbiedingen van het OCMW of de arbeidsbemiddelingsdienst (VDAB, Actiris of FOREM), deelname aan examens, het volgen van opleidingen, ...

- De werkbereidheid van betrokkene wordt nagegaan aan de hand van het sociaal onderzoek en wordt niet op dezelfde manier beoordeeld als de werkloosheidsreglementering.

De criteria inzake de werkloosheidsreglementering zijn niet van toepassing (eigen wetgeving!).

Indien betrokkene een sanctie heeft opgelopen bij de RVA betekent dit niet automatisch dat betrokkene geen recht heeft op een leefloon, noch dat er automatisch wel een recht is.

¹² Zie ook verder bij het hoofdstuk 'geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie voor studenten'

¹³ Zie sociaal onderzoek - artikel 19 van de WET

Ook studenten dienen hun werkbereidheid aan te tonen gedurende de periodes die verenigbaar zijn met hun studies tenzij dit om gezondheids- of billijkheidsredenen niet mogelijk is (zie ook 'specifieke voorwaarden voor een GPMI inzake studies met een voltijds leerplan' – **punt 2.3.3.**).

1.6. HET UITPUTTEN VAN RECHTEN OP SOCIALE UITKERINGEN EN ONDERHOUDSGELD

1.6.1. Rechten op sociale uitkeringen laten gelden

De betrokkene moet zijn rechten laten gelden op de uitkeringen waarop hij krachtens de Belgische of buitenlandse sociale wetgeving aanspraak kan maken¹⁴.

Bv. werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering, ...

Het OCMW geeft de betrokkene de nodige informatie en raad, en kan hem concreet helpen bij het laten gelden van zijn rechten.

1.6.2. Rechten op onderhoudsgelden laten gelden

Bovendien kan het OCMW van betrokkene eisen dat hij zijn rechten laat gelden op onderhoudsgeld van de daartoe gehouden personen, deze laatste beperkt zijnde tot: de echtgenoot of, in voorkomend geval, de ex-echtgenoot; de ascendenten en descendenten in de eerst graad; de adoptant en de geadopteerde¹⁵.

Het OCMW kan van rechtswege handelen namens of ten voordele van de betrokkene om de rechten van betrokkene te laten gelden¹⁶.

De overeenkomst over onderhoudsgeld die de betrokkene heeft gesloten kan niet aan het OCMW tegengeworpen worden¹⁷. Deze regeling geldt uitsluitend voor alimentatiebetalingen tussen ex-echtgenoten.

Het OCMW kan het recht op leefloon weigeren of intrekken indien de betrokkene in de echtscheidingsovereenkomst zonder reden nalaat onderhoudsgeld te vragen.

¹⁴ Artikel 3, 6°, van de WET

¹⁵ Artikel 4, § 1, van de WET

¹⁶ Artikel 4, § 3, van de WET

¹⁷ Artikel 4, § 2, van de WET

Hierbij is het belangrijk dat het OCMW preventief de nodige informatie verstrekt, meer bepaald de betrokkene verwittigt dat hij het recht op onderhoudsgeld niet uit het oog mag verliezen en dit gelet op de onveranderlijkheid van de echtscheidingsovereenkomsten met onderlinge toestemming.

1.6.3. De voorwaarde moet onderzocht worden met het oog op de belangen van de betrokkene

Deze voorwaarde moet onderzocht worden met het oog op de belangen van de betrokkene en mag niet absoluut toegepast worden.

Voorbeelden ter illustratie

Voorbeeld 1

De aanvrager wil studies hervatten terwijl hij recht heeft op werkloosheidsuitkeringen.

Het OCMW kan ervan uitgaan dat de aanvrager er alle belang bij heeft studies voort te zetten om meer kansen te hebben op de arbeidsmarkt en aldus zijn rechten op werkloosheidsuitkeringen niet te moeten laten gelden.

Voorbeeld 2

A komt het leefloon aanvragen.

A heeft afgezien van zijn recht op onderhoudsgeld maar heeft als tegenprestatie het alleenrecht verworven over de vroegere gezinswoning (onroerend goed met een waarde van € 200.000).

Het leefloon kan moeilijk geweigerd worden wegens het “niet uitputten van de rechten” omdat betrokkene een regeling getroffen heeft die veel voordeliger is voor hem.

Voorbeeld 3

B komt het leefloon aanvragen.

B heeft geen onderhoudsgeld gevraagd maar kan aantonen dat zij lichamelijk bedreigd is om hiervan af te zien.

Het leefloon kan moeilijk geweigerd worden wegens het “niet uitputten van de rechten”, omdat aangetoond is dat het vragen van onderhoudsgeld ernstige lichamelijke gevolgen zal hebben voor betrokkene.

2. ELEMENTEN VAN HET RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE

2.1. EEN TEWERKSTELLING¹⁸

2.1.1. Inleiding

- De wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie heeft een bijzondere tewerkstellingsopdracht voor de centra gecreëerd, met bijzondere aandacht voor de jongeren.

Concreet betekent dit dat het OCMW ten opzichte van jongeren onder de 25 jaar verplicht een engagement inzake tewerkstelling moet aangaan, terwijl dit voor personen vanaf 25 jaar facultatief is.

Het gaat hier om een verplicht engagement van het OCMW om een actieve rol te spelen bij het zoeken naar werk.

Het gaat hier echter niet om een resultaatsverbintenis; het OCMW kan geen werk aanbieden als er geen arbeidsplaatsen voorhanden zijn.

- De tewerkstellingsopdracht van het OCMW kan uit verschillende elementen bestaan¹⁹, namelijk:
 - Het aanbieden van een baan
 - Het uitwerken van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie dat op termijn leidt naar een tewerkstelling

¹⁸ Zie ook omzendbrief van 7 februari 2014 betreffende de verplichting voor de OCMW's om hun gerechtigden in te schrijven bij de gewestelijke arbeidsbemiddelingsdienst

¹⁹ Artikel 6 van de WET

2.1.2. Aard van de tewerkstelling

- Het moet gaan om een volwaardige baan, dit wil zeggen dat er een arbeidsovereenkomst wordt afgesloten waarop alle regels van het arbeidsrecht van toepassing zijn.
- Het OCMW kan de tewerkstelling realiseren aan de hand van alle mogelijke middelen, met name:
 - Een tewerkstelling in het reguliere arbeidscircuit waarbij het OCMW als bemiddelaar optreedt
 - Een specifieke tewerkstellingsmaatregel die door de diverse overheden wordt aangeboden (en meestal ook wordt betaald)
 - Een specifieke tewerkstellingsmaatregel binnen de OCMW-context²⁰
 - Een tewerkstelling in het kader van artikel 60, § 7, en artikel 61 van de organieke wet van 8 juli 1976;
 - Een inschakelingsproject waarbij het OCMW financieel tussenkomt in de loonkost van de werkgever.

2.1.3. Einde van de tewerkstellingsopdracht

De tewerkstellingsopdracht van het OCMW eindigt zodra de betrokkene niet langer gerechtigd is op maatschappelijke integratie.

Het feit dat de tewerkstellingsopdracht van het OCMW wettelijk gezien ophoudt zodra de betrokkene niet meer gerechtigd is op maatschappelijke integratie houdt evenwel niet in dat een OCMW een tewerkstelling van een rechthebbende op eigen initiatief kan beëindigen omdat het OCMW gehouden blijft aan zijn verplichtingen van het arbeidscontract.

Een aangevangen tewerkstelling wordt geregeld door een arbeidsovereenkomst waarop de regels van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten van toepassing zijn; zij kan dus niet zomaar afgebroken worden.

²⁰ Deze materie werd geregionaliseerd. Het zijn de Gewesten die nu bevoegd zijn voor deze materie.

In het geval dat het OCMW een rol vervult in de tewerkstelling (als werkgever en/of als samenwerkende partner of financieel tussenkomt in de loonkost) moet het centrum zijn engagement tot het einde van de arbeidsovereenkomst nakomen.

Het voorgaande belet evenwel niet dat het OCMW ten allen tijde een einde aan de arbeidsovereenkomst kan stellen mits inachtneming van de wet van 3 juli 1978 (arbeidswetgeving).

2.2. EEN LEEFLOON

Iedere persoon heeft indien hij aan de wettelijke voorwaarden voldoet, recht op maatschappelijke integratie in de vorm van een leefloon.²¹

Het leefloon wordt toegekend:

- 1) In afwachting van de aanvang van een tewerkstelling. De doelgroep is hier vooral de jongeren onder de 25 jaar.
- 2) Gedurende de periode dat betrokkene geniet van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI). De toekenning en het behoud van het leefloon kan gekoppeld worden aan het afsluiten en naleven van de voorwaarden die opgenomen zijn in het GPMI.
- 3) Indien de betrokkene niet kan werken wegens gezondheids- of billijkheidsredenen.
- 4) Indien de betrokkene beschikt over bestaansmiddelen die lager zijn dan het leefloon.

²¹ Artikel 2 van de WET

2.3. EEN GEINDIVIDUALISEERD PROJECT VOOR MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE²² (GPMI)

2.3.1. Het GPMI: essentieel instrument van de maatschappelijke integratie²³

2.3.1.1. Wat is een GPMI?

De toekenning en het behoud van het leefloon kunnen gepaard gaan met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI).

- Dit wordt opgemaakt op verzoek van de betrokken persoon of op initiatief van het OCMW.
- Het GPMI is een samenwerking tussen de betrokken persoon en het OCMW.

Het GPMI **bestaat sinds 1993** en werd grondig hervormd door de wet van 21 juli 2016 tot wijziging van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en het Koninklijk besluit van 3 oktober 2016 tot wijziging van het Koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

Het GPMI is een begeleidings- en opvolgingsinstrument 'op maat'. Middels het GPMI kan de betrokkene actief begeleid worden naar zelfstandigheid, zelfredzaamheid en maatschappelijke integratie en indien mogelijk ook in de richting van een inschakeling in het arbeidsproces.

Het GPMI wordt in onderling overleg opgesteld, rekening houdend met de wensen en de behoeften van de verschillende partijen. **Het betreft dus echt een Win-Win-project, met wederzijdse verbintenissen tussen de begunstigde en het OCMW EN het OCMW en de begunstigde.**

²² Artikelen 10 tot 21 van het KB

²³ Artikel 6 van het KB

2.3.1.2. Doel van het GPMI

Het GPMI gaat uit van de verwachtingen, de vaardigheden, de bekwaamheden en de behoeften van de betrokkene en van de mogelijkheden van het OCMW.

Het GPMI kan:

- uiteindelijk leiden tot een arbeidsovereenkomst. Dit is een GPMI dat bedoeld is voor mensen die nog niet over de werkhouding en -werkvaardigheden beschikken die nodig zijn om onmiddellijk te worden tewerkgesteld, of;
- tot doel hebben de kansen van de betrokken persoon op beroepsinschakeling te vergroten (punt 2.3.1.).

Wat studenten betreft, is het GPMI bedoeld om de kansen op beroepsinschakeling te vergroten door studies te volgen. In dit opzicht vereist het Koninklijk Besluit van 11 juli 2002 dat aan bijkomende elementen wordt voldaan (punt 2.3.3.).

Het GPMI zal bij voorkeur betrekking hebben op de inschakeling in het beroepsleven, of indien een inschakeling in het beroepsleven niet mogelijk is, op de integratie in de maatschappij.

Voorbeelden van de integratie in de maatschappij: voor een dakloze die eerst nog opnieuw moet aanpassen aan een meer regelmatig leven, een verslaafde die eerst geholpen moet worden met zijn verslavingsprobleem, ...

Bij de opmaak van het GPMI moet gewaakt worden over een correcte evenredige verhouding tussen hetgeen van de betrokkene verwacht wordt en de door het OCMW toegekende hulp.

2.3.1.3.Hoe moet een GPMI worden opgemaakt?

2.3.1.3.1. Voorafgaandelijk een behoefteanalyse uitvoeren

Wat wordt verstaan onder "een analyse van de verwachtingen, vaardigheden, bekwaamheden en behoeften van de persoon" voorafgaand aan het opstellen van het GPMI?

Vóór het opstellen van het GPMI en met het oog op een maximale individualisering ervan, moet de maatschappelijk werker een analyse van de behoeften en van de mogelijkheden van de gerechtigde van het recht op maatschappelijke integratie uitvoeren. Artikel 11 van de wet van 26 mei 2002 bepaalt immers : "*Het project gaat uit van de verwachtingen, de vaardigheden, de bekwaamheden en de behoeften van de betrokken persoon en van de mogelijkheden van het centrum.*". Artikel 11, § 1 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 verduidelijkt eveneens dat "*alvorens er een contract wordt gesloten, het centrum een beoordeling van de behoeften van de persoon moet hebben gemaakt*".

Deze analyse van de behoeften evenals van de mogelijkheden van een persoon (kort "behoefteanalyse") is van groot belang omdat aan de hand daarvan de maatschappelijk werker niet alleen de vragen, noden en behoeften alsook belemmeringen van de begunstigde in kaart kan brengen maar ook de mogelijkheden, bekwaamheden en vaardigheden waarover hij of zij beschikt. Zo kan de maatschappelijk werker samen met de begunstigde nagaan wat hij of zij wil zijn en wil doen en wat hem of haar verhindert om zijn/haar doelstelling(en) te bereiken.

Op die manier zal de maatschappelijk werker een duidelijke diagnose kunnen stellen van de sociale toestand van de begunstigde en relevante actievoorstellen kunnen opstellen in het kader van een GPMI.

Verschillende thema's kunnen aan bod komen worden naargelang van de realiteit van de betrokken persoon, zoals: de gezinssituatie, gezondheidstoestand, huisvestingstoestand, budgettaire toestand, administratieve toestand, mobiliteitstoestand, opleidingssituatie, beroepssituatie, enz.

Andere invalshoeken zijn eveneens mogelijk om een volledig overzicht te hebben van de moeilijkheden maar ook van het potentieel van de begunstigde: cultureel leven en ontspanning, zelfbeeld en zelfvertrouwen, communicatievaardigheden, toegang tot de digitale wereld, deel uitmaken van een leefwereld en een sociaal netwerk, in staat zijn zich te organiseren, te plannen, enz.

Via al deze thema's zullen de "stabiliserende" en "destabiliserende" elementen (of sterke en zwakke punten) van de begunstigde worden belicht. De stabiliserende elementen zijn elementen die ondersteunend en versterkend kunnen werken bij het bepalen van de te bereiken doelstellingen in het kader van het GPMI. De destabiliserende elementen zijn de elementen waarop de doelstellingen van het GPMI zijn toegespitst.

De behoefteanalyse mag niet worden verward met het sociaal onderzoek, dat wordt uitgevoerd vóór de toekenning van een leefloon, en dat tot doel heeft na te gaan of aan alle toekenningsvoorwaarden is voldaan. Het doel van de behoefteanalyse is om precieze doelstellingen te bepalen met het oog op de uitvoering van een GPMI. Het sociaal onderzoek en de behoefteanalyse moeten dus duidelijk van elkaar worden onderscheiden.

Welke vorm deze analyse van de behoeften en mogelijkheden aanneemt, maakt weinig uit. Ofwel neemt de analyse de vorm aan van een afzonderlijk document, "sociale balans" of "behoefteanalyse" genoemd of een andere benaming, gekozen door het OCMW; ofwel vormt deze analyse een onderdeel van het sociaal verslag. Wat telt is dat kan worden aangetoond dat de hierboven toegelichte behoefteanalyse wel degelijk werd uitgevoerd vóór het opstellen van het GPMI en dat de erin opgenomen doelstellingen beantwoorden aan de elementen die in deze analyse worden aangehaald.

2.3.1.3.2. Procedurele vereisten

- Het GPMI wordt voorbereid door de met het dossier belaste maatschappelijk werker in overleg met de aanvrager. De maatschappelijk werker informeert de betrokkene over de inhoud, de draagwijdte en de gevolgen van het GPMI voordat het ondertekend of gewijzigd wordt²⁴.

²⁴ Artikel 11 van het KB

- Het OCMW zorgt ervoor dat de noodzakelijke voorwaarden tot uitvoering van het GPMI vervuld zijn²⁵. Dit houdt in dat het OCMW de betrokkene voorziet van alle nodige middelen (bijvoorbeeld het inschrijvingsgeld, de informatie over waar en wanneer de betrokkene op de afspraak wordt verwacht, ...) opdat de aan de betrokkene opgelegde verbintenissen tijdig bereikt kunnen worden.
- Indien het mogelijk is en voor zover de kosten vergelijkbaar zijn, wordt wat betreft de middelen die moeten worden ingezet voor de realisatie van het GPMI rekening gehouden met de vrije keuze van de aanvrager²⁶.
- Indien het GPMI een verplicht karakter heeft, dan moet het worden afgesloten binnen de drie maanden vanaf de datum van de beslissing van het OCMW dat de persoon voldoet aan de voorwaarden van het leefloon.²⁷

Voorbeeld: Op 17 november 2016 beslist het bevoegde orgaan van het OCMW dat de betrokkene recht heeft op maatschappelijke integratie. Bovendien legt het dossier een verplichting tot het opstellen van een GPMI op. Het OCMW heeft dan tot en met 16 februari 2017 de tijd om met de betrokkene een GPMI af te sluiten.

- De betrokkene beschikt over een bezinningstermijn van 5 kalenderdagen voorafgaand aan de ondertekening van het GPMI.²⁸
- De betrokkene heeft het recht gehoord te worden door het bevoegde OCMW-orgaan vooraleer het een beslissing neemt met betrekking tot het GPMI.
- Het GPMI beschrijft de verschillende stappen en fasen die de betrokkene moeten voorbereiden op een beroepsactiviteit.

²⁵ Artikel 12 van het KB

²⁶ Artikel 13 van het KB

²⁷ Artikel 6 en 13 §2 van de WET

²⁸ Artikel 6, §3 van de WET

2.3.1.3.3. Inhoudelijke vereisten

Het GPMI vermeldt minstens de volgende elementen:

- 1) De handtekening van de verschillende partijen die de overeenkomst afsluiten, minstens het OCMW en de betrokkene.²⁹
- 2) Indien een derde partij betrokken is bij het GPMI wordt deze ook samen met het aandeel in de uitvoering en, in voorkomend geval in de evaluatie, ervan vermeld.³⁰
- 3) De maatschappelijk werker die als persoonlijke begeleider optreedt en het personeelslid (de personeelsleden) dat (die) hem vervangt (vervangen) bij tijdelijke afwezigheid.³¹
- 4) De afspraken tussen de verschillende partijen alsook de inspanningen waartoe de verschillende partijen zich verbinden.³²
- 5) De te halen doelstellingen waarvoor het contract wordt aangegaan. De gemaakte afspraken moeten gekaderd worden in de doelstellingen van de overeenkomst.³³
- 6) De activiteitendomeinen waarop het project betrekking heeft.³⁴
- 7) De duur van het GPMI.³⁵
- 8) De wijze en de tijdstippen waarop de evaluatie van de uitvoering van het GPMI plaatsvindt.³⁶
- 9) Eventuele aanvullende steun met betrekking tot vereisten van het GPMI. Dit betekent dat ten minste het inschrijvingsgeld, een eventuele verzekering, de kosten van geschikte werkkledij en reiskosten die inherent zijn aan het volgen van een beroepsopleiding en/of het opdoen van werkervaring door het OCMW worden gedekt, tenzij deze door een derde worden betaald³⁷. Deze oplijsting is niet exhaustief.

²⁹ Artikel 11 van het KB

³⁰ Artikel 11 en 14 van het KB

³¹ Artikel 16 van het KB

³² Artikel 11 van het KB

³³ Artikel 11 van het KB – Het is evident dat als het GPMI ertoe dient om bepaalde doelen te realiseren dat deze doelen dan ook zeer duidelijk moeten worden aangegeven en dat er aangegeven moet worden hoe de verbintenissen, opgenomen in het GPMI, kaderen in deze doelstellingen.

³⁴ Artikel 11 van het KB

³⁵ Artikel 11 van het KB

³⁶ Artikel 11 van het KB

³⁷ Artikel 11 van het KB

2.3.1.3.4. Vorm van het GPMI

Het GPMI bestaat uit een schriftelijke overeenkomst tussen de betrokken partijen die de overeenkomst ook ondertekenen.

Dit zijn minstens het OCMW en de gerechtigde op maatschappelijke integratie. Bovendien kunnen ook andere partijen participeren om bepaalde doelstellingen van het project te realiseren.

De overeenkomst is met het oog op eenvormigheid conform aan de kaderovereenkomst die door de raad voor maatschappelijk welzijn werd aangenomen³⁸.

Het resultaat van het afgesloten GPMI is een gemeenschappelijk akkoord tussen de verschillende partijen.

LET OP

Het GPMI betreft geen statische overeenkomst, maar wel een dynamisch contract dat gedurende de uitvoering steeds kan gewijzigd worden, rekening houdend met de concrete situatie van de betrokkene op dat moment en mits instemming van elke partij.

2.3.1.3.5. Duur van het GPMI

Het GPMI moet de tijd dekken die nodig is om de doelstellingen te bereiken. Het OCMW en de begunstigde kunnen eventueel in onderling overleg een doelstellingenschema opstellen.

Wanneer het recht op maatschappelijke integratie wordt ingetrokken, wordt het GPMI automatisch stopgezet. Met andere woorden, zodra het recht op maatschappelijke integratie wordt ingetrokken, eindigt het GPMI automatisch.

³⁸ Artikel 10 van het KB

Kan het OCMW een vorig GPMI opnieuw bijwerken?

Als de persoon voordien het recht op maatschappelijke integratie genoot waarbij een GPMI werd opgestart, daarna een korte periode werkte en opnieuw steun aanvraagt bij het OCMW, kan het vorige GPMI bijgewerkt worden. De maatschappelijk werker en de begunstigde moeten de verschillende elementen van het vorige GPMI opnieuw bekijken om te zien of het nog steeds van toepassing is, en het ondertekenen.

Wanneer de periode van onderbreking in de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie minder dan 3 maanden bedraagt (bijvoorbeeld omwille van werk of verhuis naar het buitenland), is de behoefteanalyse niet nodig.

2.3.1.3.6. Evaluatie van het GPMI

De sociaal assistent belast met het dossier voert regelmatig, en minstens drie keer per jaar, samen met de betrokkene en, in voorkomend geval, met de tussenkomende derde(n) een evaluatie uit³⁹. Bovendien maakt het OCMW ten minste eens per jaar een globale evaluatie van de resultaten van het GPMI.⁴⁰

Op verzoek van de betrokkene moet de sociaal assistent hem of haar een onderhoud toekennen binnen de vijf werkdagen.

Moet men, in het kader van een GPMI van korte duur (voorbeeld: project van drie maanden), verplicht de drie evaluaties uitvoeren?

Neen, de drie evaluaties zijn enkel verplicht per jaar.

³⁹ Artikel 15 van het KB

⁴⁰ Artikel 18 van het KB

2.3.1.3.7. Wijzigingen als gevolg van een verhuis

Het GPMI eindigt van rechtswege op de dag dat het OCMW niet langer bevoegd is om het leefloon te verstrekken⁴¹.

Het project dat beëindigd wordt om reden van verhuis, wordt in het geval er een nieuw OCMW bevoegd wordt en indien er ingevolge van de toepassing van de wet een verplichting tot het afsluiten van een GPMI bestaat, met de instemming van de betrokkene overgemaakt aan het nieuw bevoegde OCMW. In dit geval wordt de betrokkene steeds geacht zijn instemming te hebben gegeven. Indien hij niet wenst dat het GPMI wordt overgemaakt, moet hij dit melden aan het nieuw bevoegde OCMW. Dit OCMW moet nagaan of het mogelijk en wenselijk is om de modaliteiten van het beëindigde contract op te nemen in het nieuwe contract tussen het bevoegde OCMW en de betrokkene.⁴²

Moet men bij een verhuis dit beschouwen als een nieuwe aanvraag bij het nieuwe OCMW, gelet op de nieuwe bepalingen over het GPMI?

Wanneer de persoon vanaf 25 jaar, bij een verhuis, zijn recht op maatschappelijke integratie niet heeft onderbroken gedurende meer dan 3 maanden, dan is het nieuw bevoegde OCMW niet verplicht om een overeenkomst te sluiten in verband met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.

⁴¹ Artikel 17 van het KB

⁴² Artikel 17 van het KB

2.3.2. Het facultatief of verplicht karakter van het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie

2.3.2.1. Principe

Het GPMI is verplicht:

- Voor jongeren onder de 25 jaar
 - indien het toekennen van het recht op maatschappelijke integratie gekenmerkt wordt door het volgen van studies, betrekking heeft op een traject van professionele inschakeling dat binnen een bepaalde periode uitmondt in een arbeidsovereenkomst of
 - indien de betrokkene de laatste drie maanden geen recht op maatschappelijke integratie heeft genoten⁴³.

Een traject dat betrekking heeft op een professionele inschakeling die binnen een bepaalde periode uitmondt in een arbeidsovereenkomst kan bijvoorbeeld het volgende inhouden: een jongere die, gelet op zijn professionele situatie, nog niet klaar is om te werken omdat hij voorafgaand nog een geïndividualiseerd parcours moet doorlopen om 's ochtends te leren opstaan, omdat hij een ontwenningsskuur moet volgen, ...

- Voor personen vanaf 25 jaar is het GPMI enkel verplicht indien de betrokkene de laatste drie maanden geen recht op maatschappelijke integratie heeft genoten.⁴⁴
- Het is steeds mogelijk om een facultatief GPMI op te stellen. Zodra één der partijen vraagt om een GPMI op te stellen krijgt het project een verplicht karakter voor de andere partij. Als de betrokkene om een GPMI vraagt en het OCMW van oordeel is dat er geen GPMI kan worden afgesloten omwille van gezondheids- of billijkheidsredenen, moet het OCMW motiveren waarom het geen GPMI heeft afgesloten met de betrokkene.⁴⁵

⁴³ Artikel 11, § 2, van de WET

⁴⁴ Artikel 13 van de WET

⁴⁵ Zie ook verder punt 2.3.2.3. van deze omzendbrief

2.3.2.2. In het geval van twee personen die samen een leefloon categorie 3 ontvangen

Het GPMI is een individueel recht. Elke partner heeft het recht een GPMI te ondertekenen.

Wat de verplichting tot GPMI betreft, moet voor elke partner apart bekeken worden of een GPMI verplicht is.

2.3.2.3. Uitzondering om redenen van gezondheid of billijkheid

In bepaalde gevallen moet er geen werkbereidheid zijn omwille van gezondheids- of billijkheidsredenen.

Deze regels zijn ook van toepassing op het afsluiten van een GPMI. Het is echter belangrijk dat de aangehaalde gezondheids- of billijkheidsredenen het niet-afsluiten van een GPMI rechtvaardigen. Het is immers mogelijk dat de betrokkene gezondheids- of billijkheidsredenen aanhaalt die rechtvaardigen dat hij niet werkbereid moet zijn, maar die redenen zijn niet altijd voldoende om te rechtvaardigen dat er met de betrokkene geen GPMI kan worden afgesloten.

Het OCMW dat beslist dat de persoon wegens gezondheids- of billijkheidsredenen niet kan deelnemen aan het GPMI, moet dit motiveren in het sociaal verslag en in de beslissing van de OCMW-raad.⁴⁶

LET OP

Er is een dubbele motiveringsplicht: de motivering met betrekking tot de reden waarom de betrokkene niet kan deelnemen aan het GPMI is verschillend van de motivering omtrent het al dan niet kunnen werken.⁴⁷ In alle gevallen, zowel in het geval dat de persoon niet kan werken als in het

⁴⁶ Art 10, laatste lid van de WET

⁴⁷ Zie ook punt 1.5. van deze omzendbrief

geval waar hij of zij niet kan deelnemen aan een GPMI, zal het OCMW de toepassing van de uitzondering omwille van gezondheids- of billijkheidsredenen duidelijk moeten motiveren.

Voorbeelden:

- *Iemand kampt met een zware drugsverslaving en kan niet worden tewerkgesteld, maar men kan wel een GPMI afsluiten waarin bepaald wordt dat de betrokkene een aantal stappen onderneemt om de drugsverslaving aan te pakken.*
- *De betrokkene werkt en is dus per definitie werkbereid. Hij krijgt slechts een aanvullend leefloon. Omwille van billijkheidsredenen is het niet verplicht om een GPMI af te sluiten. Het is echter steeds mogelijk om een facultatief GPMI af te sluiten.*
- *Het feit dat de betrokkene zich in een gesloten inrichting bevindt, kan een billijkheidsreden uitmaken om geen GPMI af te sluiten⁴⁸. Dit mag echter geen automatisme zijn: in het kader van een terugkeer in de maatschappij kan het interessant zijn om de betrokkene te laten deelnemen aan cursussen, lessen, ...*
- *Indien de betrokkene instaat voor de verzorging van een zwaar ziek kind of een zwaar ziek familielid waarmee men onder één dak woont, kan dit een billijkheidsreden zijn om geen GPMI af te sluiten.*
- *Indien er voor een persoon vanaf 25 jaar reeds herhaaldelijk een GPMI werd afgesloten en de betrokkene voor een korte periode van enkele maanden geen recht op maatschappelijke integratie heeft genoten, omdat hij steeds gedurende enkele maanden heeft gewerkt en andere niet, dan is het mogelijk dat er op basis van billijkheidsredenen geen verplicht GPMI moet worden afgesloten. Het is echter steeds mogelijk om een facultatief GPMI af te sluiten.*
- *Indien het OCMW na het sociaal onderzoek gevoerd te hebben van oordeel is dat het recht op maatschappelijke integratie slechts voor een korte en beperkte periode zal toegekend worden, kan er om billijkheidsredenen beslist worden om geen GPMI af te sluiten (bijvoorbeeld: de betrokkene krijgt binnen 1 maand een invaliditeitsuitkering, de betrokkene begint over 2 maanden te werken,...)*

⁴⁸ Art. 39 van het KB

- *Is de betrokken persoon een gedetineerde met een elektronische enkelband, dan kan het OCMW overwegen dat het onmogelijk is om de doelstellingen van het GPMI te bereiken vanwege de omstandigheden die gepaard gaan met het dragen van de elektronische enkelband.*

○ ...

Deze lijst is niet exhaustief.

2.3.3. Het GPMI met een hoofddoelstelling gebaseerd op studies met een voltijds leerplan (studieproject)⁴⁹

2.3.3.1. Wie is een student in de zin van het recht op maatschappelijke integratie?

Studies kunnen een billijkheidsreden zijn om af te zien van de voorwaarde dat men werkbereid moet zijn. Een begunstigde moet dus aan verschillende cumulatieve voorwaarden voldoen om als student in de zin van het recht op maatschappelijke integratie beschouwd te worden.

- Hij of zij moet jonger zijn dan 25 jaar op het moment van de aanvraag;
- Hij of zij moet een studie met voltijds leerplan volgen (beginnen, hervatten of voortzetten);
- Deze studies moeten gevolgd worden aan een onderwijsinstelling die erkend, georganiseerd of gesubsidieerd is door de Gemeenschappen;
- Deze studies moeten bovendien de kansen op inschakeling in het beroepsleven vergroten.

2.3.3.2. GPMI voor personen jonger dan 25 jaar oud

Het gaat hier om een GPMI om de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt te verhogen door hen de mogelijkheid te bieden om studies te volgen.⁵⁰

⁴⁹ Artikel 21 van het KB

⁵⁰ Dit houdt in dat als personen vanaf 25 jaar studies met een voltijds leerplan wensen te hervatten, dit moet beschouwd worden als een algemeen GPMI en niet als een GPMI 'inzake studies met een voltijds leerplan' (-25 jaar). Ook voor de betoelaging betreft een GPMI voor een persoon vanaf 25 jaar waarin studies zijn

Het kan hier zowel gaan om het behalen van een diploma van secundair onderwijs als om het behalen van een diploma na het volgen van hogere studies.

2.3.3.3. Duur van GPMI

Het GPMI moet gelden voor de ganse duur van de studies.

Het kan gaan om één overeenkomst die mogelijkerwijze aangepast wordt gedurende de duur ervan, maar het kan ook gaan om verschillende aaneensluitende contracten.

2.3.3.4. Verplichtingen voor de jongere

In het GPMI moeten een aantal verplichtingen voor de jongere worden opgenomen.

Het gaat om volgende zaken:

- De jongere verbindt zich er toe de lessen op regelmatige wijze te volgen, deel te nemen aan de examenzittijden en alle noodzakelijke inspanningen te leveren om te slagen.
Hiervan kan enkel afgeweken worden om gezondheids- of billijkheidsredenen.
- De jongere moet zich engageren om:
 - Zijn rechten te laten gelden op studietoelagen
 - De nodige stappen te zetten om te bekomen dat zijn eventuele kinderbijslag en/of onderhoudsgeld rechtstreeks aan hem wordt gestort indien er een relatiebreuk met de ouders is.

opgenomen, een algemeen GPMI. Er kan dan dus geen bijzondere toelage-student door het OCMW worden genoten.

- De jongere moet zijn werkbereidheid aantonen tijdens de periodes die verenigbaar zijn met zijn studies, tenzij dit niet mogelijk is wegens gezondheids- of billijkheidsredenen.

Let op

Deze voorwaarde moet individueel geval per geval nagegaan worden. Het is bijgevolg onwettig indien het OCMW als regel hanteert dat het recht op leefloon voor elke student gedurende één maand gestopt wordt gedurende de maanden juli en augustus.

- De jongere moet het bewijs leveren van zijn inschrijving voor studies met voltijds leerplan aan een secundaire school, een hogeschool of universiteit.

In de overeenkomst worden de gevolgde studies vermeld, alsook de onderwijsinstelling.

2.3.3.5. Welke soorten studies

Om als “student” beschouwd te worden in het kader van de RMI- wet dient de gevolgde studie cumulatief aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- Studies die de inschakelingskansen in het beroepsleven verhogen
 - Studies met een voltijds leerplan (aanvatten, hervatten of voortzetten)
 - In een door de gemeenschappen erkende, georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinstelling
- ***Studies die de inschakelingskansen in het beroepsleven verhogen***
- De Memorie van Toelichting van de RMI-wet verduidelijkt wat hiermee bedoeld wordt. De studies dienen “hun kansen op een eerste job te verhogen (om zich op de arbeidsmarkt in te schakelen moeten jongeren immers gestimuleerd worden om het hoogste scholings- of opleidingsniveau te bereiken terwijl zij tijdens deze overgangperiode het leefloon behouden).”⁵¹

⁵¹ Doc. Kamer, 50, 1603/001, memorie van toelichting bij het wetsontwerp betreffende het recht op maatschappelijke integratie, blz. 5

Dit betekent dat niet alleen studies om het diploma secundair onderwijs te behalen kunnen gevolgd worden door de student met behoud van het leefloon, maar ook bachelor- én masterstudies.

Hoe dit precies ingevuld wordt, wordt aan de autonomie van de OCMW's overgelaten. Hieronder worden enkel een aantal richtlijnen weergegeven:

- Na het behalen van een bachelorsdiploma kan de student zich inschrijven voor een masteropleiding, inclusief de overstapjaren (zoals een schakelprogramma of een voorbereidingsprogramma) die nodig zijn om de master te kunnen aanvatten, mét behoud van het leefloon.
- Het volgen van een specialisatiejaar kan enkel met behoud van leefloon indien deze de kansen op de arbeidsmarkt voor de student verhoogt. Het volgen van een SLO (Specifieke Lerarenopleiding) wordt bijvoorbeeld aanzien als een specialisatiejaar dat de kansen op de arbeidsmarkt verhoogt en kan dus gevolgd worden mét behoud van het leefloon.

De studiekeuze komt de student toe, maar moet met het OCMW besproken worden. Het OCMW en de student leggen vervolgens samen een GPMI vast met betrekking tot de studies.

▪ ***Studies met een voltijds leerplan (aanvatten, hervatten of voortzetten)***

• *Studies met een voltijds leerplan*

Opdat een student recht kan hebben op leefloon dient hij “studies met voltijds leerplan” te volgen. Het begrip “studie met voltijds leerplan” refereert naar de reglementering van de gemeenschappen en onderscheidt zich van andere types zoals deeltijds onderwijs of onderwijs voor sociale promotie.⁵² ⁵³ Het betreft het voltijds secundair onderwijs en het universitair en niet-universitair hoger onderwijs, voor zover ze door de betrokken gemeenschap beschouwd als studies met voltijds leerplan.

⁵² De door het onderwijs voor sociale promotie georganiseerde dagopleidingen die leiden tot een overeenstemmend getuigschrift van het onderwijs met voltijds leerplan worden gelijkgesteld met studies in onderwijs met voltijds leerplan.

⁵³ Doc. Kamer, 50, 1603/004, Verslag van 4 april 2002 over het wetsontwerp betreffende het recht op maatschappelijke integratie, blz. 51.

Om te voldoen aan het begrip “studies met voltijds leerplan” van art. 11, §2, a, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, moet de student ingeschreven zijn voor een opleiding die leidt tot een diploma (of een overeenstemmend getuigschrift) én moet hij effectief aanwezig zijn in de les.

Onder andere volgende studies worden gelijkgesteld met studies met voltijds leerplan:

- De door het onderwijs voor sociale promotie georganiseerde dagopleidingen die leiden tot een overeenstemmend getuigschrift van het onderwijs met voltijds leerplan;
- Alternerend leren.

- Aanvatten, hervatten of voortzetten

Een student moet ingeschreven zijn en gedurende het gehele academiejaar⁵⁴ blijven, voor een studie met voltijds leerplan in een door de Gemeenschappen erkende, georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinstelling. Zoniet onderbreekt hij zijn studies en verliest hij zijn hoedanigheid van student. Ook indien zijn inschrijving behouden blijft, maar de student zelf aangeeft dat hij niet wil verder studeren of dat er objectieve elementen zijn die hierop wijzen (bv. inschrijving als werkzoekende bij de arbeidsbemiddelingsdienst (VDAB, Actiris, FOREM)) wordt dit als een onderbreking van zijn studies beschouwd.

- ***In een door de Gemeenschappen erkende, georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinstelling***

De student moet de studies volgen “in” een door de Gemeenschappen erkende, georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinstelling. Afstandsonderwijs of studies onder examencontract voldoen dus niet aan deze voorwaarde, aangezien de student dan niet de lessen mag of kan volgen in de onderwijsinstelling.

⁵⁴ Art. 1.3., 1° van de codificatie: “« **academiejaar**»: een periode van 1 jaar die ten vroegste op 1 september en uiterlijk op 1 oktober begint en eindigt op de dag voor het begin van het volgende academiejaar; van de vaste duur van 1 jaar kan uitzonderlijk afgeweken worden indien het instellingsbestuur beslist de start van het academiejaar ofwel te vervroegen ofwel te verlaten;”

Diegene die studies volgt aan een buitenlandse universiteit voldoet evenmin aan deze voorwaarde tenzij de studie kadert in een Erasmusstage of andere buitenlandse studiestage.

2.3.3.6. Verplichtingen voor het OCMW

In het GPMI worden ook een aantal verplichtingen opgenomen waartoe het OCMW zich verbindt.

Het gaat om volgende zaken:

- Het GPMI bepaalt de wijze waarop het OCMW ondersteuning biedt op het vlak van de studies, eventueel in samenwerking met de onderwijsinstelling.
- Het GPMI bepaalt de wijze waarop het OCMW begeleiding biedt aan de jongere in geval van relatiebreuk met zijn ouders, alsook de manier waarop het centrum in overleg met de student een bemiddelende rol kan opnemen.

2.3.3.7. Communicatie van resultaten

De jongere moet het OCMW binnen de zeven werkdagen op de hoogte brengen van zijn examenresultaten.

Op basis daarvan evalueert het OCMW het voorbije studiejaar en de verdere uitvoering van het project.

Bij twijfels omtrent de geschiktheid van de student voor de gevolgde studies kan het OCMW beroep doen op een derde om terzake professioneel advies te vragen.

2.3.4. De rol van de inspectiedienst van de POD MI met betrekking tot de controle van de GPMI's

Informatie met betrekking tot de controle is opgenomen in het geïntegreerde inspectiegids van de Inspectiedienst van de POD MI, dat regelmatig wordt bijgewerkt.

Zie ook artikel 57 van het Koninklijk Besluit van 11 juli 2002 betreffende de controle op de OCMW's.

U vindt deze gids onder deze link: <https://www.mi-is.be/nl/tools-ocmw/handleiding>

3. CATEGORIEËN VAN RECHTHEBBENDEN EN HET BEDRAG VAN HET LEEFLOON

3.1. CATEGORIEËN⁵⁵

Het leefloon is een geïndexeerde uitkering die de betrokkene in staat moet stellen om een menswaardig leven te leiden.

Bij het bepalen van het bedrag van het leefloon wordt rekening gehouden met de gezinssamenstelling van de aanvrager.

Op basis van een sociaal onderzoek bepaalt het OCMW tot welke categorie de aanvrager behoort. De rechthebbenden zijn opgedeeld in 3 categorieën.

Het sociaal onderzoek gaat altijd uit van de feitelijke situatie van de betrokkene, ook wanneer deze verschilt van de administratieve situatie.

⁵⁵ Artikel 14 van de WET

3.1.1. Categorie 1 : Samenwonende personen

- De wet bepaalt wat onder samenwoning moet worden verstaan, namelijk:
- 1) het onder hetzelfde dak wonen van personen
 - 2) en die hun huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen.

De aard van de relatie is hier dus niet van belang. Het is mogelijk dat personen samenwonen zonder dat er een affectieve of andere band is, enkel het financieel-economisch aspect is van belang.

Bij de toekenning van het leefloon primeert de feitelijke situatie van de aanvrager. De ontstentenis van inkomsten van de aanvrager van het leefloon en, in voorkomend geval, de vermogenstoestand van de persoon met wie hij onder één dak woont, moeten op individuele wijze worden vastgesteld door het sociaal onderzoek.

Om te overwegen of er sprake is van samenwoning, moet op basis van het sociaal onderzoek worden vastgesteld dat de aanvrager van het leefloon uit de samenwoning een **economisch-financieel voordeel** haalt, maar ook dat de betrokkenen taken, activiteiten en andere huishoudelijke kwesties samen opnemen (dat wil zeggen dat de huishoudelijke taken gedeeld worden).

Het economisch-financieel voordeel kan erin bestaan dat de samenwonende over inkomsten beschikt, die hem toelaten bepaalde kosten te delen, maar ook dat de aanvrager door de samenwoning bepaalde materiële voordelen kan genieten waardoor hij minder uitgaven heeft⁵⁶.

⁵⁶ cfr Arrest nr. 176/2001 van 10 november 2011 van het Grondwettelijk Hof; Arrest n°S11.0067.F/1 van 21 november 2011 van het Cassatie Hof.

- Om reden dat het recht op maatschappelijk integratie een individueel recht is, kan elke samenwonende persoon zelf aanspraak maken op dit recht indien hij aan de wettelijke voorwaarden voldoet, ongeacht de vorm van zijn eventuele relatie met de andere perso(o)n(en).

3.1.2. Categorie 2 : Alleenstaande personen en daklozen waarmee een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie is afgesloten

1) Alleenstaande personen

Alleenstaande personen zijn personen die alleen wonen en die niet tot één van de andere categorieën behoren.

2) Dakloze personen⁵⁷

- Een dakloze persoon die tijdelijk en kortstondig opgevangen wordt door een familielid of een vriend en hiermee beperkt in de tijd samenwoont, kan ook aanspraak maken op een leefloon categorie 2 indien er een GPMI is opgemaakt met hem.

De inhoud van het GPMI handelt over de stappen die de betrokkene met hulp van het OCMW zal nemen om een einde te maken aan zijn dakloos-zijn.

- Een dakloze persoon die alleen woont heeft vanzelfsprekend recht op een leefloon categorie 2, ook indien er geen GPMI is opgemaakt (bv. betrokkene leeft op straat).

Wordt beschouwd als een **dakloze**: “De persoon die niet over een eigen woongelegenheden beschikt, die niet de middelen heeft om daar op eigen krachten voor te zorgen en daardoor geen verblijfplaats heeft, of die tijdelijk in een tehuis (of bij een particulier persoon) verblijft in afwachting dat hem een eigen woongelegenheden ter beschikking wordt gesteld”.

⁵⁷ Artikel 14 van de WET

Deze definitie dekt twee situaties:

1/ Mensen die op straat slapen of in openbare gebouwen die niet als woning worden gebruikt (stations, enz.) en mensen die tijdelijk door een particulier worden gehuisvest met het doel om hen tijdelijk te helpen in afwachting van een beschikbare woning, beschikken niet over een woongelegenheden in de zin van de bovenstaande definitie van “dakloze”.

2/ Een tehuis in de zin van de bovenstaande definitie is elke inrichting of instelling waar mensen in nood worden opgevangen en tijdelijk onderdak en begeleiding krijgen”.

3.1.3. Categorie 3 : Personen die samenwonen met een gezin te hunnen laste

- De voorwaarde is dat de betrokkene samenwoont met minstens één ongehuwd (cf. punt 1.2) minderjarig kind dat te zijnen laste is.

Dit hoeft niet het eigen kind van de betrokkene te zijn.

Indien de aanvrager samenwoont met een minderjarige partner kan hij ook aanspraak maken op een leefloon categorie 3 indien de partner nog ten laste is van de aanvrager.

- Indien de aanvrager samenwoont met een minderjarig kind dat niet getrouwd is en een echtgenoot of levenspartner waarmee hij een feitelijk gezin vormt dekt dit recht mede het recht van deze laatste.⁵⁸

Om gedekt te zijn door dit recht moet de samenwonende partner voldoen aan de volgende voorwaarden, zoals voorzien in artikel 2bis van het koninklijk besluit van 11 juli 2002, ingevoerd door het koninklijk besluit van 5 mei 2004:

- Verblijfsvoorwaarde
- Leeftijdsvoorwaarde
- Niet beschikken over toereikende bestaansmiddelen
- Rechten laten gelden

⁵⁸ Artikel 14 van de WET

- Werkbereid zijn indien hij over inkomsten beschikt die lager zijn dan het bedrag dat bepaald is voor een gerechtigde op een leefloon categorie 1

In voorkomend geval kan de partner ook genieten van alle voordelen die voortvloeien uit het recht op maatschappelijke integratie (bv. recht op tewerkstelling, SPI-vrijstelling, telefoonkaart, ...) en is er in principe een onder de twee gedeelde betaling van het leefloon⁵⁹.

Indien de aanvrager samenwoont met een minderjarig kind te zijner laste én een partner die niet aan de voorwaarden voldoet, blijft het recht op een leefloon categorie 3 behouden. In dit geval is er echter geen gespreide betaling en kan de partner evenmin genieten van de voordelen die voortvloeien uit het recht.

Voorbeeld

De aanvrager die voldoet aan de voorwaarden om gerechtigd te zijn op een leefloon woont samen met een minderjarig kind én een partner zonder inkomsten en die niet werkbereid is.

In deze situatie heeft de betrokkene recht op een leefloon categorie 3 maar de betaling van het leefloon zal integraal gebeuren aan de betrokkene; er kan dus geen onder de twee gedeelde betaling gebeuren.

(zie ook het punt 4.6. met betrekking tot de betaling van het leefloon)

- Het recht op een leefloon categorie 3 blijft behouden indien betrokkene nog samenwoont met andere personen.
- *Voorbeelden ter verduidelijking:*

Voorbeeld 1

Een gezin samengesteld uit een ouder, een meerderjarig kind en een minderjarig kind.

In deze gezinssamenstelling kan de moeder eventueel aanspraak maken op het leefloon categorie 3.

⁵⁹ Artikel 36 van het KB

Het meerderjarig kind kan eventueel aanspraak maken op leefloon voor personen die met één of meerdere personen samenwoont (categorie 1).

Voorbeeld 2

Een gezin samengesteld uit een ouder, een minderjarig kind en een meerderjarig kind die op haar beurt ook een minderjarig kind heeft.

In deze hypothese kan de moeder aanspraak maken op het leefloon categorie 3. Zij huisvest inderdaad meerdere kinderen onder wie één minderjarig kind.

De meerderjarige dochter die zelf een kind heeft, voldoet eveneens aan de voorwaarden om tot categorie 3 te behoren, zij woont immers ook samen met een minderjarig kind te haren laste.

Voorbeeld 3

Een oom die zijn minderjarig neefje te zijnen laste huisvest.

De oom kan eventueel aanspraak maken op het leefloon categorie 3.

Voorbeeld 4

Een koppel samengesteld uit een meerderjarige en een minderjarige.

Indien de meerderjarige de minderjarige te zijnen laste huisvest kan hij/zij eventueel aanspraak maken op het leefloon ten bedrage van het leefloon categorie 3.

Voorbeeld 5

Gezin W, samengesteld uit de beide ouders en een minderjarig en meerderjarig kind, woont in bij de ouders van de moeder.

De ouders van gezin W kunnen aanspraak maken op een leefloon categorie 3.

Het meerderjarig kind kan aanspraak maken op een leefloon categorie 1.

Voorbeeld 6

Meneer X woont samen met zijn meerderjarige dochter.

Meneer X kan aanspraak maken op een leefloon categorie 1.

De dochter kan aanspraak maken op een leefloon categorie 1.

Voorbeeld 7

Mevrouw Y woont samen met haar minderjarige zoon en haar oom en tante.

Mevrouw Y kan aanspraak maken op een leefloon categorie 3.

3.1.4. Enkele specifieke situaties

3.1.4.1. Co-ouderschap en gedeeld ouderschap

Indien het kind de helft van de maand bij de ouder verblijft, dan heeft deze ouder gedurende de hele maand recht op een leefloon categorie 3 omdat aanvaard wordt dat het kind dan gewoonlijk (dat wil zeggen regelmatig) bij de ouder verblijvend is⁶⁰.

Indien het kind meer dan de helft van de maand bij de ouder verblijft, dan heeft deze ouder gedurende de hele maand recht op een leefloon categorie 3 omdat aanvaard wordt dat het kind dan gewoonlijk (dat wil zeggen regelmatig) bij de ouder verblijvend is.

Indien het kind minder dan de helft van de maand bij de ouder verblijft, dan heeft deze ouder enkel gedurende de dagen dat het kind bij hem verblijft recht op een leefloon categorie 3 (pro rata) omwille van de hogere kosten die de betrokkene dan heeft.

3.1.4.2. Jongere op kot

- Indien de jongere tijdens de weekends en verloven naar het ouderlijke huis komt, is de gewoonlijke verblijfplaats nog in het ouderlijke huis: hij kan in deze situatie aanspraak maken op een leefloon categorie 1 – samenwonend met de andere bewoners van het ouderlijke huis.
- Indien de jongere ook tijdens de weekends en verloven op kot blijft, is de gewoonlijke verblijfplaats van de jongere het kot. Op basis van het sociaal onderzoek in verband met de leefsituatie op kot moet de categorie leefloon voor de jongere vastgesteld worden.

⁶⁰ Arrest nr. S.20.0015.F van 27 juni 2022 van het Hof van Cassatie.

3.1.4.3.Ouder met geplaatst kind⁶¹

De categorie leefloon wordt bepaald aan de hand van het karakter van de plaatsing:

- Tijdelijke plaatsing: het kind wordt nog beschouwd als zijnde samenwonend en ten laste van de ouder waardoor deze **aanspraak kan maken** op een leefloon categorie 3.
Voorbeeld: kinderen die terugkeren tijdens het weekend en de schoolvakanties.
- Definitieve of langdurige plaatsing: het kind wordt beschouwd als niet langer samenwonend en ten laste van de ouder waardoor deze **geen aanspraak kan maken** op een leefloon categorie 3.

3.1.4.4.Betrokkene verblijft in een instelling

In deze situatie is geen specifieke categorie voorzien. In vele gevallen wordt evenwel categorie 2 toegekend omdat de betrokkene niet kan beschouwd worden als een samenwonende persoon wegens het feit dat hij geen gemeenschappelijk huishouden voert met de medebewoners (tijdelijk, niet vrijwillig karakter van de opname).

3.1.4.5.Betrokkene woont samen met iemand die illegaal in het land verblijft⁶²

Opdat de rechthebbende op het leefloon die onder hetzelfde dak woont als een illegaal op het grondgebied verblijvende vreemdeling, de huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk met hem zou regelen in de zin van artikel 14, §1, 1°, Leefloonwet, moet de uitkeringsgerechtigde,

⁶¹ Artikel 22, §1, laatste lid van het K.B.

⁶² Arrest nr. 176/2011 van 10 november 2011 van het Grondwettelijk Hof, arrest nr. 110067 van 21 november 2011 van het Hof van Cassatie

naast de verdeling van de huishoudelijke taken, uit de samenwoning een economisch-financieel voordeel halen.

Op basis van het sociaal onderzoek moet het OCMW nagaan of betrokkene kan beschouwd worden als zijnde gerechtigd op een leefloon categorie 1, een leefloon categorie 2 of een leefloon categorie 3.

Voorbeeld:

- *Meneer Z woont samen met zijn partner die illegaal in het land verblijft en zijn minderjarige zoon.*

Meneer Z kan aanspraak maken op een leefloon categorie 3 maar het recht dekt NIET het recht van zijn partner (voldoet niet aan de verblijfsvoorwaarde)

3.1.4.6. Betrokkene woont als koppel samen met een minderjarige

De categorie wordt bepaald aan de hand van het sociaal onderzoek. Het OCMW kan zich op twee manieren uitspreken, zijnde:

- Ofwel legt het centrum de nadruk op het feit dat de betrokkene de minderjarige te zijnen laste heeft. De betrokkene kan aanspraak maken op categorie 3.
- Ofwel legt het centrum de nadruk op de relatie van het koppel en de gelijkheid tussen de partners. De minderjarige kan niet meer beschouwd worden als ten laste. De betrokkene kan aanspraak maken op categorie 1. De minderjarige kan aanspraak maken op maatschappelijke dienstverlening.

Indien de minderjarige in dit geval over inkomsten beschikt, wordt hiermee rekening gehouden op basis van artikel 34, § 1, van het koninklijk besluit van 11 juli 2002.

3.2. BEDRAGEN

Het leefloon wordt uitgedrukt in een forfaitair bedrag per jaar.

Om het bedrag van leefloon per maand te berekenen volstaat het om het jaarbedrag te delen door 12.

De bedragen in artikel 14 van de wet van 26 mei 2002 zijn de niet geïndexeerde basisbedragen. Ze zijn gekoppeld aan de spilindex en telkens deze overschreden wordt, worden de bedragen van het leefloon aangepast.

De nieuwe bedragen gelden vanaf de eerste maand die volgt op de maand waarin het indexcijfer de spilindex bereikt of overschrijdt.

Bovendien worden de leefloonbedragen aangepast via het wettelijk mechanisme voor de welvaartsaanpassing.

Bedragen van het leefloon op 1 november 2023

	Basisbedrag	Leefloon op jaarbasis op 1 november 2023	Leefloon op maandbasis op 1 november 2023
<u>Categorie 1</u> Samenwonende persoon	€ 5.920,42	€ 10.105,38	€ 842,12
<u>Categorie 2</u> Alleenstaande persoon	€ 8.880,64	€ 15.158,08	€ 1.263,17
<u>Categorie 3</u> Persoon die samenwoont met een gezin te zijnen laste	€ 12.001,71	€ 20.485,33	€ 1.707,11

De laatste updates van de bedragen zijn beschikbaar:

- op de website van de POD MI

<https://www.mi-is.be/nl/tools-ocmw/bedragen-equivalent-leefloon>

- en op Primabook

<https://primabook.mi-is.be/nl/recht-op-maatschappelijke-integratie/bedragen-leefloon>

4. PROCEDURE

4.1. AANVRAAG⁶³

4.1.1. Indiening van de aanvraag

Het recht op maatschappelijke integratie wordt onderzocht, hetzij

- Ambtshalve: op initiatief van het OCMW zelf
- Op aanvraag van de belanghebbende
In dit geval gebeurt de aanvraag hetzij
 - Mondeling
 - ° de betrokkene meldt zich op de zitdag van het OCMW, of
 - ° de aanvraag wordt ingediend door iemand die de betrokkene hiervoor schriftelijk heeft aangewezen.
 - Schriftelijk door middel van een gewone of aangetekende brief aan het OCMW gericht.

In de praktijk aanvaarden veel OCMW's eveneens een aanvraag via e-mail die moet beschouwd worden als zijnde een mondelinge aanvraag.

⁶³ Artikel 18 van de WET

4.1.2. Sociale zitdagen⁶⁴

- Ten einde de mondelinge aanvragen in ontvangst te kunnen nemen, organiseert het OCMW zitdagen op welbepaalde dagen, minstens tweemaal per week.
- Deze zitdagen worden bekend gemaakt via een bericht
 - Bij het centrum, en
 - Op de plaats van de gemeentelijke bekendmakingen.
- Het bericht vermeldt het lokaal waar en de dagen en uren waarop de belanghebbende zich kan aanmelden.

4.1.3. Verloop en ontvangstbewijs⁶⁵

- De aanvraag wordt op de dag van ontvangst zelf chronologisch ingeschreven in het daartoe gehouden register.
- De betrokkene ondertekent het register indien het om een mondelinge vraag gaat.
- Dezelfde dag bezorgt het OCMW betrokkene een ontvangstbewijs. Dit wordt
 - Persoonlijk overhandigd bij een mondelinge aanvraag
 - Naar betrokkene verzonden bij een schriftelijke aanvraag
- Het ontvangstbewijs moet de in het Handvest van de sociaal verzekerde vereiste wettelijke elementen vermelden:
 - De termijn binnen dewelke een antwoord moet worden gegeven op de aanvraag
 - De refertes van het dossier en van de dienst die het beheert.

⁶⁴ Artikel 4 van het KB

⁶⁵ Artikel 18 van de WET

4.1.4. Hoorrecht⁶⁶

- Tijdens het onderzoek moet het OCMW betrokkene schriftelijk meedelen dat hij het recht heeft om gehoord te worden door het beslissingsorgaan van het centrum vooraleer er een beslissing wordt genomen inzake:
 - Toekenning
 - Weigering
 - Herziening

Van:

- het leefloon
 - een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie
 - het recht op maatschappelijke integratie via een tewerkstelling.
- Het hoorrecht geldt ook indien het OCMW een beslissing neemt over
 - Het nemen van een sanctie ten opzichte van de rechthebbende
 - De terugvordering ten opzichte van de betrokkene die het leefloon heeft genoten.
 - De vermelding inzake het hoorrecht moet uitdrukkelijk en in een voor de betrokkene begrijpelijke taal gebeuren.

Er moet in opgenomen zijn dat betrokkene de mogelijkheid heeft om zich tijdens de hoorzitting te laten bijstaan of vertegenwoordigen door een persoon van zijn keuze.

- Indien de aanvrager schriftelijk vraagt om gehoord te worden, deelt het OCMW hem de plaats en het tijdstip mee waarop hij zal gehoord worden.

⁶⁶ Artikel 20 van de WET en artikel 7 van het KB

4.2. TERRITORIAAL BEVOEGD O.C.M.W

Dit item zal besproken worden in het hoofdstuk 9.

4.3. INFORMATIEPLICHT VAN HET OCMW⁶⁷

- Het OCMW moet aan elke persoon die dit vraagt informatie verstrekken over zijn rechten en plichten inzake maatschappelijke integratie in de vorm van een leefloon, een tewerkstelling of een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.
- Bovendien is het OCMW verplicht uit eigen beweging alle bijkomende informatie te verschaffen die nodig is voor de behandeling van een aanvraag of het behoud van een recht.
- Concreet heeft deze informatie betrekking op⁶⁸:
 - 1° De voorwaarden om gerechtigd te zijn op een leefloon, al dan niet gepaard gaand met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie
 - 2° De voorwaarde om gerechtigd te zijn op maatschappelijke integratie door een tewerkstelling
 - 3° De voorwaarden om dit recht te behouden
 - 4° De wettelijke voorwaarden waaronder het OCMW het leefloon kan terugvorderen bij de aanvrager en bij de onderhoudsplichtigen
 - 5° Het bedrag waarop de betrokkene recht zal hebben en de in aanmerking genomen elementen om dit bedrag te bepalen
 - 6° De draagwijdte van de overeenkomst betreffende het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie indien dit wordt opgesteld⁶⁹
 - 7° De mogelijkheid om in beroep te gaan tegen de beslissingen van het OCMW
 - 8° De rechten van de aanvrager indien hij met het OCMW onderhandelt over een arbeidsovereenkomst of over het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie dat leidt naar een dergelijke overeenkomst⁷⁰

⁶⁷ Artikel 17 van de WET

⁶⁸ Artikel 3 van het KB

⁶⁹ zie hoofdstuk 2 “Elementen van het recht op maatschappelijke integratie”

⁷⁰ zie hoofdstuk 2 “Elementen van het recht op maatschappelijke integratie”

9° De verplichting om wijzigingen in de situatie van de betrokkene mee te delen aan het OCMW indien deze een invloed hebben op zijn hoedanigheid van gerechtigde en het toegekende bedrag

- De door het OCMW verstrekte informatie wordt schriftelijk, op basis van de geldende reglementering meegedeeld aan betrokkene.

Wat evenwel de draagwijdte van het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie betreft, wordt de informatie mondeling verstrekt.

4.4. HET ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG⁷¹

4.4.1. Het sociaal onderzoek: algemeen

- Het sociaal onderzoek moet worden verricht door één der volgende personen:
 - Een maatschappelijk werker, of
 - Een gegradueerd verpleegkundige gespecialiseerd in gemeenschapsgezondheid
- Het sociaal onderzoek moet gedateerd en ondertekend zijn door de maatschappelijk werker met vermelding van zijn naam.
- Met het oog op de toekenning van de Staatstoelage moet het sociaal onderzoek het mogelijk maken om bij een controle aan de administratie te bewijzen dat alle wettelijke voorwaarden inzake het recht van de betrokkene (dossier van betrokkene) vervuld zijn.
Een gewone algemene vermelding dat het onderzoek werd verricht en dat betrokkene aan de voorwaarden voldoet, volstaat niet.
- Het typeformulier voor het voeren van het sociaal onderzoek dat het OCMW gebruikt, wordt opgemaakt door het centrum zelf.
De enige voorwaarde bestaat er in dat het alle elementen bevat die door de regelgeving bepaald zijn.

⁷¹ Artikel 19 van de WET en Koninklijk besluit betreffende de minimumvoorwaarden voor het sociaal onderzoek verricht overeenkomstig artikel 19, §1, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

Zie ook omzendbrief van 18 februari 2014 betreffende de minimumvoorwaarden voor het sociaal onderzoek in het kader van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en in het kader van de maatschappelijke dienstverlening door de OCMW's die overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 april 1965 door de Staat terugbetaald wordt

4.4.2. Het sociaal onderzoek: inlichtingen

- Het formulier dat gebruikt wordt voor het sociaal onderzoek bevat de volgende gegevens⁷²:

1) Alle inlichtingen betreffende de identiteit en de materiële en sociale toestand van de betrokkene en van iedere persoon met wie hij samenwoont en met wiens inkomsten het OCMW kan of moet rekening houden.

Deze verklaringen worden door de betrokkene als oprecht en volledig verklaard, gedagtekend en ondertekend.

2) De aangifte van de bestaansmiddelen.

Deze verklaringen worden door de betrokkene als oprecht en volledig verklaard, gedagtekend en ondertekend.

3) De vermelding van het OCMW of de centra die ten opzichte van de betrokkene reeds

- financieel tussengekomen zijn in de kosten die verbonden zijn aan de inschakeling in het beroepsleven
- een installatiepremie voor daklozen heeft toegekend
- toepassing gemaakt hebben van de vrijstelling socio-professionele integratie

Deze verklaringen worden door de betrokkene als oprecht en volledig verklaard, gedagtekend en ondertekend.

4) De machtiging aan het OCMW gegeven om alle inlichtingen en verklaringen na te zien bij financiële instellingen, instellingen van sociale zekerheid en bij de openbare besturen; onder meer bij de ambtenaren van de Mechanografische Dienst van de Administratie der Directe Belastingen en bij de ontvanger der registratie en domeinen.⁷³

⁷² Artikel 6 van het KB en Koninklijk besluit van 1 december 2013 betreffende de minimumvoorwaarden voor het sociaal onderzoek verricht overeenkomstig artikel 19, §1, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

⁷³ De 'Mecanografische Dienst' is opgenomen in de tekst van het KB en het is dan ook om die reden dat dit nog in de tekst staat.

5) Het OCMW informeert betrokkene dat dezelfde inlichtingen kunnen ingewonnen worden ten aanzien van iedere persoon met wie hij samenwoont en met wiens inkomsten het OCMW kan of moet rekening houden.

6) Alle door het OCMW geraadpleegde instellingen antwoorden binnen de 15 dagen.

- Het OCMW kan van de aanvrager eisen dat hij het centrum een officieel attest betreffende zijn onroerend vermogen in het buitenland bezorgt.
- Indien de aanvrager gezondheidsredenen inroept, al dan niet gestaafd door een medisch attest, kan het OCMW de betrokkene onderwerpen aan een medisch onderzoek.
Dit onderzoek gebeurt door een door het OCMW gemachtigde en betaalde geneesheer.
De eventuele reiskosten van de betrokkene zijn ten laste van het centrum.
- Het OCMW brengt de betrokkene op de hoogte dat hij het OCMW op voorhand moet inlichten indien hij vrijwilligerswerk wil doen.

4.5. DE BESLISSING⁷⁴

4.5.1. Periode voor het nemen van een beslissing⁷⁵

Het OCMW is verplicht om een beslissing te nemen binnen de 30 dagen

- Na ontvangst van de aanvraag
- Volgend op de dag waarop het ten onrechte aangezochte centrum of instelling van sociale zekerheid de aanvraag heeft doorgezonden naar het bevoegde OCMW

4.5.2. Inhoud van de beslissing⁷⁶

- Iedere beslissing moet
 - Schriftelijk gebeuren
 - Met redenen omkleed worden
Op een afdoende manier gemotiveerd zijn. De motivering heeft betrekking op
 - de feitelijke elementen
 - de juridische elementen
 - Indien de beslissing betrekking heeft op een geldsom zijn volgende vermeldingen eveneens verplicht:
 - het toegekende bedrag
 - de berekeningswijze van het bedrag
 - de regelmaat van de betalingen
- De beslissing moet bovendien volgende vermeldingen bevatten⁷⁷:
 - 1) De mogelijkheid om een beroep in te stellen bij de bevoegde rechtbank
 - 2) Het adres van de bevoegde rechtbank

⁷⁴ Artikel 21 van de WET

⁷⁵ Artikel 21, § 1, van de WET

⁷⁶ Artikel 21, § 2, van de WET

⁷⁷ Artikel 21, § 3, van de WET

- 3) De termijn om een beroep in te stellen en de wijze waarop dit moet gebeuren
- 4) De vermelding dat de betrokkene zich kan laten bijstaan gedurende de beroepsprocedure en dat hij geen gerechtskosten moet betalen tenzij het geding roekeloos en tergend is (artikelen 728 en 1017 van het Gerechtelijk Wetboek)
- 5) De refertes van het dossier en van de dienst en de maatschappelijk assistent die het dossier beheert
- 6) De mogelijkheid om opheldering te verkrijgen omtrent de beslissing bij de dienst die het dossier beheert
- 7) Het feit dat het instellen van een beroep de uitvoering van de beslissing niet schorst
- 8) In voorkomend geval, de periodiciteit van de betaling

Indien niet alle verplichte vermeldingen zijn opgenomen in de beslissing gaat de termijn om in beroep te gaan tegen de beslissing niet in.

4.5.3. Kennisgave en uitwerking

4.5.3.1. Kennisgave van de beslissing

Nadat de beslissing is genomen wordt deze binnen de acht dagen betekend aan de betrokkene⁷⁸:

- Bij aangetekende zending, of
- Tegen ontvangstbewijs

De datum van de poststempel of van het ontvangstbewijs geldt als bewijs.

4.5.3.2. Uitwerking

- De beslissing betreffende het leefloon ingevolge een door de betrokkene ingediende aanvraag heeft uitwerking op de datum van ontvangst van die aanvraag⁷⁹.

⁷⁸ Artikel 21, § 4, van de WET

- Uitzondering:

Wanneer een OCMW een aanvraag ontvangt waarvoor het zich onbevoegd acht, zendt het deze aanvraag over binnen de vijf kalenderdagen aan het volgens hem bevoegd centrum⁸⁰.

Als het OCMW deze termijn gerespecteerd heeft, zal de aanvraag gevalideerd worden op de datum van ontvangst bij het eerste centrum⁸¹ en zal de beslissing eveneens uitwerking hebben op de datum van ontvangst van die aanvraag⁸².

Indien het OCMW deze termijn van vijf kalenderdagen niet respecteert, moet het centrum het leefloon toekennen binnen de wettelijk gestelde voorwaarden tot de dag van verzending van de aanvraag⁸³.

De beslissing van het tweede centrum heeft in dit geval uitwerking vanaf de dag volgend op de datum waarop de aanvraag werd overgemaakt⁸⁴.

- Een beslissing die voorziet in een uitwerking in de toekomst is niet mogelijk.

Zo kan het OCMW bijvoorbeeld op datum van 10 maart geen beslissing tot toekenning van het leefloon vanaf 1 mei nemen.

4.5.3.3.Overmaking aan POD MI

Elke beslissing wordt ook op een door de Koning bepaalde wijze overgemaakt aan de minister binnen de acht dagen volgend op het einde van de maand waarin deze beslissing werd genomen⁸⁵.

⁷⁹ Artikel 21, § 5, van de WET

⁸⁰ Artikel 21, § 4, van de WET

⁸¹ Artikel 18, § 4, van de WET

⁸² Artikel 21, § 5, van de WET

⁸³ Artikel 18, § 4, van de WET

⁸⁴ Artikel 21, § 5, van de WET

⁸⁵ Artikel 21, § 6, van de WET

4.5.4. Beroep⁸⁶

- Een beroep tegen de beslissing van het OCMW inzake het recht op maatschappelijke integratie kan ingesteld worden door:
 - De betrokkene
 - De minister of zijn afgevaardigde
- Het beroep wordt ingesteld bij de arbeidsrechtbank van de woonplaats van de betrokkene.
- Het beroep moet ingesteld worden binnen een periode van drie maanden, te rekenen vanaf
 - De kennisgeving van de beslissing
 - De vastlegging van het uitblijven van de beslissing; indien het OCMW met andere woorden binnen de periode van 30 dagen geen beslissing heeft genomen.

⁸⁶ Artikel 47 van de WET

4.6. BETALING VAN HET LEEFLOON⁸⁷

4.6.1. Betalingswijze⁸⁸

- Het OCMW kan de wijze van uitbetaling vrij kiezen:
 - Door middel van een postassignatie waarvan het bedrag betaalbaar is ten huize en in handen van de gerechtigde, of
 - Door middel van een circulaire cheque, of
 - Door middel van een overschrijving
- In het belang van de betrokkene, en mits behoorlijk gemotiveerd in de beslissing, kan de uitbetaling rechtstreeks aan de betrokkene gebeuren.
- Indien de betrokkene gerechtigd is op een leefloon categorie 3 en samenwoont met een echtgenoot of levenspartner wordt het leefloon voor de ene helft uitbetaald aan de begunstigde en voor de andere helft aan de echtgenoot of partner.

Om reden van billijkheid mag een andere verdeling toegepast worden.

Indien één van beide partners niet voldoet aan de voorwaarden is er geen gedeelde betaling, maar gebeurt de betaling integraal aan diegene die wel voldoet aan de voorwaarden.

Voorbeeld

De aanvrager die voldoet aan de voorwaarden om gerechtigd te zijn op een leefloon woont samen met een minderjarig kind én een partner zonder inkomsten die niet werkbereid is.

In deze situatie heeft de aanvrager recht op een leefloon categorie 3 maar de betaling van het leefloon zal integraal gebeuren aan de aanvrager; er kan dus geen onder de twee gedeelde betaling gebeuren.

⁸⁷ Artikel 23 van de WET en de artikelen 36 tot en met 40 van het KB

⁸⁸ Artikel 36 van het KB

- Op het uitbetaald leefloon mogen geen inhoudingen worden verricht voor⁸⁹:
 - Administratieve kosten
 - Onderzoekskosten

4.6.2. Tijdstip van uitbetaling⁹⁰

- Het OCMW kan het tijdstip van uitbetaling van het leefloon zelf bepalen in de beslissing
 - Per maand, per veertien dagen, of per week
 - Hetzij op een vaste datum (bv. elke derde dag van de maand)
 - Hetzij op een vaste dag (bv. elke tweede werkdag na het einde van de maand)
- De eerste betaling moet gebeuren binnen de vijftien dagen na de beslissing.

Indien er voorschotten werden toegekend, wordt het bedrag ervan in mindering gebracht op de sommen toegekend voor de periode waarop zij betrekking hebben.

4.6.3. Verwijlinteresten

- Deze zijn verschuldigd vanaf de eerste dag na de voor de uitbetaling vastgelegde dag.
- De interesten zijn ten laste van het OCMW.

⁸⁹ Artikel 37 van het KB

⁹⁰ Artikel 23 van de WET

4.6.4. Schorsing van de uitbetaling bij verblijf in het buitenland⁹¹

Cfr. identiek punt 1.1.2.

De programmawet van 26 december 2015 voegt een vijfde paragraaf in artikel 23 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie in en heft artikel 38 van het Koninklijk Besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie op. Deze twee maatregelen traden op 9 januari 2016 in werking.

4.6.4.1.Principe : wat vermeldt artikel 23, §5 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het verblijf in het buitenland ?

Dit artikel vermeldt twee verschillende elementen:

- a) Indien de begunstigde plant voor een periode van een week of meer naar het buitenland te vertrekken, dan moet hij dit voor zijn vertrek laten weten en de duur en de reden ervoor op geven.⁹²
- b) Een schorsing van de betaling van het leefloon indien de persoon in de loop van het jaar meer dan vier weken in het buitenland verbleef (cf. punt 4.6.4.: schorsing van betaling in het geval van verblijf in het buitenland).

Het OCMW kan hierover anders beslissen wegens uitzonderlijke omstandigheden die dit verblijf verantwoorden.

4.6.4.2.Definities

- **Week:** Het betreft hier 7 opeenvolgende dagen.
Een verblijf in het buitenland van 13 dagen wordt dus in aanmerking genomen als een verblijf in het buitenland van 1 week.

⁹¹ Artikel 38 van het KB

⁹² Artikel 23§5 van de WET

□ **Uitzonderlijke omstandigheden:**

Op voorwaarde dat betrokkene het OCMW op de hoogte gebracht heeft van zijn verblijf in het buitenland, kan het OCMW beslissen de betaling van het leefloon niet te schorsen, indien uitzonderlijke omstandigheden dit verblijf wettigen.

Onverminderd het feit dat het OCMW individueel, geval per geval, oordeelt of er uitzonderlijke omstandigheden zijn die het verblijf in het buitenland wettigen, kunnen volgende situaties algemeen aanvaard worden:

- het volgen van studies of een stage in het buitenland in het kader van een opleiding tot het bekomen van een volwaardig diploma (bv. Erasmus-student)
- het bijstaan van een familielid dat ernstig ziek is

Het gaat hier niet om een limitatieve lijst.

□ **Buitenland:**

Alle landen gelegen buiten de grenzen van België.

Dit betekent dat ook de buurlanden van België onder deze definitie vallen.

□ **Kalenderjaar:**

De periode van één jaar, beginnend op 1 januari van een gegeven jaar en eindigend op 31 december van hetzelfde jaar.

4.6.4.3.Toepassing

- Hoe worden de dagen geteld bij de berekening van het verblijf in het buitenland?

De dag van vertrek naar het buitenland en de dag van terugkeer naar België zijn inbegrepen in het verblijf in het buitenland.

- Moet betrokkene het OCMW op de hoogte brengen indien hij minder dan 7 opeenvolgende dagen in het buitenland verblijft?

Neen, de meldingsplicht geldt pas vanaf een verblijf van 7 of meer opeenvolgende dagen.

Het OCMW informeert betrokkene als hij het totaal van 4 weken verblijf in het buitenland tijdens een kalenderjaar bereikt heeft.

Het OCMW moet betrokkene er aan herinneren dat hij verplicht is om het centrum op de hoogte te brengen van elke dag dat hij in het buitenland verblijft indien hij in een kalenderjaar reeds vier weken in het buitenland verbleven heeft omdat dan de betaling van het leefloon geschorst wordt voor elke dag dat hij in het buitenland verblijft.

- Telt een verblijf in het buitenland mee voor de berekening van 4 weken per kalenderjaar indien betrokkene op het moment van het verblijf niet gerechtigd is op een leefloon?

Neen. Om de periode van 4 weken per kalenderjaar te berekenen wordt enkel rekening gehouden met de periodes gedurende dewelke betrokkene gerechtigd is op een leefloon.

- Telt een verblijf in het buitenland mee voor de berekening van 4 weken per kalenderjaar indien betrokkene op het moment van het verblijf onderworpen is aan een sanctie?

Ja. Gedurende de periode dat een sanctie wordt uitgevoerd, wordt de uitbetaling van het leefloon geschorst, maar blijft het recht op maatschappelijke integratie behouden.

- Hoe worden de verschillende periodes van verblijf in het buitenland in aanmerking genomen?

Er wordt enkel rekening gehouden met de periodes gedurende dewelke betrokkene minstens 7 aaneensluitende dagen in het buitenland verbleven heeft.

Deze periodes worden omgerekend naar kalenderweken.

Voorbeeld:

Betrokkene verblijft in maart 10 dagen in het buitenland = aanrekening 1 week;

betrokkene verblijft in mei 17 dagen in het buitenland = aanrekening 2 weken;

betrokkene verblijft in juli 9 dagen in het buitenland = aanrekening 1 week;

Na dit laatste verblijf heeft betrokkene het totaal van 4 weken verblijf in het buitenland per kalenderjaar bereikt.

- Hoe gebeurt de schorsing van de uitbetaling van het leefloon nadat betrokkene het totaal van 4 weken per kalenderjaar bereikt heeft?⁹³

Zodra betrokkene de maximumgrens van 4 weken verblijf in het buitenland bereikt heeft, wordt elke nieuwe periode van verblijf in het buitenland niet meer per kalenderweek, maar per dag berekend.

Vanaf elke dag dat de geoorloofde periode wordt overschreden, wordt de uitbetaling van het leefloon geschorst.

Voorbeeld:

Betrokkene verblijft in maart 10 dagen in het buitenland = aanrekening 1 week;

betrokkene verblijft in mei 17 dagen in het buitenland = aanrekening 2 weken;

betrokkene verblijft in juli 9 dagen in het buitenland = aanrekening 1 week;

betrokkene verblijft in september 5 dagen in het buitenland = schorsing leefloon 5 dagen.

De uitbetaling van het leefloon wordt gedurende deze 5 dagen geschorst omdat het totaal van 4 weken verblijf in het buitenland is overschreden.

⁹³ Wordt de uitbetaling van financiële maatschappelijke dienstverlening geschorst voor verblijven in het buitenland die het totaal van vier weken per kalenderjaar overschrijden?

De organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's voorziet niet expliciet in een schorsing. Echter, als de persoon afwezig is van het grondgebied, zijn de voorwaarden voor de maatschappelijke dienstverlening niet langer voldaan. Het OCMW kan ook naar analogie dezelfde regels als in de materie van het recht op maatschappelijke integratie toepassen.

Ander voorbeeld:

Betrokkene verblijft in maart 10 dagen in het buitenland = aanrekening 1 week;

Betrokkene verblijft in mei 17 dagen in het buitenland = aanrekening 2 weken;

Betrokkene verblijft in juli 18 dagen in het buitenland = aanrekening 2 weken;

In juli zal betrokkene de 4 weken verblijf in het buitenland overschreden hebben op de 14^e dag van zijn verblijf in het buitenland.

De betaling van het leefloon wordt dus geschorst vanaf de 14^e dag verblijf in het buitenland omdat betrokkene dan meer dan 4 weken in het buitenland zal verbleven hebben (4 weken + 7 dagen).

- Hoe gebeurt de berekening van de periodes van verblijf in het buitenland indien betrokkene verhuist?

De berekening van de verschillende periodes van verblijf in het buitenland gebeurt per kalenderjaar. Dit betekent dat de berekening doorloopt indien betrokkene in de loop van een jaar verhuist.

Het OCMW van de nieuwe woonplaats moet dan ook contact opnemen met het daarvoor bevoegde OCMW om na te gaan gedurende welke periodes betrokkene dat jaar al in het buitenland verbleven heeft.

4.6.4.4. Wat als de betrokkene het OCMW niet verwittigt ?

Als de leefloongerechtigde nalaat het OCMW te verwittigen over zijn vertrek naar het buitenland, dan moet de periode van zijn verblijf in het buitenland volgens de voornoemde berekeningswijze in aanmerking genomen worden om het aantal weken in het buitenland te bepalen.

Het OCMW kan geval per geval beslissen of de sanctie voorzien in artikel 30, §1 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie eventueel toegepast zal worden.

4.6.5. Opschorting van de uitbetaling tijdens de periode van plaatsing⁹⁴

- 1) De uitbetaling van het leefloon wordt opgeschort in volgende gevallen:
 - Bij plaatsing in een instelling van om het even welke aard in uitvoering van een gerechtelijke beslissing op voorwaarde dat deze plaatsing gebeurt op kosten van de overheid (ten laste van de overheid).
 - Tijdens de periode dat de betrokkene een vrijheidsstraf ondergaat EN ingeschreven is op de rol van de strafinrichting.
- 2) De uitbetaling wordt hersteld na de periode van opschorting:
 - Op het einde van de uitvoering van de gerechtelijke beslissing
 - In geval van voorlopige invrijheidsstelling
 - In geval van voorwaardelijke invrijheidsstelling
- 3) De uitbetaling gebeurt met terugwerkende kracht voor de periode van opschorting:
 - Indien de betrokkene werd vrijgesproken bij een in kracht van gewijsde getreden gerechtelijke beslissing
 - Indien de betrokkene buiten vervolging werd gesteld
 - Indien de betrokkene buiten de zaak werd gesteld

Een voorwaarde is wel dat de betrokkene geen aanspraak kan maken op een schadeloosstelling door de minister van Justitie.
- 4) Indien de betrokkene ingeschreven is/blijft op de rol van de strafinrichting, wordt de betaling van het leefloon opgeschort. Dit betekent dat in volgende gevallen, de betrokkene geen recht op betaling heeft:
 - Indien hij onder elektronisch toezicht staat
 - Indien hij geniet van een regime van beperkte hechtenis
 - Indien hij geniet van een regime van beperkte vrijheid

Gedurende de periode dat betrokkene niet op de rol van de strafinrichting staat, heeft hij in principe recht op een leefloon. Dit is bijvoorbeeld het geval gedurende het wachten op een elektronische enkelband.

⁹⁴ Artikel 39 van het KB

Opmerking: Als gevolg van het inwerking treden van de wet van 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, bestaat het risico dat men zich vergist. Het is immers zo dat personen die in het toepassingsgebied van de wet van 7 februari 2014 vallen inderdaad niet onder de toepassing van artikel 39 van het KB vallen en dit in tegenstelling tot personen die veroordeeld zijn tot een andere straf en die die straf uitvoeren door middel van een elektronische enkelband. De personen die onderworpen zijn aan het elektronisch toezicht als autonome straf worden niet geholpen door de FOD Justitie, want ze zijn niet ingeschreven op de rol van de strafinrichting en ze kunnen dus het leefloon ontvangen.

4.6.6. Uitbetaling van het leefloon in geval van overlijden⁹⁵

In geval de gerechtigde op het leefloon overlijdt, wordt het leefloon waarop hij nog zou gerechtigd geweest zijn en dat hem nog niet werd uitbetaald slechts uitbetaald aan de personen in de hierna bepaalde volgorde:

- 1) Aan de echtgenoot of aan de persoon met wie de gerechtigde een feitelijk gezin vormde op het ogenblik van zijn overlijden;
- 2) Aan de kinderen met wie de gerechtigde leefde op het ogenblik van zijn overlijden;
- 3) Aan iedere andere persoon met wie de gerechtigde leefde op het ogenblik van zijn overlijden;
- 4) Aan de persoon die in de verplegingskosten is tussenbeide gekomen;
- 5) Aan de persoon die de begrafeniskosten heeft betaald.

⁹⁵ Artikel 40 van het KB

4.7. Toekenning van een leefloon met terugwerkende kracht⁹⁶

- In afwijking van de regel dat de beslissing inzake het leefloon uitwerking heeft vanaf de datum van ontvangst van de aanvraag, is het mogelijk dat in bepaalde specifieke situaties een leefloon ambtshalve door het OCMW wordt toegekend met terugwerkende kracht.

Gelet op het feit dat in feite geen sociaal onderzoek in het verleden kan gevoerd worden, kan deze maatregel slechts in uitzonderlijke gevallen toegepast worden.

- Zonder limitatief te zijn, zijn dit mogelijke situaties waarin een leefloon met terugwerkende kracht kan toegekend worden:
 - Een uitvoerbaar vonnis van de arbeidsrechtbank bepaalt dat er een recht met terugwerkende kracht is.
 - De betrokkene was in de onmogelijkheid om zelf een aanvraag te doen en er was ook niemand die hij hiervoor schriftelijk kon aanwijzen.
 - De betrokkene was in de veronderstelling dat hij voldoende bestaansmiddelen had, maar krijgt op een later tijdstip te horen dat hij zijn inkomsten met terugwerkende kracht verliest.

Voorbeeld

Iemand geniet een werkloosheidsuitkering en krijgt op 1/09/2024 bericht dat deze uitkering wordt ingetrokken met ingang van 1/05/2024 en dat hij de ten onrechte uitbetaalde uitkering moet terugbetalen.

Indien betrokkene aan de wettelijke voorwaarden voldoet kan hij aanspraak maken op een leefloon met terugwerkende kracht vanaf 1/05/2024.

Voorwaarde is wel dat de betrokkene zijn aanvraag doet binnen een redelijke termijn zodra hij op de hoogte werd gebracht van zijn inkomstenverlies met terugwerkende kracht (1/09/2024).

⁹⁶ Artikelen 18 en 21, § 5, van de WET

5. BEREKENING VAN DE BESTAANSMIDDELEN

5.1. ALGEMENE PRINCIPES⁹⁷

De algemene principes van berekening van de bestaansmiddelen zijn:

1) In aanmerking nemen van alle bestaansmiddelen

Het algemeen principe is dat alle bestaansmiddelen, wat hun aard of oorsprong ook moge zijn, in aanmerking worden genomen, behalve diegene die de Koning uitdrukkelijk heeft vrijgesteld.

Er wordt ook rekening gehouden met alle sociale uitkeringen die de aanvrager ontvangt krachtens de Belgische of buitenlandse wetgeving.

De Koning bepaalt tevens op welke wijze rekening wordt gehouden met de inkomsten van de personen die samenwonen met de aanvrager⁹⁸.

2) In aanmerking nemen van bestaansmiddelen waarover men effectief beschikt

Het gaat om de bestaansmiddelen waarover de aanvrager effectief beschikt.

Een loutere schuldvordering wordt dus niet aanzien als bestaansmiddelen.

Vanzelfsprekend kan het OCMW met terugwerkende kracht wel rekening houden met deze inkomsten indien de betrokkene er later met terugwerkende kracht de beschikking over krijgt.

Voorbeeld

Volgens een vonnis heeft een betrokkene recht op onderhoudsgeld voor zichzelf. Indien dit echter niet betaald wordt aan betrokkene mag met het onderhoudsgeld geen rekening gehouden worden voor de berekening van het leefloon.

⁹⁷ Artikel 16 van de WET

⁹⁸ Artikel 34 van het KB

3) In aanmerking nemen van netto-bestaansmiddelen

Het gaat om netto-bestaansmiddelen, berekend op jaarbasis.

4) Beslag

In geval van beslag op de bestaansmiddelen wegens achterstallig onderhoudsgeld, moet voor de berekening van de bestaansmiddelen uitgegaan worden van de situatie voor het beslag (arrest van het Hof van Cassatie – 17/05/1993).

De betrokkene was namelijk in staat de bestaansmiddelen te verwerven, maar ze werden in beslag genomen.

Indien er na deze berekening geen recht is op een leefloon, kan het OCMW, indien nodig, het recht op maatschappelijke dienstverlening in het kader van de organieke wet van 8 juli 1976 onderzoeken. Deze is niet vatbaar voor beslag.

5) In aanmerking nemen van bestaansmiddelen op het ogenblik van de aanvraag

De berekening heeft plaats op het ogenblik van de aanvraag, met de bestaansmiddelen geprojecteerd op jaarbasis.

Zodra er een nieuw element is dat gevolgen heeft op het toegekend bedrag, wordt een nieuwe berekening met een projectie op jaarbasis gemaakt.

De bestaansmiddelen mogen enkel in aanmerking genomen worden gedurende de periode waarop deze middelen betrekking hebben, en dus niet gespreid worden over een langere periode.

Het tijdstip van uitbetalen is dus evenmin van belang

Voorbeeld.

Indien iemand werkt in de maand september en zijn loon pas ontvangt in de maand oktober, dan moeten deze inkomsten in aanmerking genomen worden gedurende de maand september, en niet in de maand oktober wanneer hij het ontvangt.

Het aanvullend leefloon wordt toegekend op basis van het verschil van de bestaansmiddelen van de betrokkene berekend overeenkomstig de reglementering en het voor zijn categorie voorziene bedrag.

Opmerking

Het feit dat betrokkene beschikt over een aanvullend leefloon betekent dat hij de hoedanigheid van leefloongerechtigde bezit, zodat de voordelen verbonden aan dit statuut kunnen worden toegekend (uitreiking van attesten door het OCMW, bv. voor telefoonkaarten, ...)

Daarentegen, wanneer betrokkene werkt in het kader van artikel 60, § 7 van de organieke wet van 8 juli 1976 of in het kader van een activering EN het loon is gelijk aan of hoger dan het bedrag van het leefloon van de categorie waarop hij zou gerechtigd zijn, heeft hij niet meer de hoedanigheid van gerechtigde op een leefloon waardoor hij geen aanspraak kan maken op de voordelen die verbonden zijn aan het statuut van leefloongerechtigde.

Het gaat hier namelijk om een echte arbeidsovereenkomst die betrokkene een loon oplevert.

5.2. VRIJGESTELDE BESTAANSMIDDELEN

5.2.1. Specifieke vrijgestelde bestaansmiddelen⁹⁹

Voor de berekening van de bestaansmiddelen wordt geen rekening gehouden met:

- a) De hulp verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in het kader van de organieke wet van 8 juli 1976
- b) De gezinsbijslag ten voordele van de (minderjarige en meerderjarige) kinderen,

Voorwaarden: indien de betrokkene

- de hoedanigheid van bijslagtrekkende heeft
- de kinderen opvoedt
- de kinderen volledig of gedeeltelijk ten laste heeft

evenals

De zorgtoeslag voor personen met een handicap voor wie de betrokkene de status van begunstigde heeft wanneer hij ze zelf ontvangt of wanneer de begunstigde ze aan hem betaalt

Opmerkingen:

- De gezinsbijslag bestaat uit:
 - het kraamgeld
 - de adoptiepremie
 - de kinderbijslag
 - de verhoogde wezenbijslag
 - de schoolpremie, een eenmalig bedrag begin september

⁹⁹ Artikel 22, § 1, van het KB

- toeslagen: leeftijdstoelagen, sociale toeslagen en toeslag voor gehandicapte kinderen
- Het begrip “ten laste” is een feitelijk begrip.
Voorbeeld: een meerderjarige jongere kan net als zijn ouders met wie hij samenleeft gerechtigd zijn op een leefloon.
- De gezinsbijslag die voor de jongere dient zal toegekend worden aan de ouders. Bijgevolg mag daar geen rekening mee gehouden worden voor de berekening van de bestaansmiddelen,
 - noch bij de ouders
 - noch bij de jongere omdat hij de bijslag niet zelf te zijnen gunste ontvangt

Gevolgen:

- Uit het voorgaande blijkt dat enkel rekening moet gehouden worden met de gezinsbijslag als bestaansmiddelen wanneer de betrokkene de bijslag zelf te zijnen gunste ontvangt (bv. een meerderjarige student die niet meer bij zijn ouders woont en elders is gedomicilieerd).

Uitzondering : De bijkomende gezinsbijslag (zorgtoeslag) voor personen met een handicap is vrijgesteld bij de berekening van de bestaansmiddelen als de betrokkene deze zelf ontvangt of als de begunstigde deze aan hem betaalt. Dit betekent dat deze zorgtoeslag is vrijgesteld als de jongere deze voor zichzelf ontvangt. De vrijstelling geldt enkel voor de bijkomende gezinsbijslag die is toegekend aan kinderen met een handicap. De “gewone” gezinsbijslag die de jongere zelf ontvangt wordt voor de berekening van het leefloon in aanmerking genomen.

- Enkel in de zeldzame gevallen dat een jongere die nog samenwoont met zijn ouders zelf de gezinsbijslag kan ontvangen, kan het OCMW

aan de jongere vragen om zijn rechten uit te putten door de gezinsbijslag voor zichzelf aan te vragen (bv. indien de jongere zelf een kind ten laste heeft).

→ Ingeval een kind tijdelijk geplaatst wordt, wordt de ouder die de gezinsbijslag ontvangt beschouwd als zijnde degene die het kind opvoedt.

De vrijstelling blijft gedurende deze periode behouden¹⁰⁰.

→ In het geval dat de ouders de gezinsbijslag ontvangen en deze afstaan aan de jongere, moet hiermee voor de berekening van het leefloon van de jongere rekening gehouden worden als zijnde een regelmatige gift.¹⁰¹

→ Indien de jongere geplaatst is in een instelling en de kinderbijslag wordt voor 2/3 uitbetaald aan de instelling en 1/3 aan hem, mag enkel met dit 1/3 rekening gehouden worden voor de berekening van het leefloon van de jongere op voorwaarde dat hij de beschikking kan hebben over dit gedeelte kinderbijslag.

Indien het kindergeld op een geblokkeerde rekening gestort wordt, mag er helemaal geen rekening mee gehouden worden.

¹⁰⁰ Artikel 22, § 1, 2^e lid, van het KB

¹⁰¹ Artikel 22, § 1, van het KB

Over het groeipakket (Vlaanderen):

WAARUIT BESTAAT DE GEZINSBIJSLAG		
Wat?		Vrijgesteld?
Een geboortepremie		Ja, op basis van art. 22, § 1, b) van het KB van 11 juli 2002
Een basisbedrag		Ja, op basis van art. 22, § 1, b) van het KB van 11 juli 2002
Een schoolpremie		Ja, op basis van art. 22, § 1, b) van het KB van 11 juli 2002
Participatietoelagen (enkel voor het Groeipakket in Vlaanderen)	Kinderopvangtoeslag	Ja, op basis van art. 22, § 1, b) van het KB van 11 juli 2002
	Kleutertoeslag	Ja, op basis van art. 22, § 1, b) van het KB van 11 juli 2002
	Schooltoeslag	Ja, op basis van art. 22, § 1, g) van het KB van 11 juli 2002 Dit is het enige deel van het groeipakket dat is vrijgesteld, niet alleen voor de ouders, maar ook voor de jongere als hij of zij het voor zichzelf ontvangt, op basis van de vorige bepaling (naar analogie met de studiebeurs voor hoger onderwijs).
Sociale toeslag		Ja, op basis van art. 22, § 1, b) van het KB van 11 juli 2002
De zorgtoeslag (wezentoeslag, pleegzorgtoeslag)		Ja, op basis van art. 22, § 1, b) van het KB van 11 juli 2002
Ondersteuningstoelag		Ja, op basis van art. 22, § 1, m) van het KB van 11 juli 2002

- c) Het onderhoudsgeld of het voorschot op de termijn van het onderhoudsgeld dat iemand ontvangt ten gunste van (minderjarige en meerderjarige) kinderen
- die ongehuwd zijn
 - die ten laste zijn van betrokkene
 - indien betrokkene de kinderen opvoedt

Indien een kind tijdelijk geplaatst wordt, wordt de ouder die het onderhoudsgeld ontvangt beschouwd als zijnde degene die het kind opvoedt. De vrijstelling blijft gedurende deze periode behouden¹⁰².

- d) Het gedeelte van het loon ten laste genomen door de uitgever van PWA-cheques
- voor een bedrag van € 6 per niet-ontwaarde PWA-cheque
 - voor werkzaamheden verricht in het kader van een PWA-overeenkomst
 - overeenkomstig de ter zake geldende reglementering

Ook de eventueel eruit voortvloeiende vergoedingen zijn vrijgesteld.

PWA-werken is in Vlaanderen vervangen door wijk-werken.

De SPI-vrijstelling mag niet worden toegepast op het gedeelte van het loon dat aan de PWA-werknemer wordt uitbetaald en dat boven het bedrag van € 6 ligt (zijnde het vrijgestelde gedeelte)¹⁰³.

- e) De productiviteits- en aanmoedigingspremies die door de bevoegde overheden voorzien en betaald worden voor de individuele beroepsopleidingen in ondernemingen (IBO, GIBO, ...)
- gedurende maximum 6 maanden

Om te bepalen welk deel van de premie vrijgesteld is, raadpleegt u het onderstaande informatieblad (ook beschikbaar op de website van de POD MI).

¹⁰² Artikel 22, § 1, 2^e lid, van het KB

¹⁰³ Artikel 35, §4 van het KB

Infofiche

De berekening van de bestaansmiddelen in het kader van een IBO/PFI

Update mei 2022

Artikel 22, §1, e) van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 voorziet dat:

“Bij het berekenen van de bestaansmiddelen wordt geen rekening gehouden met:

de productiviteits- of aanmoedigingspremies voorzien en betaald door de verschillende bevoegde overheden in het kader van de individuele beroepsopleidingen in ondernemingen, tijdens een periode van maximum 6 maanden. “

Wat de concrete toepassing betreft van deze bepaling, in het kader van een individuele beroepsopleiding in de onderneming, bestond het loon van de begunstigde uit twee gedeelten: (1) een opleidingsuitkering betaald door de bevoegde overheid en (2) een productiviteits- of aanmoedigingspremie ten laste van de werkgever¹⁰⁴.

Enkel de productiviteitspremie werd beschouwd als een vrijgesteld bestaansmiddel. De opleidingsuitkering betaald door de bevoegde overheid, moest dus in aanmerking worden genomen bij de berekening van de bestaansmiddelen met een toepassing van de socio-professionele vrijstelling voorzien in artikel 35 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002.

Naar aanleiding van de hervormingen van de regionale wetgevingen lijkt het ons van belang om de berekeningsprincipes te herhalen, evenals de manier waarop deze bepaling moet gelezen worden, ten aanzien van de recente wijzigingen.

De maatregelen waarop deze specifieke vrijstelling betrekking heeft, zijn de volgende:

Zo is, in **Wallonië**, het **Plan Formation Insertion** (PFI) hervormd sinds het voorjaar van 2019.

Wettelijke basis: Decreet van 4 april 2019 betreffende de individuele beroepsopleiding, B.S., 15 april 2019.

In **Vlaanderen** spreekt men over de **Individuele Beroepsopleiding** (IBO, K-IBO, etc.) waarvan de wijziging in werking is getreden in september 2018.

Wettelijke basis: Besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2018 tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering in verband met de beroepsopleiding, B.S. 17 augustus 2018.

In **Brussel** gaat het om de **Individuele Beroepsopleiding in een onderneming** (IBO) die niet werd hervormd.

Wettelijke basis: Besluit 2016/1620 van het College van de Franse Gemeenschapscommissie tot uitvoering van het Decreet van de Franse Gemeenschapscommissie van 17 maart 1994 houdende oprichting van het “Institut bruxellois francophone pour la Formation professionnelle”, B.S. 9 december 2016.

¹⁰⁴ Algemene omzendbrief van 27 maart 2018.

➤ Wallonië

In het kader van de IBO ontvangt de begunstigde een **premie** die rechtstreeks door Forem wordt uitgekeerd. De werkgever van de begunstigde betaalt een forfaitair bedrag aan Forem. Dit **forfaitair bedrag betaald door de werkgever, hierna forfait werkgever genoemd**, wordt vastgelegd in functie van het toekomstige loon van de begunstigde, dat is opgenomen in onderstaande tabel.

De premie die door Forem aan de begunstigde wordt gestort, moet eventueel in aanmerking genomen worden bij de berekening van het leefloon.

Hoe gebeurt de berekening?

De premie die de begunstigde ontvangt, moet worden vrijgesteld tot het bedrag van het forfait werkgever gedurende 6 maanden.

Premie – forfait werkgever = Bedrag van de premie die in aanmerking moet worden genomen

De socio-professionele vrijstelling voorzien in artikel 35 kan worden toegepast op het eventuele overblijvende saldo.

Bedrag van de in aanmerking te nemen premie – vrijst. artikel 35 = in aanmerking te nemen bestaansmiddelen

Hoe het forfait werkgever bepalen?

Zich tot Forem wenden. Maar, u kan eveneens het bedrag te weten komen van het forfait dat door de werkgever werd betaald door het IBO-contract te raadplegen van de begunstigde en te kijken naar het toekomstige loon dat de begunstigde bij deze werkgever zal gaan verdienen. Dit forfait wordt immers bepaald in functie van bedrag van het toekomstige loon van de begunstigde.

LOONSCHAAL (BRUTO)	FORFAIT WERKGEVER (te betalen aan Forem)
< 1926 EUR	737 EUR
1926 à 2371,99 EUR	963 EUR
2372 à 2605,99 EUR	1190 EUR
2606 à 2946,99 EUR	1416 EUR
≥ 2947 EUR	1642 EUR

Voorbeeld:

Wanneer het forfait dat de werkgever aan FOREM betaalt 737 EUR bedraagt en de betrokkene een premie ontvangt van 963,3 EUR dan is het vrij te stellen bedrag 737 EUR (**we stellen de premie vrij tot het forfait werkgever**).

$$963,3 \text{ EUR} - 737 \text{ EUR} = 226,3 \text{ EUR}$$

We moeten dus 226,3 EUR in aanmerking nemen, als bestaansmiddelen voor de berekening van het LL.

Als aan de toepassingsvoorwaarden is voldaan, moet de socio-professionele vrijstelling worden toegepast op de 226,3 EUR die overblijven.

→ **Samengevat**

Bedrag van het leefloon toegekend tijdens de maand die voorafgaat aan de start van de IBO	Premie toegekend door Forem	Forfait betaald door de werkgever: ≥ 737 €	Vrijstelling in de berekening van het leefloon wanneer de persoon de premie ontvangt van Forem
0 €	1284,40€	Forem moet het OCMW het bedrag van het forfait meedelen	De premie wordt vrijgesteld tot het bedrag van het forfait
Max. 755,68 €	963,30 €	Forem moet het OCMW het bedrag van het forfait meedelen	De premie wordt vrijgesteld tot het bedrag van het forfait
755,82 – 1134,64 €	642,20 €	Het is niet nodig om het bedrag van het forfait mee te delen, aangezien het minimumforfait ≥ 737 € is en dus hoger is dan de premie van Forem	Volledige vrijstelling van de premie, omdat de premie hoger is dan de eerste forfaitdrempel
$\geq 1134,75$ €	321,10 €	Het is niet nodig om het bedrag van het forfait mee te delen, aangezien het minimumforfait ≥ 737 € is en dus hoger is dan de premie van Forem	Volledige vrijstelling van de premie, omdat de premie hoger is dan de eerste forfaitdrempel

➤ Vlaanderen

A. Algemene regel:

In Vlaanderen is, in tegenstelling tot in Wallonië, de IBO-premie voorzien voor leefloners een **vast bedrag** (= 368,46 EUR bruto). Het bedrag van deze premie wijzigt dus niet in functie van het bedrag van het LL dat wordt toegekend aan de betrokkene. De premie wordt dus volledig vrijgesteld van de berekening van de bestaansmiddelen gedurende een periode van 6 maanden.

Volledige vrijstelling van de IBO-premie die de begunstigde ontvangt gedurende 6 maanden

B. Bijzondere gevallen:

- Begunstigde die eveneens een werkloosheidsuitkering ontvangt. De IBO-premie wordt berekend op basis van het bedrag van de werkloosheidsuitkering. De berekeningswijze hieronder is van toepassing.
- Begunstigde die geen enkel inkomen heeft, die een IBO-contract ondertekent en vervolgens een aanvraag doet voor recht op maatschappelijke integratie. De berekeningswijze hieronder is van toepassing.

Hoe gebeurt de berekening?

De IBO-premie die de begunstigde ontvangt, moet worden vrijgesteld tot het bedrag van het forfait werkgever gedurende 6 maanden.

Premie – forfait werkgever = Bedrag van de premie die in aanmerking moet worden genomen

De socio-professionele vrijstelling voorzien in artikel 35 kan worden toegepast op het eventuele overblijvende saldo.

Bedrag van de in aanmerking te nemen premie – vrijst. artikel 35 = in aanmerking te nemen bestaansmiddelen

Hoe het forfait van de werkgever bepalen?

Zich tot de VDAB wenden. Maar, u kan eveneens het bedrag te weten komen van het forfait dat door de werkgever werd betaald door het IBO-contract te raadplegen van de begunstigde en te kijken naar het toekomstige loon dat de begunstigde bij deze werkgever zal gaan verdienen. Dit forfait wordt immers bepaald in functie van het bedrag van het toekomstige loon van de begunstigde.

LOONCATEGORIE (BRUTO)	FORFAIT WERKGEVER (te betalen aan VDAB)
< 1914,47 EUR	650 EUR
1914,47 – 2253,42 EUR	800 EUR
2253,43 – 2591,27 EUR	1000 EUR
2591,28 – 2928,02 EUR	1200 EUR
> 2928,02 EUR	1400 EUR

Voorbeeld:

Wanneer het forfait dat de werkgever aan VDAB betaalt 650 EUR bedraagt en de betrokkene een IBO-premie ontvangt van 1105 EUR dan is het vrij te stellen bedrag 650 EUR (**we stellen de premie vrij tot het forfait**).

$$1105 \text{ EUR} - 650 \text{ EUR} = 455 \text{ EUR}$$

We moeten dus 455 EUR in aanmerking nemen, als bestaansmiddelen voor de berekening van het LL.

Als aan de toepassingsvoorwaarden is voldaan, moet de socio-professionele vrijstelling worden toegepast op de 455 EUR die overblijven.

→ **Samengevat**

Inkomen bij start IBO (dagvergoeding in 6-dagen week)	IBO premie (bruto)	Percentage GGMMI	Cursist ontvangt in totaal (bruto)
Werkloosheidsuitkering ... $\geq$ € 42,51	€ 368,46	20%	$> € 1.473$
Werkloosheidsuitkering € 28,31 < ... < € 42,51	€ 736,91	40%	€ 1.473 - € 1.842
Werkloosheidsuitkering < € 28,31	€ 1105,37	60%	€ 1.473 - € 1.842

C. Uitzondering: K-IBO

In het kader van een K-IBO betaalt de werkgever niets aan de VDAB. Bijgevolg is er geen toepassing mogelijk van artikel 22.

Enkel de socio-professionele vrijstelling voorzien in artikel 35 zal van toepassing zijn, wanneer aan de voorwaarden is voldaan.

➤ Brussel

Aangezien het systeem van de individuele beroepsopleidingen niet werd hervormd in Brussel blijft de manier om de inkomens in aanmerking te nemen die voortvloeien uit dit soort opleiding bij de berekening van de bestaansmiddelen onveranderd.

De premie die DOOR DE WERKGEVER aan de begunstigde wordt gestort, wordt gedurende 6 maanden vrijgesteld.

De eventuele opleidingsuitkering die wordt gestort door de bevoegde overheid in aanmerking nemen.

De socio-professionele vrijstelling voorzien in artikel 35 kan worden toegepast op het eventueel overblijvende saldo en op de opleidingsuitkering.

- f) De gewestelijke premies die worden toegekend aan betrokkene voor:
- verhuizing
 - installatie
 - huur
 - wachten op een sociale woning
- g) het bedrag van de studietoelagen die de specifieke studiekosten dekken, door de Gemeenschappen toegekend aan de betrokkene:
- te zijnen gunste (dus voor zichzelf)
 - ten gunste van de kinderen die hij ten laste heeft

Opmerkingen:

- Omdat de Koning tot op heden nog niet heeft bepaald wat onder specifieke studiekosten moet verstaan worden, wordt het volledige bedrag van de studietoelagen vrijgesteld voor de berekening van de bestaansmiddelen.
- Het moet niet gaan om eigen kinderen. Het volstaat dat het ten gunste is van kinderen die de betrokken feitelijk economisch ten laste heeft (bv. grootmoeder voor een kleinkind, een meerderjarige jongere voor zijn/haar minderjarige partner).
- Indien een jongere studies met voltijds leerplan volgt en een stage volgt in het buitenland, dan is de toegekende Erasmusbeurs **of Erasmus+ beurs** ook vrijgesteld bij de berekening van de bestaansmiddelen.

De ERASMUS + beurs heeft tot doel de ERASMUS beurs te vervangen en laat de jongere toe ervaring op te doen die een grote waarde toevoegt aan zijn toetreding tot de arbeidsmarkt.

Daarom, en naar analogie met de ERASMUS beurs, wordt de ERASMUS + beurs eveneens volledig vrijgesteld. Bijgevolg wordt ze niet in aanmerking genomen bij de berekening van de bestaansmiddelen in het kader van de toekenning van het leefloon.

- De vrijstelling geldt hiernaast ook voor andere beurzen die toegekend worden op voorwaarde dat deze aan de studies gerelateerd zijn.

De vrijstelling geldt dus niet voor de beurzen die het verblijf en het levensonderhoud van de student dekken. Zo wordt de vergoeding die uitsluitend dient als maaltijdvergoeding niet vrijgesteld.

Zodra het gaat om een 'gemengde' beurs moet het OCMW de opsplitsing maken tussen het gedeelte dat aan de studies verbonden is, en het deel dat dient om het verblijf te bekostigen.

- Het moet gaan om een door de Gemeenschappen toegekende studiebeurs.

Dit betekent dat een door het buitenland toegekende beurs (bv. vanuit Nederland, Luxemburg) niet is vrijgesteld en voor de berekening van het leefloon in aanmerking moet genomen worden.

Zie ook punt j) betreffende de toelage die door de sociale diensten van universiteiten en hogescholen wordt toegekend en die als een niet-regelmatige gift moet worden beschouwd wanneer ze niet meer dan één keer per academisch jaar wordt toegekend.

- h) De toelagen, uitkeringen en bijslagen van de Gemeenschappen voor het onderbrengen van jongeren in een opvanggezin.

Het gaat bv. om jongeren geplaatst ofwel door de jeugdbescherming, ofwel door de jeugd(straf)rechter en waarvoor de gezinnen worden vergoed.

- i) De presentiegelden die de betrokkene ontvangt als lid van

- de provincieraad
- de gemeenteraad
- de raad voor maatschappelijk welzijn

- j) De niet-regelmatige giften van

- om het even welke instelling
- personen die niet met betrokkene samenwonen **EN** die niet onderhoudsplichtig zijn ten opzichte van betrokkene

Deze voorwaarden moeten samen vervuld zijn.

Voorbeelden

→ Het bedrag dat iemand elke maand van een vriend krijgt is dus niet vrijgesteld omwille van het regelmatige karakter.

→ Het bedrag dat ouders eenmalig aan hun kind hebben gegeven is niet vrijgesteld omdat de ouders onderhoudsplichtig zijn ten opzichte van hun kind

→ De toelage die maximaal 1 maal per academiejaar door studentenvoorzieningen van hogescholen en universiteiten wordt uitbetaald, en die elk academiejaar kan worden toegekend op basis van een nieuwe aanvraag en beslissing, wordt beschouwd als een niet-regelmatige gift en is dus vrijgesteld bij de berekening van de bestaansmiddelen.

De vrijstelling geldt ook indien de eenmalige toelage in verschillende schijven wordt toegekend.

Zie ook punt g) betreffende studietoelagen toegekend door de Gemeenschappen.

- k) De frontstrepen- en gevangenschapsrenten
- l) De renten verbonden aan een nationale orde op grond van een oorlogsfeit.
- m) De vergoedingen van de Gemeenschappen van de kosten voor de niet-medische hulp en dienstverlening door derden aan een persoon met een verminderd vermogen tot zelfzorg

De door de niet-beroepsmatige zorgverlener ontvangen vergoeding van de zorgbehoevende in het kader van de verstrekte niet-medische hulp en dienstverlening.

- Aangezien de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THAB) (zorgbudget voor ouderen met een zorgnood) nu onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen valt en uitsluitend in naam en voor rekening van de

Gemeenschappen door de FOD Sociale Zekerheid wordt betaald, valt deze tegemoetkoming onder het toepassingsgebied van het voornoemde artikel 22, §1, m). Dit betekent dat ze is vrijgesteld bij de berekening van de middelen in het kader van het recht op maatschappelijke integratie.

- De volgende zorgbudgetten, die momenteel georganiseerd worden door de Vlaamse Gemeenschap, vallen ook onder het toepassingsgebied van artikel 22, §1, m):

- het zorgbudget voor personen met een handicap, ook wel ondersteuningstoeslag genoemd
- het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden

n) De vergoedingen die door de Duitse overheid bij wijze van schadeloosstelling worden betaald voor de gevangenhouding tijdens de tweede wereldoorlog.

o) Het terugbetaalbaar belastingkrediet.

Het belastingkrediet is een belastingvrije som die per belastingplichtige wordt vastgesteld.

Een zelfde bedrag wordt terugbetaald aan personen die omwille van te lage inkomsten geen belastingen betalen.

Het is dit bedrag dat vrijgesteld is bij de berekening van de bestaansmiddelen.

Het gaat hier dus niet om een teruggave van te veel betaalde belastingen.

Deze moeten namelijk wel in aanmerking genomen worden voor de berekening van het leefloon als zijnde een roerend kapitaal (zie later)¹⁰⁵.

p) De forfaitaire vergoeding die betrokkene ontvangt als voogd over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

→ Op voorwaarde dat de voogdij beperkt blijft tot maximaal het equivalent van 2 voltijdse voogdijschappen per jaar.

¹⁰⁵ Artikel 27 van het KB

q) De vergoedingen die betrokkene ontvangt als hij vrijwilligerswerk doet

→ op voorwaarde dat deze vergoeding het dagmaximum van € 40,67 en het jaarmaximum van € 1.626,77 niet overschrijdt (bedragen voor 2023).

In toepassing van artikel 12 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, wordt het jaarlijkse maximumbedrag van de vergoeding, bepaald in artikel 10, paragraaf 1 van dezelfde wet, verhoogd tot € 2.987,70 (bedrag voor 2023) voor de volgende categorieën vrijwilligers:

- sporttrainer, sportlesgever, sportcoach, jeugdsportcoördinator, sportscheidsrechter, jurylid, steward, terreinverzorger-materiaalmeester, seingever bij sportwedstrijden;
- de nachtoppas, te weten het inslapen, evenals de dagoppas bij hulpbehoevende personen volgens de voorwaarden en kwaliteitscriteria die iedere Gemeenschap bepaalt;
- het niet-dringend liggend ziekenvervoer: het liggend ziekenvervoer naar, vanuit en tussen ziekenhuizen of vestigingsplaatsen van ziekenhuizen, dat niet onder het toepassingsgebied van de wet van 8 juli 1964 betreffende de dringende geneeskundige hulpverlening valt, volgens de voorwaarden en kwaliteitscriteria die iedere Gemeenschap bepaalt
- vrijwilligers die in 2022 effectief werden ingezet in de gezondheidssector zoals gedefinieerd in artikel 40, 1°, van de wet van 20 december 2020 betreffende de tijdelijke steunmaatregelen ingevolge de COVID-19 pandemie, voor activiteiten die verband houden met de beheersing van de COVID-19 crisis.

Indien één van deze voorwaarden niet vervuld is, worden alle inkomsten in aanmerking genomen voor de berekening van het leefloon.

- r) De maandelijkse vergoeding die de stagegever (werkgever) betaalt aan de jonge werkzoekende stagiair in het kader van de instapstages inzake de werkloosheid¹⁰⁶.

De vrijstelling geldt enkel op het deel dat door de werkgever betaald wordt.

Met de stage-uitkeringen ten laste van de RVA moet dus wel rekening gehouden worden bij de berekening van het leefloon.

Indien aan de voorwaarden voldaan is, kan de socio-professionele vrijstelling hierop toegepast worden (zie later).

Naar analogie wordt geen rekening gehouden met de stagevergoeding die door de werkgever wordt uitbetaald in het kader van de stage eerste werkervaring (stage First) die gevolgd wordt in navolging van de maatregel die door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering is genomen.

Dit houdt eveneens in dat met de stage-uitkeringen die door Actiris in dit kader betaald worden wel rekening moet gehouden worden bij de berekening van het leefloon.

- s) De tegemoetkoming van het Asbestfonds is vrijgesteld bij de berekening van het leefloon als deze vergoeding wordt toegekend aan betrokkene, zijn partner, de samenwonende of persoon ten laste van betrokkene¹⁰⁷.
- t) De integratietegemoetkoming voorzien in de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap is eveneens vrijgesteld krachtens artikel 22, §1, m).

Deze tegemoetkoming is bedoeld als compensatie voor de extra kosten die de persoon met een handicap moet maken om te kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven.

De inkomensvervangende tegemoetkoming is echter niet vrijgesteld en moet in aanmerking worden genomen bij de berekening van de inkomsten.

¹⁰⁶ Aangevuld door het KB van 17/02/2013 (BS 06/03/2013) dat het KB wijzigd

¹⁰⁷ Artikel 122 van de programmawet van 27/12/2006

- Opmerking: Vrijstelling van de vergoeding ontvanger in verband met de dienst van collectief nut

Het Vrijwillige Dienst van Collectief Nut staat open voor jonge Belgen of Europese onderdanen die in België wonen, tussen 18 en 25 jaar oud zijn en werkzoekende of leefloongerechtigde zijn. De Dienst van Collectief Nut wordt binnen Defensie verricht voor civiele taken.

Tijdens de dienst van collectief nut ontvangt de vrijwilliger naast zijn nettoloon ook een toelage.

Deze toelage wordt niet in aanmerking genomen bij de berekening van het leefloon.

5.2.2. Bedrag van de forfaitaire vrijstelling per categorie

Een forfaitaire vrijstelling is van toepassing op het bedrag van de bestaansmiddelen die in aanmerking moeten worden genomen met het oog op de toekenning van een aanvullend leefloon¹⁰⁸.

- Deze vrijstelling wordt pas toegepast nadat alle andere in aanmerking te nemen bestaansmiddelen berekend zijn.
- Op voorwaarde dat de bestaansmiddelen van de betrokkene lager zijn dan het bedrag van de categorie van het leefloon waarop hij gerechtigd is.

Voorbeeld:

Een alleenstaande beschikt jaarlijks over € 10.750 bestaansmiddelen. Betrokkene kan niet genieten van de vrijstelling omdat zijn inkomen hoger is dan € 14.569,58 zijnde het bedrag waarop hij aanspraak zou kunnen maken (bedrag geldend vanaf 1/01/2023).

- Het bedrag van de vrijstelling is bepaald per categorie en bedraagt
 - € 155 per jaar voor een samenwonende persoon
 - € 250 per jaar voor een alleenstaande persoon en een dakloze waarmee een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI) is afgesloten
 - € 310 per jaar voor een persoon met een gezin te zijnen laste.

Voorbeeld:

Een alleenstaande persoon geniet een sociale uitkering van € 500 per maand.

Categorie alleenstaande: € 14.569,58 (bedrag vanaf 1/01/2023)

Berekening: Bestaansmiddelen: $500 \times 12 = € 6.000$ op jaarbasis

$14.569,58 - (6.000 - 250) = 8.819,58 €$

- Deze forfaitaire vrijstelling mag niet toegepast worden op het gedeelte van het loon dat aan de PWA-werknemer wordt uitbetaald en dat boven het bedrag van € 6 ligt (zijnde het vrijgestelde gedeelte).

¹⁰⁸ Artikel 22, § 2, van het KB

5.3. BEROEPSINKOMEN

5.3.1. Doelstellingen van de hervorming

De hervorming van de berekening van beroepsinkomsten, die op 1 januari 2023 van kracht is geworden, kadert in het breder streven naar administratieve vereenvoudiging.

De nieuwe berekeningsprincipes voor het in aanmerking nemen van beroepsinkomsten zorgen voor meer duidelijkheid, wat betekent dat de gerechtigden het beter zullen begrijpen en dat het werk van sociaal assistenten eenvoudiger wordt. De berekening van middelen wordt eenvoudiger, dossiers worden sneller behandeld en de procedure voor het toekennen van het recht op maatschappelijke integratie wordt efficiënter.

Volgens de nieuwe berekeningsmethode is het niet nodig om het bestaansminimum met terugwerkende kracht te herzien. Het resultaat is een grotere rechtszekerheid voor de gerechtigden en een lichtere werklast voor de sociaal assistenten.

Bedragen geldend op 1 augustus 2022

5.3.2. Algemeen

- 1) Wanneer de aanvrager een beroepsactiviteit verricht, wordt rekening gehouden met het netto-beroepsinkomen¹⁰⁹.
- 2) Alle beroepsinkomsten worden meegerekend bij de berekening van de middelen. *In het geval van een nieuwe aanvraag in de loop van de maand wordt een pro rata toegepast op deze inkomsten. Voor het begrip “nieuwe aanvraag”, zie punt 5.3.3.2. hieronder.*
- 3) Alle beroepsinkomsten van de volledige maand worden samengevoegd.
- 4) Als het recht op maatschappelijke integratie niet de volledige maand dekt, wordt aan het einde van de berekening een pro rata bedrag op het leefloon toegepast.

¹⁰⁹ Artikel 24, § 1, van het KB van 11/07/2002

- 5) Het totale bedrag van de socio-professionele vrijstelling is van toepassing op inkomsten uit arbeid, zonder enige proportionele berekening of pro rata berekening van werkelijk gewerkte dagen. De socio-professionele vrijstelling is van toepassing op het totale bedrag van de inkomsten uit arbeid.

In geval van een nieuwe aanvraag in de loop van de maand gebeurt de toepassing van de socio-professionele vrijstelling voor het uitvoeren van de pro rata op de beroepsinkomsten.

- 6) Indien het gaat om iemand die een zelfstandige activiteit uitoefent moeten de netto-inkomsten berekend worden na aftrek van zijn beroepsonkosten en sociale bijdragen.
- 7) Als de aanvrager de zelfstandige beroepsactiviteit van zijn overleden echtgeno(o)t(e) voortzet, wordt het inkomen dat deze laatste verworven heeft in de loop van het referentiejaar dat voor de vaststelling van het inkomen in aanmerking wordt genomen, geacht door de aanvrager verworven te zijn ¹¹⁰.
- 8) Het inkomen dat voorkomt uit een bedrijfsafstand wordt niet beschouwd als beroepsinkomen¹¹¹. Hiermee wordt rekening gehouden als een afstand van goederen¹¹².

¹¹⁰ Artikel 24, §2, van het koninklijk besluit van 11/07/2002.

¹¹¹ Artikel 24, § 1, van het KB

¹¹² Artikel 28 tot en met 32 van het KB

5.3.3. Regels voor de berekening van beroepsinkomsten

De onderstaande berekeningsregels zijn van toepassing op alle beroepsinkomsten die in punt 5.3 van deze omzendbrief worden genoemd, en dus ook op het vervangingsinkomen.

5.3.3.1. Berekeningsstappen wanneer het niet gaat om een nieuwe aanvraag

- 1) Rekening houden met de **beroepsinkomsten** op maandbasis
- 2) Indien mogelijk de SPI-vrijstelling toepassen op de inkomsten uit arbeid
- 3) Bepalen of de betrokkene al dan niet recht heeft op een leefloon en het bedrag van het leefloon op maandbasis berekenen
- 4) Een pro rata-berekening uitvoeren indien het recht op maatschappelijke integratie niet de volledige maand bestrijkt

→ Voorbeeld: stappen van de berekening

De heer J ontvangt sinds januari een leefloon categorie alleenstaande. Van 12 tot 30 mei werkt hij als uitzendkracht en krijgt hij een loon van € 546. Hij heeft geen andere bestaansmiddelen. De heer J voldoet aan de voorwaarden voor de toepassing van de SPI-vrijstelling bedoeld in artikel 35 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002.

1) Rekening houden met de inkomsten uit arbeid op maandbasis

546 €

2) Indien mogelijk de SPI-vrijstelling toepassen op de inkomsten uit arbeid

546 € - 280,31 € = 265,69 €

3) Bepalen of de betrokkene al dan niet recht heeft op een leefloon en het bedrag van het leefloon op maandbasis berekenen

265,69 € < 1.137,97 € (categorie 2)

265,69 € x 12 = 3.188,28 €

13.655,61 € - (3.188,28 € - 250 €) = 10.717,33 €

10.717,33 € / 12 = 893,11 €

4) Een pro rata-berekening uitvoeren indien het recht op maatschappelijke integratie niet de volledige maand bestrijkt

Niet van toepassing omdat de heer J de volledige maand recht heeft op maatschappelijke integratie

- De heer J heeft dus recht op een leefloon van 893,11 € voor de maand mei.

5.3.3.2. Berekeningsstappen wanneer het om een nieuwe aanvraag gaat

Alle **beroepsinkomsten** van de **volledige maand** worden in aanmerking genomen voor de berekening van de bestaansmiddelen, behalve wanneer een nieuwe aanvraag wordt ingediend **in de loop van de maand**.

Bij een nieuwe aanvraag in de loop van de maand, moet er een pro rata worden berekend op deze inkomsten.

Hoe bepalen of het een nieuwe aanvraag bij het OCMW betreft?

Indien de betrokkene gedurende twee volle maanden vóór de maand waarin het recht op maatschappelijke integratie opnieuw wordt toegekend, geen recht op maatschappelijke integratie heeft genoten (= er geen recht op heeft gehad), dan gaat het om een nieuwe aanvraag. **In dit geval moeten de beroepsinkomsten van de maand overgedragen worden naar de periode waarop de aanvraag voor het recht op maatschappelijke integratie betrekking heeft, of anders gezegd, moeten deze inkomsten worden overgedragen naar de door dit recht gedekte periode. Deze inkomsten moeten dus prorata worden berekend.**

Deze periode wordt niet van dag tot dag berekend, maar van maand tot maand. Daarom moeten er twee volledige maanden zijn verstreken tussen de laatste maand waarin het recht op maatschappelijke integratie is toegekend en de maand van de nieuwe aanvraag.

Opmerking: schorsing van het leefloon

Wordt het leefloon geschorst wegens een sanctie of een verblijf in het buitenland van meer dan twee volledige maanden, dan betreft het geen nieuwe aanvraag. In deze gevallen wordt de betaling van het leefloon geschorst, de betrokkene blijft recht hebben op maatschappelijk integratie.

Voorbeeld:

Geval n° 1 : Nieuwe aanvraag
 LL toegekend tot en met 18 september
 Geen LL in oktober
= 1 volledige maand
 Geen LL in november
= 1 volledige maand Aanvraag
 LL op 5 december

➤ Het betreft dus een nieuwe aanvraag

➔ Voor het LL van december: er wordt **geen** rekening gehouden met beroepsinkomsten die vóór 5 december zijn ontvangen

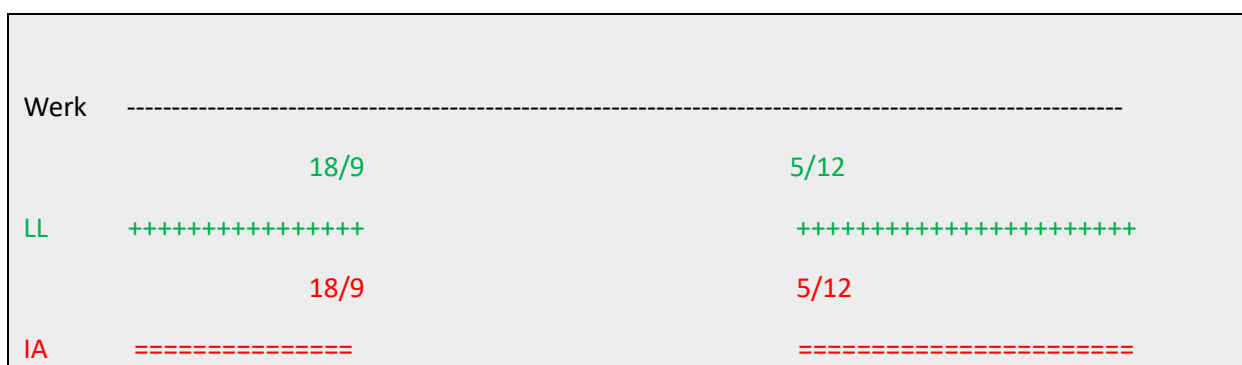
Geval n° 2 : ~~Nieuwe aanvraag~~
 LL toegekend tot en met 18 september
 Geen LL in oktober
= 1 volledige maand
 Aanvraag LL op 19 november

➤ Het betreft dus geen nieuwe aanvraag want er zijn geen twee volle maanden verstreken

➔ Voor het LL van november: alle beroepsinkomsten voor de maand november worden in aanmerking genomen

→ Voorbeeld 1: Nieuwe aanvraag : Alle inkomsten van de maand worden in aanmerking genomen, maar pro rata voor de periode die valt onder het recht op maatschappelijke integratie.

Mevrouw R werkt deeltijds met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur. Zij ontvangt een netto maandsalaris van 850 euro. Sinds enkele maanden krijgt zij een aanvullend leefloon conform het bedrag voor categorie alleenstaande. Op 19 september trekt haar partner bij haar in. Aangezien hij een aanzienlijk loon krijgt, wordt haar recht op maatschappelijke integratie vanaf deze datum stopgezet. Eind november gaan ze uit elkaar en verhuist hij. Op 5 december vraagt zij recht op maatschappelijke integratie aan.



Dit is een nieuwe aanvraag omdat er **twee volledige maanden** zijn verstreken tussen december (maand van de aanvraag) en september (laatste maand waarin een leefloon werd toegekend). **Bijgevolg moeten de geglobaliseerde beroepsinkomsten van de hele maand pro rata in aanmerking worden genomen gedurende de periode dat er een recht op maatschappelijke integratie is, dus van 5 tot en met 31 december.**

→ De beroepsinkomsten van de hele maand moeten pro rata in aanmerking worden genomen gedurende de periode dat er een recht op maatschappelijke integratie bestaat.

⇒ Er moet dus een pro rata-berekening worden uitgevoerd.

De berekeningsstappen wanneer het gaat om een nieuwe aanvraag in de loop van de maand :

Stap 1 : Rekening houden met beroepsinkomsten op maandelijkse basis

Stap 2 : Indien van toepassing, de SPI-vrijstelling toepassen op de beroepsinkomsten

Stap 3: uitvoeren van een pro rata op de beroepsinkomsten

Maandsalaris / aantal dagen in de maand x aantal dagen RMI
--

Stap 4: Bepalen of de persoon al dan niet recht heeft op leefloon door een pro rata uit te voeren en het bedrag van het leefloon op maandbasis te berekenen

Categoriebedrag / aantal dagen in de maand x aantal dagen RMI

Vervolgen het bedrag van het leefloon op maandbasis berekenen

Stap 5: Als het recht op maatschappelijke integratie niet de volledige maand dekt, een pro rata uitvoeren

Berekening van het leefloon voor de maand december (vanaf 5 december)

1) $850 \text{ €} / 31 \times 27 = 740,32 \text{ €}$

2) Geen toepassing van de SPI-vrijstelling gezien mevrouw R al werkte voor de indiening van de aanvraag bij het OCMW

3) $850 \text{ €} / 31 \times 27 = 740,32 \text{ €}$

4) $740,32 \text{ €} < 991,14 \text{ €}$ (**bedrag categorie 2 omgezet naar de periode die gedekt wordt door het recht op maatschappelijke integratie, dus vanaf 5 december**)

$740,32 \text{ €} \times 12 = 8.883,84 \text{ €}$

$13.655,61 \text{ €} - (8.883,84 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 5.021,77 \text{ €}$

$5.021,77 \text{ €} / 12 = 418,48 \text{ €}$

5) Leefloon van 5/12 tot 31/12 : 27 dagen

$418,48 \text{ €} / 31 \times 27 = 364,48 \text{ €}$

- Mevrouw R heeft dus recht op een leefloon ten bedrage van 364,48 € voor de periode van 5 tot 31 december.

→ Voorbeeld 1bis : Nieuwe aanvraag : Alle maandinkomsten worden geglobaliseerd in aanmerking genomen maar er gebeurt een pro rata met betrekking tot de periode die gedekt is door het recht op maatschappelijke integratie

Mevrouw H vraagt het recht op maatschappelijke integratie aan op 15 december. Het gaat om een **nieuwe aanvraag** omdat ze voorheen nooit een recht op maatschappelijke integratie genoten heeft. Ze heeft via interim gewerkt van 2 tot en met 13 december en heeft voor deze periode € 700 verdient. Mevrouw heeft recht op een leefloon categorie alleenstaande.

	2/12	13/12
Werk	-----	
		15/12
LL		+++++
		15/12
IA		=====

→ Volgens het principe van de **globalisering** moeten **alle beroepsinkomsten** van de hele maand **in aanmerking worden genomen** (ook deze die betrekking hebben op een periode van de maand voorafgaand aan de aanvraag).

→ Aangezien het gaat om een **nieuwe aanvraag in de loop van de maand** moeten de geglobaliseerde beroepsinkomsten van de hele maand **pro rata** in aanmerking worden genomen gedurende de periode dat er een recht op maatschappelijke integratie is, dus van 15 tot en met 31 december.

⇒ Er dient dus een PRORATA van de inkomsten te gebeuren

Berekening van het leefloon voor de maand december (vanaf 15 december)

1) 700 €

2) Geen toepassing van de SPI-vrijstelling gezien mevrouw H al werkte voor de indiening van de aanvraag bij het OCMW

3) $700 \text{ €} / 31 \times 17 = 383,87 \text{ €}$

4) $383,87 \text{ €} < 624,05 \text{ €}$ (bedrag categorie 2 omgezet naar de periode die gedekt wordt door het recht op maatschappelijke integratie, dus vanaf 15 december)

$383,87 \text{ €} \times 12 = 4.606,44 \text{ €}$

$$13.655,61 \text{ €} - (4.606,44 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 9.299,17 \text{ €}$$

$$9.299,17 \text{ €} / 12 = 774,93 \text{ €}$$

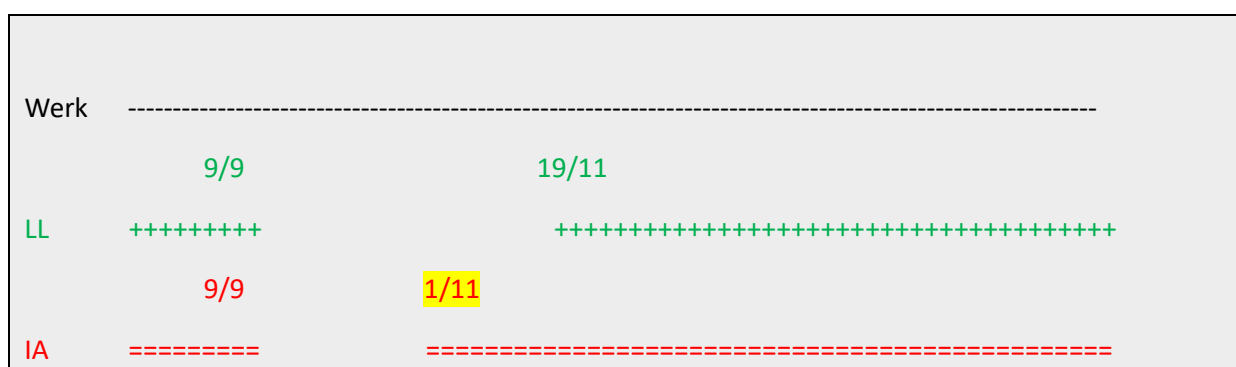
5) Leefloon van 15/12 tot 31/12 : 17 dagen

$$774,93 \text{ €} / 31 \times 17 = 424,96 \text{ €}$$

- Mevrouw H heeft dus recht op een leefloon ten bedrage van 424,96 € voor de periode van 15 tot 31 december.

→ **Voorbeeld 2: het gaat niet om een nieuwe aanvraag: alle inkomsten van de maand worden in aanmerking genomen**

Mevrouw R werkt deeltijds met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur. Zij ontvangt een netto maandsalaris van 850 euro. Sinds enkele maanden krijgt zij een aanvullend leefloon conform het bedrag voor categorie alleenstaande. Op 10 september trekt haar partner bij haar in. Aangezien hij een aanzienlijk loon krijgt, wordt haar recht op maatschappelijke integratie vanaf die datum stopgezet. Eind oktober gaan ze uit elkaar en verhuist hij. Op 19 november vraagt zij recht op maatschappelijke integratie aan.



Dit is geen nieuwe aanvraag omdat er **geen volledige twee maanden** zijn verstreken tussen november (maand van de aanvraag) en september (laatste maand waarin een leefloon werd toegekend). Bijgevolg worden alle inkomsten uit arbeid van november in aanmerking genomen voor de berekening van de bestaansmiddelen **zonder prorata**.

➔ Rekening houden met alle inkomsten uit arbeid van november

⇒ De inkomsten uit arbeid moeten worden samengevoegd voor de hele maand

Berekening van het leefloon voor de maand november

- 1) 850 €
- 2) Geen toepassing van de SPI-vrijstelling gezien mevrouw R al werkte voor de indiening van de aanvraag bij het OCMW
- 3) $850 \text{ €} < 1.137,97 \text{ €}$ (categorie 2)
 $850 \text{ €} \times 12 = 10.200 \text{ €}$
 $13.655,61 \text{ €} - (10.200 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 3.705,61 \text{ €}$
 $3.705,61 \text{ €} / 12 = 308,8 \text{ €}$
- 4) Leefloon van 19/11 tot 30/11 : 12 dagen
 $308,8 \text{ €} / 30 \times 12 = 123,52 \text{ €}$

➤ Mevrouw R heeft dus recht op een leefloon ten bedrage van 123,52 € voor de periode van 19 tot 30 november.

5.3.3.3.Samenvoeging van de inkomsten uit arbeid voor de hele maand

5.3.3.3.1.Het algemeen principe

De **beroepsinkomsten** worden samengeteld, ook al bestrijken ze niet de volledige maand.

- Bij de berekeningswijze wordt geen onderscheid gemaakt naargelang het een arbeidsovereenkomst voor bepaalde of onbepaalde tijd, uitzendarbeid, regelmatige of onregelmatige arbeid betreft. Dezelfde berekeningswijze geldt voor alle soorten werk, ongeacht de aard ervan.
- De verschillende soorten **beroepsinkomsten** (de inkomsten **uit arbeid** en de vervangingsinkomsten) worden samengeteld en berekend over de hele maand.

→ **Voorbeeld: de inkomsten uit arbeid worden samengeteld over de hele maand, ook al bestrijken ze slechts een deel van de maand**

De heer O krijgt al een paar jaar een leefloon conform het bedrag voor categorie samenwonenden. Van 8 tot en met 27 januari werkt hij als uitzendkracht. Voor deze periode ontvangt hij een loon van € 400. Van 5 tot 24 april werkt hij nog eens als uitzendkracht voor een andere opdracht. Hiervoor krijgt hij een loon van € 450. Aangezien de heer O al 3 jaar de SPI-vrijstelling genoten heeft, kan hij niet meer hiervoor in aanmerking komen.

	8/1	27/1	5/4	24/4
Werk	-----		-----	
LL	+++++	+++++	+++++	+++++
BI	=====		=====	

Berekening van het leefloon voor de maand januari

1) Rekening houden met de inkomsten uit werk op maandbasis

400 €

2) Indien mogelijk de SPI-vrijstelling toepassen op de inkomsten uit arbeid

Geen SPI-vrijstelling omdat betrokkene reeds 3 jaar vrijstelling genoten heeft.

3) Bepalen of de betrokkene al dan niet recht heeft op een leefloon en het bedrag van het leefloon op maandbasis berekenen

400 € < 758,64 € (categorie 1)

400 € x 12 = 4.800 €

9.103,73 € – (4.800 € - 155 €) = 4.458,73 €

4.458,73 € / 12 = 371,56 €

4) Een pro rata-berekening uitvoeren indien het recht op maatschappelijke integratie niet de volledige maand bestrijkt

Niet van toepassing omdat de heer O de hele maand recht heeft op maatschappelijke integratie

➤ De heer O heeft dus recht op een leefloon van 371,56 € voor de maand januari.

Berekeningswijze van het leefloon voor de maanden februari en maart

De heer O werkt niet en heeft geen bestaansmiddelen. Hij krijgt dus een volledig leefloon, d.w.z. 758,64 € voor elk van de twee maanden in kwestie.

Berekening van het leefloon voor de maand april

1) 450 €

2) Geen SPI-vrijstelling omdat hij al 3 jaar vrijstelling genoten heeft

3) 450 € < 758,64 € (categorie 1)

$$450 \text{ €} \times 12 = 5.400 \text{ €}$$

$$9.103,73 \text{ €} - (5.400 \text{ €} - 155 \text{ €}) = 3.858,73 \text{ €}$$

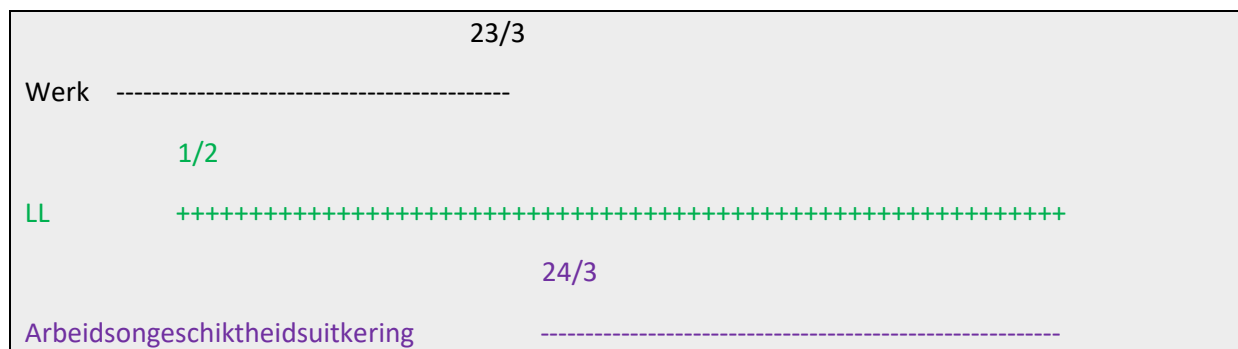
$$3.858,73 \text{ €} / 12 = 321,56 \text{ €}$$

4) Niet van toepassing omdat de heer O de volledige maand recht heeft op maatschappelijke integratie

➤ De heer O heeft dus recht op een leefloon van 321,56 € voor de maand april.

→ **Voorbeeld: de inkomsten uit arbeid en het vervangingsinkomen worden samengeteld voor de hele maand**

Mevrouw M werkt deeltijds met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur. Op 1 februari vraagt zij het recht op maatschappelijke integratie aan. Het OCMW kent haar een aanvullend leefloon conform het bedrag voor categorie alleenstaande toe. Op 24 maart wordt mevrouw M ziek. Vanaf die datum ontvangt zij een arbeidsongeschiktheidsuitkering van haar ziekenfonds. Voor de periode van 1 tot 23 maart krijgt mevrouw M een loon van € 597. Haar ziekenfondsuitkering bedraagt 282 euro voor de periode van 24 tot en met 31 maart. Mevrouw M kan niet in aanmerking komen voor de SPI-vrijstelling omdat zij reeds werkte toen ze het recht op maatschappelijke integratie aanvroeg.



Berekening van het leefloon voor de maand maart

1) $597 \text{ €} + 282 \text{ €} = 879 \text{ €}$

2) Geen SPI-vrijstelling omdat mevrouw M niet begint te werken

3) $879 \text{ €} < 1.137,97 \text{ €}$ (categorie 2)

$$879 \text{ €} \times 12 = 10.548 \text{ €}$$

$$13.655,61 \text{ €} - (10.548 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 3.357,61 \text{ €}$$

$$3.357,61 \text{ €} / 12 = 279,8 \text{ €}$$

4) Niet van toepassing omdat mevrouw M de volledige maand recht heeft op maatschappelijke integratie

➤ Mevrouw M heeft dus recht op een leefloon van 279,8 € voor de maand maart.

5.3.3.3.2. De uitzondering

1) Bestrijkt het recht op maatschappelijke integratie niet de volledige maand, dan moet op het einde een pro rata-berekening worden uitgevoerd omdat het OCMW geen leefloon voor de volledige maand toekent.

Het bedrag van het maandelijks leefloon moet dus worden geproratiseerd volgens het aantal dagen van de maand waarin de betrokkene recht op maatschappelijke integratie heeft.

→ Voorbeeld: pro rata op het einde van de berekening

Mevrouw Q werkt niet en woont alleen met haar twee kinderen. Zij ontving een leefloon in januari en in februari, maar dit werd stopgezet vanaf 1 maart omdat zij niet voldeed aan de voorwaarde van werkbereidheid. Mevrouw Q vindt eindelijk de motivatie om werk te zoeken en begint vanaf 23 maart deeltijds te werken in het kader van een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur. Op 15 april vraagt zij een leefloon aan bij het OCMW omdat zij niet genoeg inkomsten heeft om in haar dagelijkse lasten en uitgaven te voorzien. Haar loon voor april bedraagt € 877. Mevrouw Q kan niet in aanmerking komen voor de SPI-vrijstelling omdat zij reeds werkt wanneer zij het recht op maatschappelijke integratie aanvraagt.

	23/3	
Werk	-----	
	1/1	29/2
LL	+++++	+++++
		15/4
		+++++
		1/4
BI		=====

Berekening van het leefloon voor de maand april

1) 877 € (samenvoeging voor de hele maand want het betreft geen nieuwe aanvraag)

2) Geen SPI-vrijstelling omdat mevrouw Q niet begint te werken

3) $877 \text{ €} < 1.537,9 \text{ €}$ (categorie 3)

$$877 \text{ €} \times 12 = 10.524 \text{ €}$$

$$18.454,82 \text{ €} - (10.524 \text{ €} - 310 \text{ €}) = 8.240,82 \text{ €}$$

$$8.240,82 \text{ €} / 12 = 686,74 \text{ €}$$

4) Leefloon van 15 tot 30 april: 16 dagen

$$686,74 \text{ €} / 30 \times 16 = 366,26 \text{ €}$$

➤ Mevrouw Q heeft dus recht op een leefloon van 366,26 € voor de periode van 15 tot 30 april.

2) **Indien de gezinssituatie van betrokkene verandert in de loop van de maand**, en deze wijziging heeft een impact op de berekening van de bestaansmiddelen, moeten de verschillende periodes tijdens de maand onderscheiden worden.

→ **Voorbeeld : de verschillende periodes in de maand onderscheiden**

Mevrouw is sinds enkele maanden begunstigde van een LL categorie alleenstaande. Zij ontvangt een loon van 300 euro per maand. Zij heeft geen recht op de SPI-vrijstelling, omdat de vrijstellingstermijn voorbij is. Op 19 januari trekt haar partner bij haar in. Hij verdient 1.500 euro per maand.

Periode van 1 tot 18 (18 dagen): categorie alleenstaande en in aanmerking nemen van haar eigen bestaansmiddelen.

Periode van 19 tot 31 (13 dagen): categorie samenwonende en in aanmerking nemen van de bestaansmiddelen van de samenwonende partner bovenop haar eigen inkomsten.

• Periode van 1 tot 18:

$€ 300 < € 1.214,13$ → Mevrouw kan aanspraak maken op een leefloon

$$€ 300 \times 12 = € 3.600$$

$$€ 14.569,58 - (€ 3.600 - € 250) = € 11.219,58$$

$$€ 11.219,58 / 12 = € 934,97$$

$$€ 934,97 / 31 \times 18 = € 542,89 \text{ LL voor de periode van 1 tot 18 januari}$$

• Periode van 19 tot 31:

$$€ 1.500 - € 809,42 = € 690,58$$

$$€ 690,58 + € 300 = € 990,58$$

€ 990,58 > € 809,42 → Mevrouw kan geen aanspraak maken op een leefloon voor deze periode, aangezien het totaal van haar bestaansmiddelen en die van haar partner hoger is dan het bedrag van de categorie waartoe zij behoort.

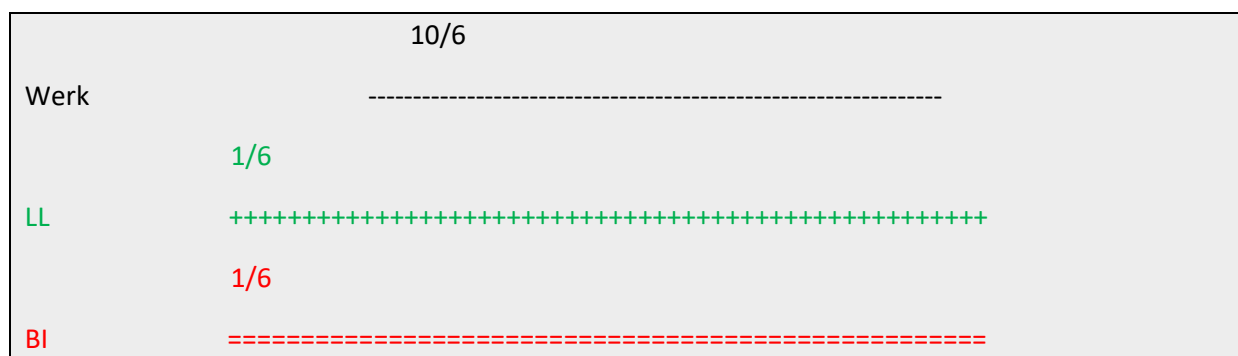
De FAQ met betrekking tot deze omzendbrief kan u raadplegen op onze site en bevat nog andere voorbeelden.

5.3.3.4. SPI-vrijstelling

Het totale bedrag van de SPI-vrijstelling is van toepassing op de inkomsten uit arbeid, zonder een proportionele of pro rata-berekening volgens de effectief gewerkte dagen. De SPI-vrijstelling wordt dus als zodanig toegepast op het totale bedrag van de inkomsten uit arbeid.

→ **Voorbeeld: het volledige bedrag van de SPI-vrijstelling is van toepassing op de inkomsten uit arbeid, ook als deze slechts een deel van de maand bestrijken**

Op 1 juni vraagt de heer D het recht op maatschappelijke integratie aan. Vervolgens begint hij deeltijds te werken in een nieuwe betrekking als werknemer met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur. Voor de periode van 10 tot 30 juni krijgt hij € 687. De heer D heeft geen kinderen en woont alleen.



Berekening van het leefloon voor de maand juni

- 1) 687 €
- 2) De SPI-vrijstelling is van toepassing aangezien de heer D begint te werken na de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie
 $687 \text{ €} - 280,31 \text{ €} = 406,69 \text{ €}$
- 3) $406,69 \text{ €} < 1.137,97 \text{ €}$ (categorie 2)

$$406,69 \text{ €} \times 12 = 4.880,28 \text{ €}$$

$$13.655,61 \text{ €} - (4.880,28 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 9.025,33 \text{ €}$$

$$9.025,33 \text{ €} / 12 = 752,11 \text{ €}$$

4) Niet van toepassing omdat de heer D de volledige maand recht heeft op maatschappelijke integratie

➤ De heer D heeft dus recht op een leefloon van 752,11 € voor de maand juni.

Zie verder ook punt 5.4. voor meer bijzonderheden omtrent de wijze waarop de vrijstelling sociaal-professionele integratie wordt toegepast bij de berekening van de bestaansmiddelen uit tewerkstelling en beroepsopleiding.

5.3.3.5. Samenvatting

1) Houd rekening met het totale bedrag* van de beroepsinkomsten op maandbasis, ongeacht de gewerkte periode.

**Ook als de beroepsinkomsten slechts op een deel van de maand betrekking hebben, zelfs als deze beroepsinkomsten in betrokken maand dateren van voor de aanvraag.*

2) Pas het totale bedrag* van de SPI-vrijstelling, indien van toepassing, toe op de inkomsten uit arbeid.

**Het totale bedrag van de SPI-vrijstelling wordt ongewijzigd toegepast op de inkomsten uit werk BEHALVE in twee specifieke gevallen, waarin het bedrag van de SPI-vrijstelling pro rata moet worden aangepast.*

- De SPI-teller daalt in de loop van de maand naar 0
- De begunstigde verliest zijn studentenstatus en schakelt in de loop van de maand over van de studentenvrijstelling naar de gewone vrijstelling.

3) In het geval van een **nieuwe aanvraag** in de loop van de maand

! De SPI-vrijstelling wordt altijd toegepast VOOR het berekenen van de prorata !

Een **pro rata op de beroepsinkomsten** uitvoeren

Maandsalaris / aantal dagen in de maand x aantal dagen met RMI

4) Bepalen of de persoon al dan niet recht heeft op een leefloon door zijn of haar middelen te vergelijken met het **pro rata tarief voor de categorie***.

Bedrag van de categorie / aantal dagen in de maand x aantal RMI-dagen

**Uitzondering : indien de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen ook andere bestaansmiddelen omvatten (andere dan professionele), wordt de vergelijking gemaakt ten opzichte van het niet-geprorateerde bedrag van de categorie*

Als dit **geen** nieuwe aanvraag is in de loop van de maand

Er hoeft geen pro rata te worden uitgevoerd: ga direct naar de volgende stap



3) Bepaal of de persoon al dan niet recht heeft op een leefloon door zijn middelen te vergelijken met het **bedrag van de categorie**

Indien van toepassing: houd rekening met alle andere bestaansmiddelen (behalve beroepsinkomsten) en pas de forfaitaire vrijstelling per categorie toe (op jaarbasis) en bepaal het bedrag van het aanvullend inkomen op maandbasis.

4) / 5) Als het recht op maatschappelijke integratie niet de hele maand dekt, voer dan aan het einde van de berekening een pro rata-berekening uit op het bedrag van **het leefloon** uit.

5.3.4. Maaltijdcheques en ecocheques

De waarde van een maaltijdcheque bestaat uit 2 delen, met name een werknemersbijdrage en een werkgeversbijdrage. Het gedeelte ‘werkgeversbijdrage’ moet beschouwd worden als een beroepsinkomen waarmee rekening moet gehouden worden.

De werknemer betaalt geen persoonlijke bijdragen op een ecocheque. Het bedrag dat bij de berekening van het leefloon in aanmerking moet worden genomen, is dus de totale waarde van de ecocheque.

5.3.5. Vakantiegeld

Het vakantiegeld moet als roerend kapitaal in aanmerking worden genomen voor de berekening van het leefloon. Dit betekent dat het vakantiegeld niet in aanmerking moet genomen worden gedurende de maand dat de verlofdagen al dan niet volledig (verplicht) genomen worden.

Deze berekeningswijze is van toepassing op het vakantiegeld dat na 1 januari 2023 wordt uitbetaald.

5.3.6. Eindejaarstoelage

De eindejaarstoelage moet voor de berekening van het leefloon in aanmerking worden genomen als zijnde een roerend kapitaal.¹¹³

¹¹³ Zie artikel 27 van het KB

5.3.7. Opzegvergoeding

De algemene regel is ook hier van toepassing: de opzegvergoeding moet in aanmerking worden genomen gedurende de periode waarop de opzegvergoeding betrekking heeft.

Voorbeeld

Betrokkene wordt met ingang van 1 september ontslagen. Hij ontvangt een opzegvergoeding van € 3.600 voor de volgende 3 maanden (september, oktober en november).

Op 20 oktober doet hij een aanvraag leefloon: hij heeft geen recht omdat hij over voldoende inkomsten beschikt (€ 1.200 per maand). In principe heeft betrokkene dus recht op een leefloon vanaf 1 december.

5.3.8. Inkomsten uit vakantiewerk

De beroepsinkomsten van een student worden op dezelfde manier berekend als voor eender welke andere rechthebbende in dezelfde situatie.

5.3.9. Vergoeding als onthaalouder

Deze vergoeding is niet expliciet vrijgesteld, en moet dus als bestaansmiddel in aanmerking worden genomen bij de berekening van het leefloon.

Toch wordt algemeen aanvaard dat een deel van de vergoeding uitdrukkelijk dient als compensatie voor de gemaakte kosten (maaltijden, speelgoed, ...) en dus vrijgesteld is.

Op basis van het sociaal onderzoek bepaalt het OCMW welk gedeelte van de vergoeding kan aanzien worden als onkostenvergoeding en welk gedeelte moet aanzien worden als in aanmerking te nemen bestaansmiddelen.

Zelfstandige onthaalouders volgen voor de berekening van de bestaansmiddelen het statuut van zelfstandigen.

5.3.10. Schadeloosstelling in geval van een ongeval

Indien iemand een vergoeding ontvangt ingevolge een ongeval mag niet de hele vergoeding in aanmerking genomen worden voor de berekening van het leefloon. Er mag enkel rekening gehouden worden met het in het vonnis vermelde gedeelte van de vergoeding dat overeenkomt met het inkomensverlies van betrokkene.

Indien de betrokkene gedurende de periode van inkomensverlies recht had op een leefloon, wordt dit teruggevorderd tot beloop van de vergoeding die overeenkomt met het inkomensverlies omdat hij de beschikking krijgt over inkomsten krachtens rechten die hij bezat tijdens de periode van het leefloon.

Indien de betrokkene gedurende de periode van inkomensverlies geen recht had op een leefloon wordt de vergoeding die overeenkomt met het inkomensverlies in aanmerking genomen als zijnde een roerend kapitaal.

Met de andere vergoedingen mag geen rekening gehouden worden als inkomsten: materiële schade (medische kosten en andere), morele schadevergoeding,

Deze vergoedingen compenseren enkel een kapitaalsverlies van betrokkene en kunnen bijgevolg niet als inkomsten beschouwd worden.

5.3.11. Vervangingsinkomen

Het vervangingsinkomen is een inkomen dat wordt toegekend ter vervanging van het loon uit arbeid en dat wordt betaald door een uitbetalingsorgaan dat verbonden is met het sociaal zekerheidsstelsel.

Vervangingsinkomens omvatten onder andere: werkloosheidsuitkeringen; arbeidsongeschiktheidsuitkeringen (ziekte-uitkeringen); pensioenen; overbruggingsrechten; inkomensvervangende uitkeringen (IVT) toegekend aan mensen met een handicap; enz.

Indien de betrokkene geniet van een vervangingsinkomen wordt voor de berekening van het leefloon rekening gehouden met het maandelijks bedrag dat betrokkene werkelijk ontvangt.

Het gaat hier om het netto-inkomen dat betrokkene ontvangt, dus na aftrek van de mogelijke inhouding op basis van bedrijfsvoorheffing.

Indien betrokkene geniet van het volledig genot van deze vergoeding (volledige betaling in het 6-dagenstelsel) kan er voor de berekening van het leefloon als volgt rekening gehouden worden met deze inkomsten:

- Op maandbasis : dagbedrag x 26
- Op jaarbasis : dagbedrag x 312 (of 313).

5.3.12.Vergoedingen en terugbetalingen van beroepskosten

De tegemoetkoming die de betrokkene ontvangt voor de verplaatsingskosten en kilometervergoeding in het kader van werk, een tewerkstelling en/of opleiding worden niet als inkomsten beschouwd, maar zijn te beschouwen als een vergoeding voor de gemaakte kosten waardoor deze bij de berekening van het leefloon niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van de bestaansmiddelen.

De vrijstelling geldt zowel voor de werkelijk gemaakte kosten als voor de forfaitaire vergoeding die de betrokkene ontvangt.

Dezelfde vrijstelling geldt voor andere uitkeringen en kostenvergoedingen die de betrokkene ontvangt in het kader van een betrekking, tewerkstelling en/of opleiding, zoals de werkgeversbijdrage voor een internetabonnement, de vergoeding voor werkkledij, de terugbetaling van telefoonkosten, de ARAB-vergoeding, de terugbetaling van voedingskosten, ...

5.4. DE SOCIO-PROFESSIONELE VRIJSTELLING

Bedragen geldend op 1 augustus 2022

Dit hoofdstuk moet worden gelezen in samenhang met het hoofdstuk beroepsinkomen.

5.4.1. Vrijstelling van de inkomsten verworven in het kader van de socioprofessionele integratie (SPI-vrijstelling)¹¹⁴(gewone vrijstelling)

Teneinde de sociaal-professionele integratie van de leefloongerechtigde die begint te werken of die een beroepsopleiding aanvat of voortzet te bevorderen, wordt er bij de berekening van de bestaansmiddelen geen rekening gehouden met een forfaitair maandelijks bedrag dat betrokkene verdient.

5.4.1.1. Voorwaarden om van de SPI-vrijstelling te genieten

De SPI-vrijstelling geldt indien :

- Hij als leefloongerechtigde begint te werken
 - De vrijstelling kan dus niet toegepast worden indien de betrokkene al aan het werk was en daarna gerechtigd wordt op een leefloon.
 - De vrijstelling kan eveneens toegepast worden indien betrokkene als leefloongerechtigde
 - Een zelfstandige activiteit aanvat
 - Een activiteit in het kader van interim-arbeid begint uit te voeren
 - Een overeenkomst alternerende opleiding (vroegere leerovereenkomst) uitvoert

¹¹⁴ Artikel 35 van het KB

- Een startbonus ontvangt van de RVA tijdens de periode van deeltijdse leerplicht, onderwijs met beperkt leerplan of een voor de vervulling van de leerplicht erkende vorming aanvat.
- Hij een beroepsopleiding aanvat of verderzet
- De vrijstelling kan daarentegen wel toegepast worden indien de betrokkene al een beroepsopleiding volgde en daarna gerechtigde wordt op een leefloon.
- De vrijstelling moet ook toegepast worden op de opleidingspremie die betrokkene ontvangt bij het volgen van een opleiding bij de VDAB, FOREM en ACTIRIS.
- De vrijstelling moet ook toegepast worden op de opleidingsuitkering die wordt uitbetaald door de VDAB, FOREM en ACTIRIS in het kader van een IBO-opleiding (aangezien deze uitkering in aanmerking moet genomen worden voor de berekening van het leefloon).
- De vrijstelling moet eveneens toegepast worden op de stage-uitkering die wordt uitbetaald in het kader van een instapstage (aangezien deze uitkering in aanmerking moet genomen worden voor de berekening van het leefloon).

De vrijstelling geldt eveneens voor de echtgenoot of de levenspartner van de gerechtigde op een leefloon categorie 3 mits deze aan de voorwaarden voldoet.

Om te bepalen welke beroepsinkomsten in aanmerking moeten genomen worden, en op welke wijze dit dient te gebeuren, zie punt 5.3

5.4.1.2. Bedrag van de SPI-vrijstelling

	Basisbedrag op maandbasis	Bedrag op maandbasis op 01/08/2022
Gewone vrijstelling	€ 177,76	€ 280,31

5.4.1.3. Hoe moet deze vrijstelling worden opgenomen in de berekening van de bestaansmiddelen?

5.4.1.3.1. Berekeningsregels

Of de inkomsten uit arbeid of opleiding de volledige of slechts een deel van de maand bestrijken, heeft geen invloed op de berekeningsregels.

De berekeningswijze is altijd dezelfde: het totale bedrag van de SPI-vrijstelling is van toepassing op de inkomsten uit arbeid, zonder een proportionele of pro rata-berekening volgens de effectief gewerkte dagen. De SPI-vrijstelling wordt dus als zodanig toegepast op het totale bedrag van de inkomsten uit arbeid.

In geval van een nieuwe aanvraag in de loop van de maand gebeurt de toepassing van de socio-professionele vrijstelling altijd voor het uitvoeren van de pro rata op de beroepsinkomsten.

Berekeningswijze:

De maandelijkse vrijstelling wordt afgetrokken van het netto-inkomen van de betrokkene.

⇒ Hieronder de te volgen stappen

a. Het maandelijks nettobedrag bepalen van de inkomsten uit arbeid dat de betrokkene geniet

1. Maandelijks bedrag – maandelijks SPI-vrijstelling = maandelijks bedrag dat in aanmerking wordt genomen

Is het maandelijks in aanmerking te nemen bedrag hoger dan het maandelijks bedrag van de categorie, dan wordt er geen aanvullend maandelijks leefloon toegekend en wordt geen SPI-vrijstelling toegepast.

Is het maandelijks in aanmerking te nemen bedrag lager dan het maandelijks bedrag van de categorie: zie stap 2.

b. Omzetten naar jaarbasis

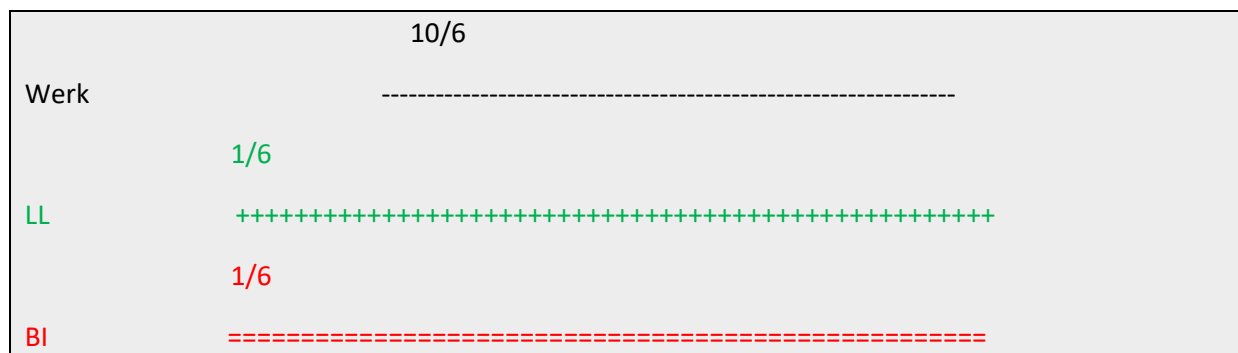
2. Maandelijks bedrag dat in rekening wordt gebracht x 12 = jaarlijks bedrag dat in rekening wordt gebracht

3. Jaarlijks bedrag van de categorie – (het in aanmerking te nemen jaarlijks bedrag – vrijstelling per categorie) = jaarlijks bedrag aanvullend leefloon

4. Jaarlijks bedrag aanvullend leefloon = maandelijks bedrag aanvullend leefloon
12

→ **Voorbeeld 1: het volledige bedrag van de SPI-vrijstelling is van toepassing op de inkomsten uit arbeid, ook als deze slechts een deel van de maand bestrijken**

Op 1 juni vraagt de heer D het recht op maatschappelijke integratie aan. Vervolgens begint hij deeltijds te werken in een nieuwe betrekking als werknemer met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur. Voor de periode van 10 tot 30 juni ontvangt hij € 687. De heer D heeft geen kinderen en woont alleen.



Berekening van het leefloon voor de maand juni

1) 687 €

2) De SPI-vrijstelling is van toepassing omdat de heer D begint te werken na de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie.

$$687 \text{ €} - 280,31 \text{ €} = 406,69 \text{ €}$$

3) $406,69 \text{ €} < 1.137,97 \text{ €}$ (categorie 2)

$$406,69 \text{ €} \times 12 = 4.880,28 \text{ €}$$

$$13.655,61 \text{ €} - (4.880,28 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 9.025,33 \text{ €}$$

$$9.025,33 \text{ €} / 12 = 752,11 \text{ €}$$

4) Niet van toepassing omdat de heer D de volledige maand recht heeft op maatschappelijke integratie

➤ De heer D heeft dus recht op een leefloon van 752,11 € voor de maand juni.

→ Voorbeeld 2: Toepassing van de socioprofessionele vrijstelling in geval van een nieuwe aanvraag in de loop van de maand

De heer D woont alleen. Hij werkt van 1 tot 10 maart. Hij doet een aanvraag voor een leefloon op 11 maart. Hij heeft daarvoor nooit genoten van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat dus om een nieuwe aanvraag. Hij werkt vervolgens van 20 tot 24 maart. Hij ontvangt een loon van € 1.000 voor de maand maart.

Gelet op het principe van samenvoeging is het totaalbedrag van de socio-professionele vrijstelling als dusdanig van toepassing op het totaalbedrag van de beroepsinkomsten van de volledige maand (dus met inbegrip op de inkomsten die hij heeft verdiend vóór de datum van de aanvraag). Er moet dus rekening worden gehouden met het loon voor de volledige maand (€ 1.000) en hierop moet het volledige bedrag van de SPI-vrijstelling worden toegepast.

Aangezien het gaat om een nieuwe aanvraag moet geen rekening worden gehouden met de situatie van vóór de aanvraag. Als vertrekpunt moet verplicht de datum van 11 maart

worden genomen en moet men zich niet baseren op de periode van vóór deze datum. Zodoende begint mijnheer op 20 maart als begunstigde te werken. Hij heeft recht op de toepassing van de socio-professionele vrijstelling.

1) 1.000 €

2) $1.000\text{€} - 280,31\text{ €} = 719,69\text{ €}$ (toepassing van de socio-professionele vrijstelling)

3) $719,69\text{ €} / 31 \times 21 = 487,53\text{ €}$ (pro rata op de beroepsinkomsten)

4) $487,53\text{ €} < 770,88\text{ €}$ (pro rata tarief voor alleenstaande)

$487,53\text{ €} \times 12 = 5.850,36\text{ €}$

$13.655,61\text{ €} - (5.850,36\text{ €} - 250\text{ €}) = 8.055,25\text{ €}$

$8.055,25\text{ €} / 12 = 671,27\text{ €}$

5) $671,27\text{ €} / 31 \times 21 = 454,73\text{ €}$

- De heer D heeft dus recht op een leefloon van € 454,73 voor de periode van 11 tot 31 maart.

5.4.1.3.2. De betrokkene wijzigt van categorie gedurende de maand waarin hij tewerk gesteld is

De maandelijkse vrijstelling wordt afgetrokken van de maandelijkse netto-inkomsten van betrokkene, rekening houdende met de categorie waartoe hij behoort.

Concreet betekent dit dat er twee berekeningen moeten gemaakt worden om het leefloon van één maand te bepalen.

Voorbeeld

Meneer voedt een minderjarig kind op in het stelsel van co-ouderschap. Hij heeft de ene helft van de maand recht op een leefloon categorie 3 (persoon met gezinslast) en de andere helft van de maand recht op een leefloon categorie 2 (alleenstaande).

Hij werkt in maart en heeft een loon van € 900

Berekening

$900 - 280,31 = \text{€ } 619,69$ in aanmerking te nemen bestaansmiddelen

$619,69 \times 12 = \text{€ } 7.436,28$ in aanmerking te nemen bestaansmiddelen op jaarbasis

Categorie 3

Jaarbasis: $18.454,82 - (7.436,28 - 310) = \text{€ } 11.328,54$

Maandbasis: $11.328,54 : 12 = € 944,04$

Categorie 2

Jaarbasis: $13.655,61 - (7.436,28 - 250) = € 6.469,33$

Maandbasis: $6.469,33 : 12 = € 539,11$

Leefloon op maandbasis:

$\frac{1}{2}$ maandbedrag categorie 3 + $\frac{1}{2}$ maandbedrag categorie 2

$(944,04 : 2) + (539,11 : 2) = € 741,58$

5.4.1.3.3. Betrokkenen hebben recht op een leefloon categorie 3 en hebben beiden inkomsten uit arbeid of opleiding

In dit geval wordt de maandelijkse vrijstelling individueel afgetrokken van de maandelijkse netto-inkomsten die elke betrokkene ontvangen heeft.

Voorbeeld

X ontvangt een maandinkomen van 800 €

Y ontvangt een maandinkomen van 500 €

Berekening X : $800 - 280,31 = 519,69$ € in aanmerking te nemen bestaansmiddelen

Berekening Y : $500 - 280,31 = 219,69$ € in aanmerking te nemen bestaansmiddelen

Gezamenlijke inkomsten op maandbasis: $519,69 + 219,69 = 739,38$ €

$739,38 \times 12 = 8.872,56$ € in aanmerking te nemen bestaansmiddelen op jaarbasis

Berekening op jaarbasis: $18.454,82 - (8.872,56 - 310) = 9.892,26$ €

Berekening op maandbasis: $9.892,26 : 12 = 824,36$ €

5.4.1.4. Duur van de SPI-vrijstelling

Deze vrijstellingsperiode van 3 jaar kan worden opgebouwd binnen een periode van 6 jaar die aanvangt op de eerste dag waarop de vrijstelling wordt toegekend en eindigt 6 jaar later.

Voor deze wijziging betrof het een ononderbroken periode van 3 jaar.

a. Wanneer begint de SPI-vrijstellingsperiode ?

De vrijstelling geldt voor een periode te rekenen vanaf:

- De datum dat de betrokkene als leefloongerechtigde begint te werken
- De datum dat de betrokkene als leefloongerechtigde een beroepsopleiding aanvat
- De datum dat betrokkene gerechtigd wordt op een leefloon indien hij reeds een beroepsopleiding volgde

- **Indien de SPI-vrijstelling wordt toegepast en het recht op een leefloon gedurende minder dan 2 kalendermaanden wordt onderbroken (deze termijn wordt berekend zoals de termijn voorzien bij punt 5.3.3.2 van deze omzendbrief), wordt de SPI-vrijstelling opnieuw toegepast wanneer het recht op maatschappelijke integratie wordt heropend, als de persoon nog steeds werkt wanneer het recht wordt heropend.**

Voorbeeld:

Betrokkene is gerechtigd op een leefloon als alleenstaande (€ 1.137,97 per maand) sedert 01.08.2022.

Hij begint op 01.09.2022 deeltijds te werken en verdient een maandloon van € 900. Er is recht op een aanvullend leefloon (zie hierboven).

Gedurende de maand december moet betrokkene 1 maand voltijds werken en verdient hij € 1.500. Het leefloon wordt stopgezet wegens te hoge inkomsten. Vanaf januari werkt de betrokkene opnieuw deeltijds met een maandloon van € 900.

Omdat er bij de aanvang toepassing kon gemaakt worden van de SPI-vrijstelling, mag deze opnieuw toegepast worden. Betrokkene heeft dus opnieuw recht op een aanvullend leefloon.

b. Welke dagen worden er in aanmerking genomen ?

De socio-professionele vrijstelling geldt voor de gehele periode die gedekt is door het recht op maatschappelijke integratie.

De toepassing van de SPI-vrijstelling moet niet pro rata gebeuren op basis van het aantal werkelijk gewerkte dagen.

In het geval van samenvoeging van de inkomsten over de hele maand, en aangezien de SPI-vrijstelling van toepassing is op de gehele maand (bedrag als zodanig, afgetrokken van de middelen), is het aantal dagen dat in mindering moet worden gebracht op de teller van de SPI-vrijstelling het aantal dagen van de betrokken maand.

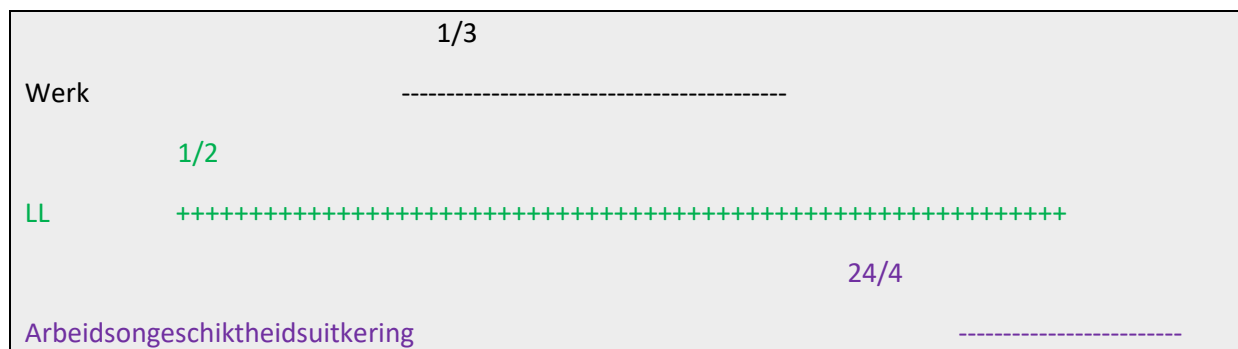
Voorbeelden :

- *Een persoon is voltijds tewerkgesteld : art. 35 wordt op hele maand toegepast, zelfs als hij niet tijdens het weekend werkt.*
- *Een persoon heeft een arbeidscontract waardoor hij enkel op zaterdagen en zondagen werkt : men berekent de bestaansmiddelen en de toepassing van art. 35 §1 op de hele maand.*
- *Een persoon werkt regelmatig op interimbasis: Zelfs indien hij enkele dagen of periodes niet werkt, berekenen we het inkomen per volledige maand voor wat betreft de toepassing van art. 35 §1. (Cfr. de voorbeelden opgenomen in puntje 5.3.3.4.)*

Indien de betrokkene mutualiteitsvergoedingen ontvangt, beschouwt men hem niet langer als ten laste van zijn werkgever. Bijgevolg kan men dan ook de vrijstelling niet meer toepassen op de dagen die ten laste werden genomen door de mutualiteit (hetzelfde geldt voor de arbeidsongevallenvergoedingen).

→ **Voorbeeld : De socio-professionele vrijstelling is enkel van toepassing op inkomsten uit arbeid**

Mevrouw L leeft alleen. Zij dient op 1 februari een aanvraag tot recht op maatschappelijke integratie in. Het OCMW kent haar een leefloon conform het bedrag voor een alleenstaande toe. Op 1 maart begint mevrouw L deeltijds te werken. Het OCMW kent haar een leefloon aanvullend op haar salaris toe, met toepassing van de socio-professionele vrijstelling. Mevrouw L wordt ziek op 24 april en ontvangt vanaf die datum een arbeidsongeschiktheidsuitkering van haar ziekenfonds. Het salaris dat mevrouw L ontvangt voor de période van 1 tot 23 april bedraagt 700 €. Haar uitkering van het ziekenfonds bedraagt 280 € voor de période van 24 tot 30 april.



Berekening van het leefloon voor de maand april

- 1) $700 \text{ €} + 280 \text{ €} = 920 \text{ €}$
- 2) $700 \text{ €} - 280,31 \text{ €} = 419,69 \text{ €} \rightarrow 419,69 \text{ €} + 280 \text{ €} = 699,69 \text{ €}$
- 3) $699,69 \text{ €} < 1.137,97 \text{ €}$ (categorie 2)
 $699,69 \text{ €} \times 12 = 8.396,28 \text{ €}$
 $13.655,61 \text{ €} - (8.396,28 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 5.509,33 \text{ €}$
 $5.509,33 \text{ €} / 12 = 459,11 \text{ €}$
- 4) Niet van toepassing omdat mevrouw L de volledige maand recht heeft op maatschappelijke integratie

- Mevrouw L heeft dus recht op een leefloon ten bedrage van 459,11 € voor de maand april.

5.4.1.5.Limiet van de toepassing van de SPI-vrijstelling

- De vrijstelling kan enkel toegepast worden indien betrokkene na toepassing ervan nog verder gerechtigd is op een aanvullend leefloon.

Het inkomen mag hoger zijn dan het leefloonbedrag van de categorie waarop hij gerechtigd is, maar moet na toepassing van de vrijstelling wel lager zijn.

Vanzelfsprekend moeten hierbij ook de andere bestaansmiddelen in aanmerking genomen worden om na te gaan of het uiteindelijk bedrag van de bestaansmiddelen lager is dan het leefloonbedrag van de categorie waarop hij gerechtigd is.

Voorbeeld:

Betrokkene is gerechtigd op een leefloon als alleenstaande (€ 1.137,97 per maand).

Hij begint de eerste van de maand deeltijds te werken en verdient een maandloon van € 1.200.

Berekening:

$$1.200 - 280,31 = 919,69 < 1.137,97$$

$$919,69 \times 12 = 11.036,28 \text{ inkomsten op jaarbasis}$$

$$13.655,61 - (11.036,28 - 250) = € 2.869,33$$

Indien het inkomen van betrokkene na toepassing van de SPI-vrijstelling lager is dan het leefloonbedrag van de categorie waarop hij gerechtigd is, moet vervolgens op dit inkomen de jaarlijkse forfaitaire vrijstelling toegepast worden. Deze is voorzien in artikel 22, § 2, van het koninklijk besluit van 11/7/02.

- De vrijstelling mag niet toegepast worden op het niet-vrijgestelde gedeelte van het loon dat aan de betrokkene wordt betaald in het kader van zijn wijkwerk-activiteiten.
- Indien de SPI-vrijstelling wordt toegepast en een ander OCMW bevoegd wordt, past dit nieuwe centrum de vrijstelling verder toe bij de berekening van het leefloon. Het gaat hier namelijk om een voortgezette tewerkstelling waarbij het recht op de vrijstelling bij de aanvang van de tewerkstelling bestond.
- Indien de SPI-vrijstelling wordt toegepast en het recht op een leefloon gedurende minder dan 2 kalendermaanden wordt onderbroken (deze termijn wordt berekend zoals de termijn voorzien bij punt 5.3.3.2 van deze omzendbrief), wordt de SPI-vrijstelling opnieuw toegepast wanneer het recht op maatschappelijke integratie wordt heropend, als de persoon nog steeds werkt wanneer het recht wordt heropend.
- De vrijstelling mag niet (met terugwerkende kracht) toegepast worden op de inkomsten uit arbeid die betrokkene niet heeft aangegeven aan het centrum.

Indien het OCMW dit in een later stadium te weten komt vordert het centrum het ten onrechte uitbetaalde leefloon terug zonder toepassing te maken van de vrijstelling op de inkomsten uit arbeid.

5.4.1.6. Verplichte toepassing voor het OCMW

De vrijstelling is een recht voor betrokkene indien hij aan de voorwaarden voldoet. Het OCMW moet dit dan ook toepassen bij de berekening van het leefloon.

5.4.1.7. Verhoogde vrijstelling voor knelpuntberoepen

5.4.1.7.1. Wettelijke basis

Koninklijk besluit van 23 november 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad op 4 december 2023.

5.4.1.7.2. Context

Om het tekort aan arbeidskrachten in bepaalde beroepen op te vangen en om de integratie op de arbeidsmarkt van begunstigden van het recht op maatschappelijke integratie aan te moedigen, werd het bedrag van de socio-professionele vrijstelling verhoogd. Deze vrijstelling zal van toepassing zijn op de beroepsinkomsten wanneer de begunstigde inkomsten ontvangt uit een activiteit die als knelpuntberoep gekwalificeerd wordt. Deze verhoogde socio-professionele vrijstelling is tijdelijk (gedurende drie maanden) en heeft tot doel de belangstelling voor moeilijk te vervullen jobs te stimuleren.

5.4.1.7.3. De maatregel

Artikel 35, §1, vierde lid van het Koninklijk Besluit van 11 juli 2002 bepaalt dat een verhoogde socio-professionele vrijstelling van toepassing is wanneer de begunstigde inkomsten ontvangt uit een activiteit die gekwalificeerd is als een knelpuntberoep.

Begunstigden die in aanmerking komen voor de gewone socio-professionele vrijstelling zullen dus gedurende drie maanden een verhoogd vrijstellingsbedrag ontvangen wanneer ze werken in een door het bevoegde gewest erkend knelpuntberoep.

5.4.1.7.3.1. Datum van inwerkingtreding van de maatregel

De maatregel treedt in werking op 1 januari 2024.

5.4.1.7.3.2. Vrijgesteld bedrag

De verhoogde socio-professionele vrijstelling bedraagt **426,3 €** (geactualiseerd bedrag op 1 november 2023).

5.4.1.7.3.3. Duur van de verhoogde vrijstelling

De verhoogde socio-professionele vrijstelling geldt voor een **ondeelbare periode van 3 maanden**. Ze kan slechts één keer tijdens het leven van de betrokken persoon worden toegepast.

De periode waarin de verhoogde vrijstelling kan worden toegepast, **ligt vast en kan niet worden verlengd**. Tijdens deze periode kunnen de maanden waarin de verhoogde vrijstelling niet kon worden toegepast (ofwel omdat de persoon geen recht had op een leefloon, ofwel omdat hij stopte met werken in een knelpuntberoep) niet worden overgedragen.

Voorbeeld: De verhoogde vrijstelling wordt geactiveerd op 1 april 2024. Deze kan worden toegepast tot 30 juni 2024 als de persoon aan de toekenningvoorwaarden voldoet.

5.4.1.7.3.4. Toepassingsvoorwaarden van de verhoogde vrijstelling

1. Het moet gaan om een **beroep dat gekwalificeerd is als een knelpuntberoep**. Deze kwalificatie moet worden aangetoond met een attest dat is afgegeven door de bevoegde gewestelijke dienst.

Deze voorwaarde zal vervuld zijn:

- ofwel indien de beroepsactiviteit letterlijk is opgenomen in de knelpuntberoepenlijst opgemaakt door de bevoegde gewestelijke dienst. In dit geval is het niet nodig om een officieel certificaat aan te vragen bij de gewestelijke dienst.

Je kunt de knelpuntberoepenlijst voor elk gewest vinden onder de volgende link:

https://www.belgium.be/nl/werk/werk_zoeken/arbeidsmarkt/knelpuntberoepen

- ofwel, wanneer er twijfel bestaat over de exacte benaming van het beroep, door het verkrijgen van de bevestiging door de bevoegde gewestelijke dienst dat de beroepsactiviteit te beschouwen is als knelpuntberoep. Deze bevestiging kan door de dienst worden gegeven via e-mail of een eenvoudig schrijven.

2. De duur van de arbeidsovereenkomst voor deze activiteit is **minimaal drie maanden**.

De andere toepassingsvoorwaarden zijn dezelfde als voor de gewone socio-professionele vrijstelling, namelijk:

3. Er moeten **nog dagen beschikbaar zijn op** de dagenteller voor de vrijstelling. De verhoogde vrijstelling maakt integraal deel uit van de periode die gebruikt wordt voor de gewone socio-professionele vrijstelling.
4. Het inkomen mag hoger zijn dan het bedrag van het leefloon voor de categorie waartoe de begunstigde behoort, maar moet **lager zijn dan dit bedrag na toepassing van de verhoogde socio-professionele vrijstelling**.
5. De persoon moet **de beroepsactiviteit aanvatten** als begunstigde van het recht op maatschappelijke integratie;
OF
De persoon **werkt al en geniet van de gewone vrijstelling**, in welk geval hij of zij zal genieten van de verhoogde socio-professionele vrijstelling vanaf de eerste dag van de maand waarin hij of zij een activiteit begint die als een knelpuntberoep wordt erkend. Er is dus **continuïteit** in de toepassing van de vrijstelling.

5.4.1.7.3.5. Welke gewestelijke lijst moet het OCMW gebruiken om te bepalen of er sprake is van een knelpuntberoep?

Er moet verwezen worden naar de lijst van het gewest waar de begunstigde werkt (en niet naar de lijst van het gewest waar het OCMW bevoegd is).

Voorbeeld: Het OCMW van Brussel kent een leefloon toe aan de heer P, die in Antwerpen een knelpuntberoep uitoefent. Het OCMW moet nagaan of het beroep voorkomt op de lijst van knelpuntberoepen in het Vlaams Gewest en niet in het Brussels Gewest.

5.4.1.7.3.6. Komen studenten in aanmerking voor de verhoogde vrijstelling?

Neen, de verhoogde socio-professionele vrijstelling is niet van toepassing op studenten, aangezien zij niet ressorteren onder artikel 35, § 1 van het Koninklijk Besluit van 11 juli 2002, dat enkel betrekking heeft op de gewone socio-professionele vrijstelling.

5.4.1.7.4. Hoe moet de verhoogde vrijstelling in de praktijk toegepast worden?

5.4.1.7.4.1. Het totale bedrag van de verhoogde vrijstelling wordt afgetrokken van het maandelijkse beroepsinkomen

De berekeningsmethode is **identiek aan die voor de gewone socio-professionele vrijstelling**: wanneer aan de voorwaarden voor de toepassing ervan is voldaan, wordt het totale bedrag van de verhoogde socio-professionele vrijstelling toegepast op alle beroepsinkomsten vanaf de maand waarin de persoon de activiteit aanvat die als een knelpuntberoep wordt gekwalificeerd.

De vrijstelling is van toepassing vanaf het begin van de maand, rekening houdend met de beroepsinkomsten, ongeacht de gewerkte periode.

Voorbeeld: De heer A heeft al enkele maanden recht op maatschappelijke integratie als alleenstaande. In april tekent hij een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur (voor 6 maanden) voor een knelpuntberoep. Hij begint te werken op 15 april en verdient een loon van 800 euro voor die maand. De voorwaarden voor toepassing van de socio-professionele vrijstelling zijn vervuld.

Berekeningsmethode:

$$800 \text{ €} - 426,3 \text{ €} = 363,7 \text{ €}$$

$$363,7 \text{ €} \times 12 = 4.364,4 \text{ €}$$

$$15.158,08 \text{ €} - (4.364,4 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 11.043,68 \text{ €}$$

$$11.043,68 / 12 = \textbf{€920,31}$$
 extra LL voor de maand april

5.4.1.7.4.2. De verhoogde socio-professionele vrijstelling moet worden toegepast voor een vaste periode van 1 maand.

De verhoogde socio-professionele vrijstelling geldt voor een **vaste, ondeelbare periode van 1 maand**. Zij kan dus enkel worden toegepast **wanneer het recht op maatschappelijke integratie van de betrokkene de volledige maand bestrijkt**. In gevallen waarin het recht op maatschappelijke integratie niet de volledige maand bestrijkt (bijvoorbeeld bij een nieuwe aanvraag in de loop van de maand), zal de verhoogde socio-professionele vrijstelling dus van toepassing zijn vanaf eerste dag van de volgende maand.

Tijdens de maand waarin het recht op maatschappelijke integratie niet de hele maand bestrijkt, is de gewone socio-professionele vrijstelling van toepassing.

Voorbeeld: Mevrouw G dient op 15 maart een nieuwe aanvraag in bij het OCMW. Ze begint op 20 maart te werken in een knelpuntberoep. Ze voldoet aan alle voorwaarden om van de socio-professionele vrijstelling te genieten. In maart dekt haar recht op maatschappelijke integratie niet de volledige maand (gezien haar aanvraag op 15 maart heeft mevrouw G recht op leefloon voor de periode van 15 tot 31 maart). Bijgevolg zal het OCMW in maart de gewone socio-professionele vrijstelling toepassen. Vanaf 1 april zal de verhoogde socio-professionele vrijstelling gelden voor een periode van 3 maanden, dus tot 30 juni.

5.4.1.7.4.3. Bijzondere gevallen

1. De betrokkene is al aan het werk en geniet de gewone socio-professionele vrijstelling, en begint tijdens de maand te werken in een knelpuntberoep.

Als de persoon al een gewone socio-professionele vrijstelling geniet en in dezelfde maand begint te werken in een knelpuntberoep, **geldt de verhoogde socio-professionele vrijstelling voor de volledige maand**. Het bedrag van de verhoogde vrijstelling zal dus voor de hele maand gelden. Deze vrijstelling geldt vanaf het begin van de maand, na samentelling van alle beroepsinkomsten, ook als de arbeidsovereenkomst met betrekking tot een knelpuntberoep niet de hele maand bestrijkt.

Voorbeeld: De heer X ontvangt het leefloon tegen het tarief voor samenwonenden. In september is hij tijdelijk voor enkele dagen per maand beginnen werken en sindsdien geniet hij de gewone vrijstelling. In november eindigt zijn tijdelijke overeenkomst, nadat hij een paar dagen heeft gewerkt, op de 15de van de maand. Een paar dagen later, op 20 november, krijgt hij een arbeidsovereenkomst voor een knelpuntberoep. Zijn arbeidsovereenkomst heeft een looptijd van 4 maanden.

Voor de maand november ontving hij 300 euro onder zijn tijdelijke overeenkomst en 400 euro onder zijn nieuwe overeenkomst voor een knelpuntberoep.

1/11	15/11	20/11	30/11
-----		+++++	

Berekeningsmethode :

Alle inkomsten van de maand worden samengeteld, ongeacht de gewerkte periode.

$300 + 400 \text{ €} = 700 \text{ €}$ beroepsinkomsten

De heer X begint in de maand november met een activiteit die als knelpuntberoep erkend is. Bijgevolg zal de verhoogde socio-professionele vrijstelling van toepassing zijn vanaf 1 november, op alle inkomsten van de maand. Deze vrijstelling zal gelden voor een periode van 3 maanden, d.w.z. tot 31 januari.

$700 \text{ €} - 426,3 \text{ €} = 273,7 \text{ €}$

$273,7 \text{ €} \times 12 = 3.284,4 \text{ €}$

$10.105,38 \text{ €} - (3.284,4 \text{ €} - 155 \text{ €}) = 6.975,98 \text{ €}$

$6.975,98 / 12 = \text{€ } 581,33$ extra LL voor november

2. De verhoogde socio-professionele vrijstelling is geactiveerd, maar de arbeidsovereenkomst voor een knelpuntberoep eindigt tijdens de periode van 3 maanden.

Vanwege het principe van het samentellen van inkomsten over de hele maand, is het totale bedrag van de verhoogde vrijstelling van toepassing op het totale bedrag van de beroepsinkomsten voor de maand. Het is niet verplicht dat de gewerkte periode de hele maand bestrijkt. **De verhoogde socio-professionele vrijstelling is ook van toepassing wanneer de beroepsinkomsten slechts een deel van de maand beslaan.** De gewerkte periode is dus irrelevant.

Voorbeeld: De heer Y heeft recht op maatschappelijke integratie aan het tarief voor alleenstaanden. Hij wordt in maart aangeworven met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur voor een knelpuntberoep. Sindsdien geniet hij de verhoogde socio-professionele vrijstelling. Medio mei wordt de arbeidsovereenkomst met wederzijds goedvinden beëindigd. De heer Y ontvangt voor die maand een loon van 650 euro.

Berekeningsmethode:

Alle inkomsten van de maand worden samengeteld, ongeacht de gewerkte periode.

650 € aan beroepsinkomsten

De heer Y komt in aanmerking voor de verhoogde socio-professionele vrijstelling. Deze werd in maart geactiveerd en kan daarom tot eind mei worden toegepast. Het feit dat de gewerkte periode niet de volledige maand bestrijkt, is irrelevant.

$$650 \text{ €} - 426,3 \text{ €} = 223,7 \text{ €}$$

$$223,7 \text{ €} \times 12 = 2.684,4 \text{ €}$$

$$15.158,08 \text{ €} - (2.684,4 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 12.723,68 \text{ €}$$

$$12.723,68 / 12 = \mathbf{€1.060,31} \text{ extra LL voor de maand mei}$$

Aangezien de heer Y in juni niet langer in een knelpuntberoep zal werken, zal de verhoogde socio-professionele vrijstelling in die maand niet van toepassing zijn.

3. De verhoogde socio-professionele vrijstelling is geactiveerd, maar het recht op maatschappelijke integratie is ingetrokken tijdens de periode van 3 maanden.

De vrijstellingsperiode van 3 maanden is ondeelbaar en kan niet worden verlengd, zelfs wanneer op een bepaald moment in deze periode de verhoogde vrijstelling niet kon worden toegepast.

Voorbeeld: Mevrouw R ontvangt al enkele maanden een leefloon tegen het tarief voor alleenstaanden. Medio juni gaat ze aan de slag in een knelpuntberoep. De verhoogde socio-professionele vrijstelling geldt vanaf 1 juni voor een periode van 3 maanden, dus tot 31 augustus. Deze periode kan niet verlengd worden.

Berekeningsmethode :

Ze ontvangt een loon van 800 € voor juni.

$$800 \text{ €} - 426,3 \text{ €} = 373,7 \text{ €}$$

$$373,7 \text{ €} \times 12 = 4.484,4 \text{ €}$$

$$15.158,08 \text{ €} - (4.484,4 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 10.923,68 \text{ €}$$

$$10.923,68 / 12 = \mathbf{€910,31} \text{ extra LL voor de maand juni}$$

In juli ontvangt ze een loon van €1.700.

$1.700 - €426,3 = €1.273,7$ ➔ Dit bedrag is hoger dan het tarief voor de categorie waartoe mevrouw R behoort (€1.263,17). Mevrouw R voldoet dus niet langer aan de voorwaarden voor het recht op maatschappelijke integratie omdat haar inkomsten te hoog zijn. Haar recht op maatschappelijke integratie wordt daarom met ingang van 1 juli ingetrokken.

In augustus wordt haar werktijd verminderd en krijgt mevrouw R 1.500 € betaald. Ze keert terug naar het OCMW om een aanvraag in te dienen.

$$1.500 \text{ €} - 426,3 \text{ €} = 1.073,7 \text{ €}$$

De socio-professionele vrijstelling is van toepassing omdat mevrouw R minder dan twee maanden geleden een leefloon ontving en de socio-professionele vrijstelling van toepassing was op haar beroepsinkomen. Er is dus continuïteit in de toepassing van de vrijstelling.

$$1.073,7 \text{ €} \times 12 = 12.884,4 \text{ €}$$

$$15.158,08 \text{ €} - (12.884,4 \text{ €} - 250 \text{ €}) = 2.523,68 \text{ €}$$

$$2.523,68 / 12 = \textbf{€210,31} \text{ extra LL in augustus}$$

De periode waarin de verhoogde socio-professionele vrijstelling kan worden toegepast, eindigt op 31 augustus. Daarom kan de periode niet worden verlengd, ook al heeft ze in juli geen gebruik kunnen maken van de verhoogde vrijstelling. Voor de rest van haar werk kan ze echter wel de gewone vrijstelling genieten.

5.4.1.7.5. Invoering in formulieren

De NovaPrima-indicator waarmee men de persoon die werkt in een knelpuntberoep, kan identificeren, is rubriek 22: Code Socio-professionele integratie (voor de hoofdbegunstigde en/of de partner) op het formulier B wet RMI.

Code '9' werd toegevoegd.

- | | |
|---|--|
| 1 | j Het OCMW verstrekt de opleiding of de tewerkstelling |
| 2 | ᵈ Het OCMW is bemiddelaar voor tewerkstelling |
| 3 | j Het OCMW is bemiddelaar voor beroepsopleiding |
| 4 | Bemiddeling van de Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling met het oog op een tewerkstelling |
| 5 | Bemiddeling van de Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling met het oog op een beroepsopleiding |
| 6 | Bemiddeling van een derde waarmee het OCMW een overeenkomst heeft afgesloten met het oog op een tewerkstelling |
| 7 | ᵈ Bemiddeling van een derde waarmee het OCMW een overeenkomst heeft afgesloten met het oog op een beroepsopleiding |
| 8 | Te werkstelling of beroepsopleiding op initiatief van de aanvrager / partner zelf |
| 9 | De persoon werkt in een activiteit die gekwalificeerd is als een knelpuntberoep |

Bij ontvangst van het formulier B wet RMI wordt de berekening van het door het OCMW gevraagde extra bedrag LL vergeleken met dat van NovaPrima. Voor een code '9' onder "Socio-professionele integratie" moet het OCMW altijd de verhoogde vrijstelling toepassen. NovaPrima zal de correcte vrijstelling toepassen bij de betalingen.

Het eerste formulier dat verstuurd wordt met code '9' moet altijd de eerste dag van een maand zijn. Anders wordt het formulier geweigerd met foutmelding 324211.

Wanneer NovaPrima een formulier met code '9' ontvangt en de persoon al 3 maanden verhoogde vrijstelling heeft gekregen, wordt het formulier geweigerd met foutmelding 324213.

5.4.2. Vrijstelling van de inkomsten uit artistieke activiteiten

1) Voorwaarden om van de vrijstelling te genieten

Het gaat om een specifieke variant op de SPI-vrijstelling door een vrijstelling toe te passen op de inkomsten uit een artistieke activiteit waarvan de prestaties onregelmatig zijn¹¹⁵.

Het is belangrijk om de nadruk te leggen op het feit dat het gaat om onregelmatige prestaties, dit in tegenstelling met regelmatige prestaties. Onder onregelmatige prestaties wordt verstaan : iemand die als liefhebber maximaal enkele malen per jaar inkomsten verwerft uit zijn artistieke activiteit.

Van zodra iemand meer inkomsten verwerft, moet de activiteit als regelmatig beschouwd worden en kan de SPI-vrijstelling voor artistieke activiteiten niet toegepast worden maar moet, indien aan de wettelijke voorwaarden voldaan is, de algemene SPI-vrijstelling toegepast worden. De inkomsten worden dan beschouwd als professionele inkomsten.

Voorbeelden van de creatie en de vertolking van artistieke werken zijn

- Audiovisuele en beeldende kunsten
- Muziek
- Literatuur
- Theater
- Decorontwerp
- Choreografie

De vrijstelling geldt eveneens voor de echtgenoot of de levenspartner van de gerechtigde op een leefloon categorie 3 mits deze aan de voorwaarden voldoet.

¹¹⁵ 7 Artikel 35, § 1, 2^e lid, van het KB

2) Bedrag van de vrijstelling

	Basisbedrag op jaarbasis	Bedrag op jaarbasis op 01/08/2022
Vrijstellingen uit artistieke activiteiten	€ 2.133,12	€ 3.363,72

3) Duur van de vrijstelling

De vrijstelling geldt voor een ononderbroken periode van 3 jaar, te rekenen vanaf de datum dat betrokkene als leefloongerechtigde voor het eerst beschikt over inkomsten uit een artistieke activiteit.

De vrijstelling wordt opgedeeld in 3 periodes van één jaar. Indien het bedrag van de vrijstelling gedurende een dergelijke periode van een jaar wordt overschreden (wegens te hoge inkomsten), moet met deze inkomsten rekening gehouden worden gedurende 1 jaar, te rekenen vanaf het moment dat deze inkomsten verworven zijn en het vrijgestelde bedrag overschreden wordt.

Indien het bedrag van de vrijstelling wijzigt ingevolge een indexaanpassing moet eveneens het bedrag dat in aanmerking moet genomen worden gedurende 1 jaar herzien worden.

Deze aanrekening van bestaansmiddelen gebeurt onverminderd het feit dat er een nieuwe vrijstellingsperiode wordt gestart.

Voorbeeld

Een kunstschilder is gerechtigd op een leefloon categorie 2 sinds **01.06.2021** en

- Verkoopt op **01.10.2021** een schilderij voor € 2.000
- Verkoopt op **01.11.2022** een schilderij voor € 2.500
- Verkoopt op **01.07.2023** een schilderij voor € 1.500
- Verkoopt op **01.12.2024** een schilderij voor € 1.700

Berekening: de vrijstelling start op 01.10.2021 met volgende periodes, rekening houdende met het feit dat de vrijstelling wordt aangepast indien de index overschreden wordt.

- Periode van 01.10.2021 tot 30.09.2022 :
 - maximale vrijstelling : € 3.107,53 (1.10.2021 – 31.12.2021)
 - maximale vrijstelling : € 3.169,60 (01.01.2022 – 01.03.2022)
 - maximale vrijstelling : € 3.233,17 (01.03.2022 – 30.04.2022)
 - maximale vrijstelling : € 3.297,80 (01.05.2022 – 31.07.2022)
 - maximale vrijstelling : € 3.363,72 (01.08.2022 – 30.09.2022)
- Periode van 01.10.2022 tot 30.09.2023 :
 - maximale vrijstelling : € 3.363,72 (01.10.2022 – 31.10.2022)
 - maximale vrijstelling : € 3.430,91 (01.11.2022 – 30.11.2022)
 - maximale vrijstelling : € 3.499,60 (01.12.2022 – 30.09.2023)
- Periode van 01.10.2023 tot 30.09.2024 :
 - maximale vrijstelling : € 3.499,60 (01.10.2023 – 31.10.2023)
 - maximale vrijstelling : € 3.569,56 (01.11.2023 – ?)

→ Eerste periode (01.10.2021 tot 30.09.2022)

01.10.2021 volledige vrijstelling van € 2.000

→ Tweede periode (01.10.2022 tot 30.09.2023)

01.11.2022 volledige vrijstelling van € 2.500

01.07.2023 gedeeltelijke vrijstelling

Restvrijstelling: $3.499,60 - 2.500 = 999,60$

$1.500 - 999,60 = € 500,40$ welke niet mag vrijgesteld worden. Deze bestaansmiddelen (€ 500,40) zullen gedurende 1 jaar vanaf datum van de verkoop in aanmerking moeten genomen worden, dus tot 30.06.2024 (deze periode verschilt dus van de vrijstellingsperiode).

Herziening wegens indexaanpassing op 01.11.2023

$3.569,56 - 2.500 = 1.069,56$

$1.500 - 1.069,56 = 430,44$ welke niet mag vrijgesteld worden.

→ Derde periode (01.10.2023 tot 30.09.2024)

Geen verkoop

→ Na vrijstellingsperiode van 3 jaar

01.12.2024 : € 1.700 in aanmerking te nemen bestaansmiddelen gedurende 1 jaar
vanaf datum van de verkoop

4) Verplichte toepassing voor het OCMW

De vrijstelling is een recht voor betrokkene indien hij aan de voorwaarden voldoet.
Het OCMW moet dit dan ook toepassen bij de berekening van het leefloon.

Enige uitzondering is indien de betrokkene zelf vraagt om de vrijstelling niet toe te passen omdat hij er bv. geen belang bij heeft dat de periode meteen zou ingaan.

5.4.3. Vrijstelling voor jongeren die studies met voltijds leerplan volgen¹¹⁶

1) Voorwaarden om te genieten van de vrijstelling voor jongeren die studies met een voltijds leerplan volgen

Om het opdoen van beroepservaring te bevorderen en de zelfstandigheid te vergroten wordt bij de berekening van de bestaansmiddelen geen rekening gehouden met een forfaitair maandelijks bedrag dat de jongere verdient indien

- Hij studies met voltijds leerplan volgt in een door de Gemeenschappen erkende, ingerichte of gesubsidieerde instelling

EN

- Er met hem een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI) is afgesloten

➤ *Hoe moet de SPI-vrijstelling worden toegepast wanneer een student zijn GPMI in de loop van de maand ondertekent?*

Men beschouwt dat het in de loop van de maand ondertekende GPMI student de volledige maand dekt. Zodoende, wanneer de student zijn GPMI in het midden van de maand ondertekent, zal de SPI-vrijstelling student van toepassing zijn op zijn beroepsinkomsten van de maand.

De SPI-vrijstelling geldt enkel voor iemand die studies met voltijds leerplan volgt én jonger is dan 25 jaar op het moment dat hij gerechtigd is op een leefloon.

In dit geval kan de vrijstelling wel verder toegepast worden nadat betrokkene 25 jaar is geworden.

¹¹⁶ Artikel 35, § 2, van het KB

Voorbeeld: Een student begint een opleiding geneeskunde op 23-jarige leeftijd. Hij vraagt op die leeftijd steun aan. De vrijstelling kan worden toegepast.

Dit is ook het geval wanneer de student na de leeftijd van 25 jaar begint te werken, maar nog steeds wordt beschouwd als een student in de zin van artikel 11, § 2, van de wet van 26 mei 2002 omdat hij of zij zijn of haar studies vóór de leeftijd van 25 jaar is begonnen.

Deze SPI-vrijstelling kan niet toegepast worden indien de student al 25 jaar is op het moment dat hij leefloongerechtigd is.

Deze SPI-vrijstelling geldt ook indien de betrokkene reeds werkte als student vooraleer gerechtigd te zijn op een leefloon.

Het gaat hier namelijk om het bevorderen van het opdoen van werkervaring en het stimuleren van de zelfstandigheid van de student.

Deze SPI-vrijstelling geldt niet enkel indien de betrokkene een studentenjob uitoefent, maar eveneens wanneer hij inkomsten verwerft in het kader van zijn studies (bv. bij het volgen van deeltijds beroepssecundair onderwijs, een middenstandopleiding,...).

De vrijstelling geldt eveneens voor de echtgenoot of de levenspartner van de gerechtigde op een leefloon categorie 3 mits deze aan de voorwaarden voldoet.

2) Bedrag van de vrijstelling

Basisbedrag op maandbasis	Bedrag op maandbasis op 01/08/2022
€ 177,76	€ 280,31

3) Duur van de vrijstelling

De vrijstelling geldt gedurende de hele periode waarvoor het geïndividualiseerd project is afgesloten.

Concreet betekent dit dus dat de vrijstelling geldt gedurende de hele duur van de studies met voltijds leerplan die gedekt is door het GPMI.

4) Limiet van de toepassing van de SPI-vrijstelling

De vrijstelling kan enkel toegepast worden indien betrokkene na toepassing ervan nog verder gerechtigd is op een aanvullend leefloon.

Het inkomen mag hoger zijn dan het leefloonbedrag van de categorie waarop hij gerechtigd is, maar moet na toepassing van de vrijstelling wel lager zijn.

Vanzelfsprekend moeten hierbij ook de andere bestaansmiddelen in aanmerking genomen worden om na te gaan of het uiteindelijk bedrag van de bestaansmiddelen lager is dan het leefloonbedrag van de categorie waarop hij gerechtigd is.

5) Verplichte toepassing voor het OCMW

De vrijstelling is een recht voor betrokkene indien hij aan de voorwaarden voldoet. Het OCMW moet dit dan ook toepassen bij de berekening van het leefloon.

5.4.4. Is cumulatie tussen de verschillende SPI-vrijstellingen mogelijk?

- Het is niet mogelijk de SPI-vrijstelling als werkende of een opleiding volgend ('gewone' vrijstelling), te cumuleren met de SPI-vrijstelling in het kader van een artistieke activiteit.

Indien betrokkene gedurende 3 jaar genoten heeft van de 'gewone' vrijstelling kan hij niet meer genieten van de vrijstelling artistieke activiteit. Andersom is net hetzelfde.

- Het is niet mogelijk om te wijzigen van de toepassing van de 'gewone' SPI-vrijstelling naar de toepassing van de SPI-vrijstelling in het kader van een artistieke activiteit en omgekeerd. Van zodra toepassing is gemaakt van één van beide types vrijstelling, zal deze de hele duur gelden zonder dat de mogelijkheid bestaat om het ander type vrijstelling toe te passen.
- Een student die geniet van de spi-vrijstelling gedurende zijn studies¹¹⁷ kan na het beëindigen van zijn studies nog genieten van de 'gewone' spi-vrijstelling (artikel 35, § 1, van het KB van 11/7/02) gedurende 3 jaar in een periode van 6 jaar indien hij begint te werken en aan de voorwaarden voldoet¹¹⁸.

Dit recht geldt ook indien het gaat om een lopende tewerkstelling en de student stopt met studeren.

In dit geval gaat de 'gewone' SPI-vrijstelling in vanaf de dag dat betrokkene zijn studies gestopt heeft terwijl de tewerkstelling verder loopt.

- Indien betrokkene werkt met toepassing van de 'gewone' SPI-vrijstelling en opnieuw gaat studeren (en dus als student wordt beschouwd op basis van onze wetgeving), zal op de beroepsinkomsten de SPI-vrijstelling voor studenten toegepast worden van zodra er een GPMI is opgemaakt met betrokkene.

¹¹⁷ Artikel 35, § 2, van het KB

¹¹⁸ Artikel 35, § 1, van het KB

5.5. ONROERENDE GOEDEREN

5.5.1. Berekeningswijze¹¹⁹

- 1) De berekening gebeurt op basis van het niet-geïndexeerd kadastraal inkomen van elk onroerend goed.
- 2) De betrokkene is eigenaar of vruchtgebruiker van het goed.
Dit betekent dat er geen rekening gehouden wordt met goederen die betrokkene in naakte (blote) eigendom heeft.
- 3) De berekening voor bebouwde onroerende goederen en die voor onbebouwde onroerende goederen gebeurt apart.
- 4) Er wordt rekening gehouden met het gedeelte van het kadastraal inkomen dat het vrijgestelde bedrag overschrijdt, vermenigvuldigd met 3.
 - **Bebouwd onroerend goed:** de vrijstelling bedraagt **€ 750, verhoogd met € 125 per kind** waarvoor de betrokkene de hoedanigheid van bijslagtrekkende bezit wat betreft de kinderbijslag. **Bijgevolg heeft de ouder die niet die hoedanigheid van bijslagtrekkende heeft, geen recht op deze verhoging.**

Voorbeeld

Bebouwd onroerend goed

Kadastraal inkomen: € 2.000

Volle eigendom

1 kind ten laste

Berekening: $2.000 - (750 + 125) = 1.125$

1. x 3 = € 3.375 inkomsten op jaarbasis

¹¹⁹ Artikel 25, § 1, van het KB

- **Onbebouwd onroerend goed:** de vrijstelling bedraagt € 30

Voorbeeld

Onbebouwd onroerend goed

Kadastraal inkomen: € 200

Volledig vruchtgebruik

Berekening: $200 - 30 = 170$

$170 \times 3 = € 510$ inkomsten op jaarbasis

5.5.2. Eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid¹²⁰

Indien de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker is in onverdeeldheid wordt het kadastraal inkomen vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager op dit goed.

Het vrijgestelde bedrag wordt in dit geval vermenigvuldigd met dezelfde breuk.

Voorbeelden:

- *Onbebouwd onroerend goed*

Kadastraal inkomen: € 200

$\frac{1}{2}$ vruchtgebruiker

Berekening: $(200 \times \frac{1}{2}) - (30 \times \frac{1}{2}) = 100 - 15$

$85 \times 3 = € 255$ inkomsten op jaarbasis

- *Bebouwd onroerend goed*

Kadastraal inkomen: € 2.000

$\frac{1}{2}$ volle eigendom

1 kind ten laste

Berekening: $(2.000 \times \frac{1}{2}) - ((750 + 125) \times \frac{1}{2}) = 1.000 - (875 \times \frac{1}{2}) = 1.000 - 437,50$

$562,50 \times 3 = € 1.687,50$ inkomsten op jaarbasis

¹²⁰ Artikel 25, § 2, van het KB

5.5.3. Eigenaar of vruchtgebruiker van meerdere onroerende goederen¹²¹

- Het kadastraal inkomen van elk goed moet in aanmerking genomen worden.
- Het principe bij eigendom of vruchtgebruik in onverdeeldheid wordt in voorkomend geval op het goed toegepast.
- Het bedrag van de vrijstelling wordt verdeeld onder het aantal goederen.
- De resultaten van elk goed worden samengeteld.
- Indien het resultaat van de berekening na toepassing van de vrijstelling negatief is, mag dit negatief resultaat niet in mindering gebracht worden bij de berekening van een ander goed.

Voorbeelden

- a) *Bebouwd onroerend goed A: € 2.000, volle eigendom*
Bebouwd onroerend goed B: € 1.500, volle eigendom

Berekening:

vrijstelling: 750 te verdelen over 2 goederen = $750 : 2 = 375$ per goed

Goed A: $2.000 - 375 = 1.625 \Rightarrow 1.625 \times 3 = € 4.875$

Goed B: $1.500 - 375 = 1.125 \Rightarrow 1.125 \times 3 = € 3.375$

Goed A + goed B = $4.875 + 3.375 = € 8.250$ inkomsten op jaarbasis

- b) *Bebouwd onroerend goed A: € 2.000, ½ eigenaar*
Bebouwd onroerend goed B: € 1.500, volle eigendom
2 kinderen ten laste

Berekening:

vrijstelling: $750 + (125 \times 2) = € 1.000$ te verdelen over 2 goederen = $1.000 : 2 = 500$ per goed

¹²¹ Artikel 25, § 2, van het KB

Goed A: $(2.000 \times \frac{1}{2}) - (500 \times \frac{1}{2}) = 1.000 - 250 \Rightarrow 750 \times 3 = € 2.250$

Goed B: $1.500 - 500 \Rightarrow 1.000 \times 3 = € 3.000$

Goed A + goed B = $2.250 + 3.000 = € 5.250$ inkomsten op jaarbasis

c) Bebouwd onroerend goed A: € 300, volle eigendom

Bebouwd onroerend goed B: € 1.200, volle eigendom

Berekening:

vrijstelling: 750 te verdelen over 2 goederen = $750 : 2 = 375$ per goed

Goed A: $300 - 375 = 0$

Goed B: $1.200 - 375 = 825 \Rightarrow 825 \times 3 = € 2.475$

d) Bebouwd onroerend goed A: € 1.500, volle eigendom

Onbebouwd onroerend goed B: € 200, volle eigendom

Berekening:

vrijstelling: 750 voor goed A en 30 voor goed B

Goed A: $1.500 - 750 = 750 \times 3 = € 2.250$

Goed B: $200 - 30 = 170 \times 3 = € 510$

A+B= $2.250 + 510 = € 2.760$

5.5.4. Bezit of vruchtgebruik van in het buitenland gelegen goederen¹²²

De in het buitenland gelegen bebouwde onroerende goederen worden op dezelfde manier in aanmerking genomen als de bebouwde onroerende goederen in België.

Daarom wordt bij de berekening van de middelen van onroerende goederen in het buitenland rekening gehouden met :

- de kadastrale inkomsten ;

- het huurbedrag ;

- of, als dat niet het geval is, het bedrag van de bruto-inkomsten uit buitenlandse onroerende goederen die door de belastingdienst wordt verstrekt.

¹²² Artikel 25, § 3, van het KB

5.5.5. Met hypotheek bezwaard onroerend goed¹²³

- 1) De hypothecaire intresten mogen afgetrokken worden van de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen van dat goed op voorwaarde dat:
 - De schuld werd aangegaan voor de eigen behoeften van de aanvrager
 - De aanvrager de bestemming bewijst van het ontleend kapitaal
 - De aanvrager bewijst dat de hypothecaire intresten eisbaar waren
 - De aanvrager bewijst dat de hypothecaire intresten werkelijk betaald werden voor het jaar dat datgene van de ingangsdatum van de beslissing voorafgaat
- 2) Indien de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker is in onverdeeldheid wordt het bedrag van de hypothecaire intresten vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager op dit goed.
- 3) De aftrek mag gebeuren voor maximaal de helft van het in aanmerking te nemen resultaat van de berekening.
- 4) Indien rekening gehouden wordt met de huuropbrengsten van een goed, kan de aftrek van de hypothecaire intresten niet toegepast worden.

Voorbeeld

Bebouwd onroerend goed

Kadastraal inkomen: € 2.000

Volle eigendom

1 kind ten laste

Hypothecaire intresten: € 2.500

Berekening: vrijstelling: $750 + 125 = 875$

$2.000 - 875 = 1.125$

$1.125 \times 3 = € 3.375$

Hypothecaire aftrek is maximaal de helft van het in aanmerking te nemen bedrag: $3.375 : 2 = 1.687,50$

Dus geen aftrek van € 2.500 !

$3.375 - 1.687,50 = € 1.687,50$ inkomsten op jaarbasis

¹²³ Artikel 25, § 4, van het KB

5.5.6. Aftrek voor de verwerving van het onroerend goed door middel van een lijfrente ¹²⁴

- 1) Het bedrag van de lijfrente mag afgetrokken worden van de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen van dat goed op voorwaarde dat de aanvrager de lijfrente werkelijk betaald heeft.
- 2) Indien de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker is in onverdeeldheid wordt het bedrag van lijfrente vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager op dit goed.
- 3) De aftrek mag gebeuren voor maximaal de helft van het in aanmerking te nemen resultaat van de berekening.

Voorbeeld:

Bebouwd onroerend goed

Kadastraal inkomen: € 2.000

Volle eigendom

2 kinderen ten laste

Betaling van een rente van € 5.000 per jaar

Berekening: vrijstelling: $750 + (125 \times 2) = 1.000$

$2.000 - 1.000 = 1.000$

$1.000 \times 3 = 3.000$

Aftrek van de betaalde lijfrente is maximaal de helft van het in aanmerking te nemen bedrag: $3.000 : 2 = 1.500$

$3.000 - 1.500 = € 1.500$ inkomsten op jaarbasis

¹²⁴ Artikel 25, § 5, van het KB

5.5.7. Specifieke situatie indien de aanvrager in aanmerking komt voor een leefloon categorie 3¹²⁵

- 1) Het vrijgesteld bedrag van het kadastraal inkomen van een bebouwd onroerend goed wordt ook verhoogd met € 125 per kind waarvoor de echtgenoot of levenspartner van de aanvrager de hoedanigheid van bijslagtrekkende bezit wat betreft de kinderbijslag. **Bijgevolg heeft de ouder die niet die hoedanigheid van bijslagtrekkende heeft, geen recht op deze verhoging.**
- 2) Indien de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker is in onverdeeldheid wordt het kadastraal inkomen vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner op dit goed.

Het vrijgesteld gedeelte wordt in dit geval met dezelfde breuk vermenigvuldigd.
- 3) Indien de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker is in onverdeeldheid wordt het bedrag van de hypothecaire intresten vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner op dit goed.
- 4) Indien de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker is in onverdeeldheid wordt het bedrag van de lijfrente vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner op dit goed.

¹²⁵ Artikel 25, § 1, 1°, van het KB

5.5.8. Berekening van de inkomsten uit onroerende goederen bij verhuur¹²⁶

- Indien de inkomsten uit verhuur hoger liggen dan het resultaat van de berekening via het kadastraal inkomen, wordt er voor de berekening van de bestaansmiddelen rekening gehouden met de inkomsten uit verhuur van het goed (en dus niet met het kadastraal inkomen).

Voorbeeld:

Bebouwd onroerend goed

Kadastraal inkomen: € 2.500

Volle eigendom

2 kinderen ten laste

Huuropbrengsten: € 5.000 per jaar

Berekening:

vrijstelling: $750 + (125 \times 2) = 1.000$

$2.500 - 1.000 = 1.500$

$1.500 \times 3 = 4.500$

Aangezien de inkomsten uit verhuur hoger zijn dan het resultaat van de berekening wordt rekening gehouden met de huuropbrengsten (en dus niet met de berekening via het kadastraal inkomen).

€ 5.000 inkomsten op jaarbasis

- Indien de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker is in onverdeeldheid wordt het bedrag van de huur vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager op dit goed.
- Indien de aanvrager in aanmerking komt voor een leefloon categorie 3 en eigenaar of vruchtgebruiker is in onverdeeldheid wordt het bedrag van de huur vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner op dit goed.
- Indien rekening gehouden wordt met de huuropbrengsten van een goed, kan de aftrek van de hypothecaire intresten niet toegepast worden.

¹²⁶ Artikel 26 van het KB

5.6. ROERENDE KAPITALEN¹²⁷

- 1) Onder roerende kapitalen worden onder andere verstaan:
 - Baar geld (bv. geld verkregen uit een erfenis)
 - Geld op een lopende rekening en een spaarboekje
 - Effecten, aandelen, obligaties en fondsen
 - Gelden die de betrokkene vrijwillig heeft 'vastgezet'
 - Teruggave van de belastingen
- 2) Er wordt forfaitair rekening mee gehouden volgens percentages per schijf
 - 0 % voor de schijf van € 1 tot € 6.200
 - 6 % voor de schijf van € 6.201 tot € 12.500
 - 10 % voor de schijf vanaf € 12.501

Voorbeeld

De aanvrager beschikt over een bankrekening met € 55.500.

Berekening:

schijf van € 1 tot en met € 6.200 : 0% = € 0

Schijf van € 6.201 tot € 12.500 (= € 6.300) : 6 % = € 378

Schijf van € 12.501 tot € 55.500 (= € 43.000) : 10 % = € 4.300

Totaal: € 378 + € 4.300 = € 4.678 inkomsten op jaarbasis

- 3) In geval van gemeenschappelijke rekening wordt het kapitaal vermenigvuldigd met de breuk die het aandeel van de aanvrager in het kapitaal uitdrukt (teller is gelijk aan 1 en noemer is gelijk aan het aantal personen die houder van de rekening zijn).

De bedragen van de schijven worden eveneens vermenigvuldigd met deze breuk.

¹²⁷ Artikel 27 van het KB

Voorbeeld

2 broers hebben een gemeenschappelijke rekening met ieder de helft

€ 60.000 op de rekening

Berekening broer A: € 60.000 x ½ = € 30.000

schijf van € 1 tot en met € 3.100 : 0% = € 0

Schijf van € 3.101 tot € 6.250 (= € 3.150) : 6 % = € 189

Schijf van € 6.251 tot € 30.000 (= € 23.750) : 10 % = € 2.375

Totaal: € 189 + 2.375 = € 2.564 inkomsten op jaarbasis

- 4) In geval van gemeenschappelijke rekening van een aanvrager die in aanmerking komt voor een leefloon categorie 3 wordt het kapitaal vermenigvuldigd met de breuk die het aandeel van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner in het kapitaal uitdrukt (teller is gelijk aan 2 en noemer is gelijk aan het aantal personen die houder van de rekening zijn).

De bedragen van de schijven worden eveneens vermenigvuldigd met deze breuk.

- 5) Er wordt rekening gehouden met het kapitaal zolang het er werkelijk is. Er is dus geen maximale periode voorzien waarin met het kapitaal kan rekening gehouden worden.
- 6) Indien een minderjarige gerechtigde beschikt over een kapitaal dat geblokkeerd is tot zijn meerderjarigheid, mag hiermee geen rekening gehouden worden.
- 7) Op het moment dat het OCMW het dossier herzielt, minimaal één keer per jaar, moet gekeken worden over welk kapitaal betrokkene nog beschikt. Niks belet evenwel dat betrokkene zelf een herziening vraagt omdat het kapitaal gewijzigd is.

5.7. DE AFSTAND VAN GOEDEREN¹²⁸

5.7.1. Algemene bepalingen

5.7.1.1. Soort van afstand:

Het betreft hier

- de afstand van roerende goederen (bijvoorbeeld: een ring)
- de afstand van onroerende goederen (bijvoorbeeld: woning, gronden)

De afstand kan gebeuren

- om niet, dit wil zeggen een schenking
- ten bezwarende titel, dit wil zeggen een verkoop

5.7.1.2. Duur van de in aanmerking neming van de afstand

Men mag maximum 10 jaar rekening houden met de inkomsten uit een afstand, te rekenen vanaf de datum van de afstand.

Dit betekent dat op het moment van de aanvraag van het leefloon, de afstand dus maximum 10 jaar geleden heeft plaats gevonden (= in de loop van de 10 jaar voor de datum waarop het leefloon uitwerking heeft).

¹²⁸ Artikelen 28 tot en met 32 van het KB

5.7.1.3. In aanmerking neming van de verkoopwaarde van het goed

5.7.1.3.1. Algemene regel

Er wordt met de inkomsten rekening gehouden

- Op een forfaitaire manier
- Door rekening te houden met de verkoopwaarde van het goed op het tijdstip van de afstand
- Die medegedeeld worden door de ontvanger van Registratie

Doordat rekening gehouden wordt met de verkoopwaarde van het goed betekent dit dat:

- Er niet altijd rekening gehouden wordt met de verkoopprijs van het goed (in het geval dat er een enorm verschil is tussen de verkoopwaarde en de verkoopprijs van het goed).
- Er ook rekening kan gehouden worden met de inkomsten uit een afstand indien betrokkene niet meer over deze inkomsten beschikt. Het gaat namelijk over de verkoopwaarde en niet het bedrag dat betrokkene daadwerkelijk ontvangen heeft.

5.7.1.3.2. Bijzonderheden

- Bij afstand van het vruchtgebruik van een goed wordt rekening gehouden met 40 % van de waarde in volle eigendom.
- Bijgevolg wordt bij afstand van de blote (naakte) eigendom van een goed rekening gehouden met 60 % van de waarde in volle eigendom.
- Indien de aanvrager eigenaar, vruchtgebruiker of blote (naakte) eigenaar in onverdeeldheid is, wordt de verkoopwaarde van het goed vermenigvuldigd met de breuk die het deel van de aanvrager in de onverdeeldheid uitdrukt.

- Indien de aanvrager in aanmerking komt om gerechtigd te zijn op een leefloon categorie 3 eigenaar, vruchtgebruiker of blote (naakte) eigenaar in onverdeeldheid is, wordt de verkoopwaarde van het goed vermenigvuldigd met de breuk die het deel van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner in de onverdeeldheid uitdrukt.
- Indien de betrokkene meerdere goederen heeft afgestaan, moet de wettelijk voorziene berekeningswijze toegepast worden (% met schijven) op het totaal van de afgestane goederen.

De inkomsten uit afstand worden dus samen genomen om er eenmalig de berekeningswijze op toe te passen.

Evenwel, de inkomsten uit een afstand mogen niet samen berekend worden met andere roerende kapitalen die de betrokkene bezit.

In dit geval wordt op beide inkomsten afzonderlijk de voorziene berekeningswijze toegepast.

- Om reden van billijkheid kan afgeweken worden van de berekeningsregels : zie punt 5.7.8. van deze omzendbrief.

5.7.2. De afstand van bebouwde onroerende goederen ten bezwarende titel

5.7.2.1. Afstand van het woonhuis van de betrokkene wanneer deze geen ander bebouwd onroerend goed bezit¹²⁹

Op de verkoopwaarde gebeuren volgende aftrekken¹³⁰:

1) Persoonlijke schulden van de aanvrager

Op voorwaarde dat:

- Het gaat om persoonlijke schulden van de aanvrager
- De schulden aangegaan werden voor de afstand
- De schulden geheel of gedeeltelijk werden afgelost met de opbrengst van de afstand

Indien de aanvrager in aanmerking komt om gerechtigd te zijn op een leefloon categorie 3 worden de persoonlijke schulden van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner gezamenlijk afgetrokken van de verkoopwaarde van het goed waarvan beiden in onverdeeldheid eigenaar waren.

2) Een schijf van € 37.200¹³¹

Een vrijgesteld bedrag van €37.200 wordt toegepast op de verkoopwaarde.

Indien de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid was, wordt deze vrijgestelde schijf vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt op het goed.

Voorbeeld: afstand en ½ eigenaar: de vrijgestelde schijf bedraagt € 18.600

¹²⁹ Als woonhuis wordt ook beschouwd : het binnenschip als bedoeld in artikel 271, 1^e lid, van Boek II, Titel X, van het Wetboek van Koophandel dat op duurzame wijze tot woning dient
 Artikelen 29 tot en met 31 van het KB

¹³⁰ Artikel 30 van het KB

¹³¹ Artikel 29 van het KB

Indien de aanvrager in aanmerking komt om gerechtigd te zijn op een leefloon categorie 3 en in onverdeeldheid eigenaar was met zijn echtgenoot of levenspartner wordt deze vrijgestelde schijf vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het goed waarvan beiden in onverdeeldheid eigenaar waren.

- 3) Een forfaitaire aftrek per jaar, de zogenaamde abbattements, die gekoppeld is aan de leeflooncategorie waarop de betrokkene gerechtigd is¹³²:

- € 1.250 indien betrokkene gerechtigd is op een leefloon categorie 1
- € 2.000 indien betrokkene gerechtigd is op een leefloon categorie 2
- € 2.500 indien betrokkene gerechtigd is op een leefloon categorie 3

Het bedrag van de aftrek wordt berekend volgens het aantal maanden begrepen tussen de eerste van de maand die volgt op de datum van de afstand en de ingangsdatum van het recht op een leefloon.

Het bedrag van de aftrek wordt aangepast op datum van de herziening van het recht op een leefloon.

- 4) Op het aldus bekomen bedrag waarmee rekening gehouden wordt, wordt de berekeningswijze toegepast die voorzien is voor een roerend kapitaal (toepassing van de schijven).

Voorbeeld

Verkoopwaarde van het enige woonhuis: € 75.000

Bestaande persoonlijke schulden van voor de afstand en betaald met de inkomsten uit de verkoop: € 5.000

Betrokkene is alleenstaande, dus een jaarlijkse forfaitaire aftrek van € 2.000

Datum afstand: 15.01.2013

Ingangsdatum leefloon: 01.04.2016

¹³² Artikel 31 van het KB

Berekening:

$$75.000 - 5.000 = 70.000$$

$$70.000 - 37.200 = 32.800$$

Abattemeten, te rekenen vanaf 01.02.2013:

2013: 11/12 van 2.000

2014: 12/12 van 2.000

2015: 12/12 van 2.000

2016: 3/12 van 2.000

$$\text{Totaal: } 38/12 \text{ van } 2.000 = 6.333,33$$

$$32.800 - 6.333,33 = 26.466,67$$

Toepassing schijven: 0 % tussen 0 – 6.200 = 0

$$6 \% \text{ tussen } 6.201 - 12.500 = 378$$

$$10 \% \text{ tussen } 12.501 - 26.466,67 = 1.396,67$$

Totaal in aanmerking te nemen bestaansmiddelen op jaarbasis:

$$378 + 1.396,67 = \text{€ } 1.774,67$$

5.7.2.2. Afstand van andere bebouwde onroerende goederen dan het enige woonhuis¹³³

Op de verkoopwaarde gebeurt volgende aftrek :

1) Persoonlijke schulden van de aanvrager

Op voorwaarde dat

- Het gaat om persoonlijke schulden van de aanvrager
- De schulden aangegaan werden voor de afstand
- De schulden geheel of gedeeltelijk werden afgelost met de opbrengst van de afstand

Indien de aanvrager in aanmerking komt om gerechtigd te zijn op een leefloon categorie 3 worden de persoonlijke schulden van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner gezamenlijk afgetrokken van de verkoopwaarde van het goed waarvan beiden in onverdeeldheid eigenaar waren.

2) Op het aldus bekomen bedrag waarmee rekening gehouden wordt, wordt de berekeningswijze toegepast die voorzien is voor een roerend kapitaal (toepassing van de schijven).

5.7.3. Afstand van bebouwde onroerende goederen om niet¹³⁴

Op de verkoopwaarde van het goed op het tijdstip van de afstand wordt de berekeningswijze toegepast die voorzien is voor een roerend kapitaal (toepassing van de schijven).

¹³³ Artikel 30 van het KB

¹³⁴ Artikel 28 van het KB

5.7.4. Afstand van onbebouwde onroerende goederen ten bezwarende titel¹³⁵

5.7.4.1. Afstand van een onbebouwd onroerend goed wanneer de betrokkene geen ander bebouwd of onbebouwd onroerend goed bezit

Op de verkoopwaarde gebeuren volgende aftrekken:

1) Persoonlijke schulden van de aanvrager

Op voorwaarde dat:

- Het gaat om persoonlijke schulden van de aanvrager
- De schulden aangegaan werden voor de afstand
- De schulden geheel of gedeeltelijk werden afgelost met de opbrengst van de afstand

Indien de aanvrager in aanmerking komt om gerechtigd te zijn op een leefloon categorie 3 worden de persoonlijke schulden van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner gezamenlijk afgetrokken van de verkoopwaarde van het goed waarvan beiden in onverdeeldheid eigenaar waren.

2) Een schijf van €37.200

Een vrijgesteld bedrag van €37.200 wordt toegepast op de verkoopwaarde.

Indien de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid was, wordt deze vrijgestelde schijf vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt op het goed.

Bijvoorbeeld: afstand en ½ eigenaar: de vrijgestelde schijf bedraagt € 18.600

Indien de aanvrager in aanmerking komt om gerechtigd te zijn op een leefloon categorie 3 en in onverdeeldheid eigenaar was met zijn echtgenoot of levenspartner wordt deze vrijgestelde schijf vermenigvuldigd

¹³⁵ Artikelen 29 tot en met 31 van het KB

met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het goed waarvan beiden in onverdeeldheid eigenaar waren.

3) Een forfaitaire aftrek per jaar, de zogenaamde abbattements, die gekoppeld is aan de leeflooncategorie waarop de betrokkene gerechtigd is:

- € 1.250 indien betrokkene gerechtigd is op een leefloon categorie 1
- € 2.000 indien betrokkene gerechtigd is op een leefloon categorie 2
- € 2.500 indien betrokkene gerechtigd is op een leefloon categorie 3

Het bedrag van de aftrek wordt berekend volgens het aantal maanden begrepen tussen de eerste van de maand die volgt op de datum van de afstand en de ingangsdatum van het recht op een leefloon.

Het bedrag van de aftrek wordt aangepast op datum van de jaarlijkse herziening van het recht op een leefloon.

4) Op het aldus bekomen bedrag waarmee rekening gehouden wordt, wordt de berekeningswijze toegepast die voorzien is voor een roerend kapitaal (toepassing van de schijven).

5.7.4.2. Afstand van een onbebouwd onroerend goed wanneer de betrokkene nog een ander bebouwd of onbebouwd onroerend goed bezit¹³⁶

Op de verkoopwaarde gebeurt volgende aftrek :

1) Persoonlijke schulden van de aanvrager

Op voorwaarde dat

- Het gaat om persoonlijke schulden van de aanvrager
- De schulden aangegaan werden voor de afstand
- De schulden geheel of gedeeltelijk werden afgelost met de opbrengst van de afstand

Indien de aanvrager in aanmerking komt om gerechtigd te zijn op een leefloon categorie 3 worden de persoonlijke schulden van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner gezamenlijk afgetrokken van de verkoopwaarde van het goed waarvan beiden in onverdeeldheid eigenaar waren.

2) Op het aldus bekomen bedrag waarmee rekening gehouden wordt, wordt de berekeningswijze toegepast die voorzien is voor een roerend kapitaal (toepassing van de schijven).

¹³⁶ Artikel 30 van het KB

5.7.5. Afstand van onbebouwde onroerende goederen om niet¹³⁷

Op de verkoopwaarde van het goed op het tijdstip van de afstand wordt de berekeningswijze toegepast die voorzien is voor een roerend kapitaal (toepassing van de schijven).

5.7.6. Afstand van roerende goederen ten bezwarende titel¹³⁸

Op de verkoopwaarde gebeurt volgende aftrek :

1) Persoonlijke schulden van de aanvrager

Op voorwaarde dat

- Het gaat om persoonlijke schulden van de aanvrager
- De schulden aangegaan werden voor de afstand
- De schulden geheel of gedeeltelijk werden afgelost met de opbrengst van de afstand

Indien de aanvrager in aanmerking komt om gerechtigd te zijn op een leefloon categorie 3 worden de persoonlijke schulden van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner gezamenlijk afgetrokken van de verkoopwaarde van het goed waarvan beiden in onverdeeldheid eigenaar waren.

- 2) Op het aldus bekomen bedrag waarmee rekening gehouden wordt, wordt de berekeningswijze toegepast die voorzien is voor een roerend kapitaal (toepassing van de schijven).

¹³⁷ Artikel 28 van het KB

¹³⁸ Artikel 30 van het KB

5.7.7. Kosteloze afstand van roerende goederen¹³⁹

Op de verkoopwaarde van het goed op het tijdstip van de afstand wordt de berekeningswijze toegepast die voorzien is voor een roerend kapitaal (toepassing van de schijven).

5.7.8. Inkomsten uit de verkoop van een onroerend goed die om billijkheidsredenen niet in aanmerking worden genomen

Om billijkheidsreden kan het centrum beslissen om de voorziene berekeningswijze niet toe te passen. Het gaat hier om een autonome beslissing van het OCMW¹⁴⁰.

Voorbeelden van billijkheidsredenen kunnen zijn: een zinvolle en gerechtvaardigde herinvestering, gewettigde onvoorziene uitgaven, ...

De toepassing gebeurt in voorkomend geval op het einde van de voorziene berekeningswijze, maar vooraleer de toepassing van de schijven gebeurt.

Voorbeeld

Na toepassing van de voorziene berekeningswijze moet bij afstand van het enige woonhuis rekening gehouden worden met een bedrag van € 80.000 (toepassing schijven).

Betrokkene kan evenwel aantonen dat hij tussen het tijdstip van de afstand en de aanvraag van het leefloon hoge medische kosten gehad heeft voor een totaal van € 15.000.

Het OCMW kan nu beslissen om de schijven toe te passen op een bedrag van € 65.000 (i.p.v. € 80.000).

Het centrum beslist hier autonoom over.

¹³⁹ Artikel 28 van het KB

¹⁴⁰ Artikel 32 van het KB

5.8. VOORDELEN IN NATURA

5.8.1. Voordelen in natura verbonden aan de huisvesting

5.8.1.1. Principe

Het gaat om de kosten

- 1° die verbonden zijn aan de huisvesting die de hoofdverblijfplaats van de aanvrager is, én
- 2° die ten laste worden genomen door een derde met wie de betrokkene niet samenwoont¹⁴¹

Deze voorwaarden moeten tegelijk vervuld zijn.

Voorbeelden:

- *een derde die de huur van de woning in de plaats van de betrokkene betaalt*
- *een derde die de hypothecaire lening afbetaalt van de woning waar de betrokkene nog woont*
- *een derde die de lasten betaalt welke normaal door de huurder zelf zouden moeten betaald worden (water, gas, elektriciteit, brandverzekering, ...)*

¹⁴¹ Artikel 33 van het KB

5.8.1.2. Specifieke gevallen

- Indien de derde zelf geen kosten betaalt omdat hij eigenaar is van de woning die de aanvrager gratis mag bewonen, moet rekening gehouden worden met de fictieve huurprijs die normaal op de huurmarkt voor hetzelfde type woning in de wijk of regio voor die woning zou moeten betaald worden, zoals door een beroepsbeoefenaar in de sector **of met behulp van een huursimulator of -tabel beoordeeld kan worden**
- Het kot dat een jongere in de week betreft (terwijl hij in de weekends en vakanties nog naar huis gaat) is geen voordeel in natura omdat het kot niet de hoofdverblijfplaats is van de jongere.
- Een derde met wie de aanvrager eigenaar in onverdeeldheid is, blijft verder het totaalbedrag van de hypothecaire lening betalen voor de woning die de aanvrager verder alleen betreft.

Voorbeelden:

De aanvrager woont samen met een andere personen in een goed in onverdeeldheid en ze gaan uit elkaar.

Aanvrager "a" blijft een woning betrekken waarvan hij de helft in volle eigendom heeft en "b" de andere helft in volle eigendom . « b » neemt het totaalbedrag van de hypothecaire lening ten laste. Het goed heeft een KI van 1.000 € en de maandelijkse terugbetaling van de hypothecaire lening bedraagt 800 euro per maand.

*Inkomsten van "a" : ① De helft van het onroerend goed: onroerend inkomen +
② De helft van het onroerend goed: voordeel in natura*

① $(1.000 \text{ € gedeeld door } 2) - (750 \text{ € gedeeld door } 2) = (500 \text{ €} - 375 \text{ €}) \times 3 = 375 \text{ €}$ inkomsten uit onroerende goederen.

② $800 \text{ € gedeeld door } 2 = 400 \text{ €} \times 12 = 4.800 \text{ €}$ inkomsten uit voordelen in natura.

Totaal : ①+②= $375 \text{ €} + 4.800 \text{ €} = 5.175 \text{ euro}$ jaarlijkse inkomsten

5.8.2. Andere voordelen in natura

Andere dan de kosten die verbonden zijn aan de huisvesting mogen niet in aanmerking genomen worden als voordelen in natura (bv. kleding, benzine ...).

Voorbeeld

- *Een jongere woont gratis in een woning die eigendom is van zijn ouders.
De huurprijs is geschat op € 500 per maand.
Bovendien betalen de ouders maandelijks de elektriciteitsrekening van € 105 en de factuur voor het water van € 22
Ook rijdt de jongere gratis met de auto van zijn ouders.*

Berekening:

Voordelen in natura:

Huurprijs : $500 \times 12 = 6.000$

Elektriciteit: $105 \times 12 = 1.260$

Water: $22 \times 12 = 264$

totaal: $6.000 + 1.260 + 264 = € 7.524$ inkomsten op jaarbasis

Met de auto die de jongere gratis mag gebruiken, mag geen rekening gehouden worden voor de berekening van het leefloon.

- *Een jongere krijgt van zijn ouders nieuwe kleren. De ene maand gaat het om schoenen, de andere maand om een vest, dan krijgt hij een nieuwe broek, ...*

Aangezien het niet gaat om voordelen die gekoppeld zijn aan de huisvesting van betrokkene mag hiermee voor de berekening van het leefloon geen rekening gehouden worden.

5.9. BESTAANSMIDDELEN IN GEVAL VAN SAMENWONING

5.9.1. Algemene bepalingen

5.9.1.1. In aanmerkingneming van de bestaansmiddelen van zijn echtgenoot of levenspartner

Het OCMW moet voor de berekening van het leefloon van de aanvrager rekening houden met de bestaansmiddelen van de persoon waarmee de aanvrager samenwoont als de aanvrager samenwoont met

- Zijn echtgenoot
- De persoon waarmee hij een feitelijk gezin vormt, zijn levenspartner¹⁴²

Het geslacht van de samenwonende persoon is niet van belang, wel zijn hoedanigheid ten opzichte van de aanvrager.

5.9.1.2. In aanmerkingneming van de bestaansmiddelen van de samenwonende meerderjarige ascendenten of descendenten van de eerste graad

Het OCMW kan voor de berekening van het leefloon van de aanvrager geheel of gedeeltelijk rekening houden met de bestaansmiddelen van de meerderjarige ascendenten en descendenten van de eerste graad¹⁴³.

Het gaat dus concreet over de bestaansmiddelen van de samenwonende ouder(s) en/of samenwonend(e) kind(eren) boven het niveau van de categorie samenwonende, berekend zoals voor een aanvrager van het leefloon.

¹⁴² Artikel 34, § 1, van het KB

¹⁴³ Artikel 34, § 2, van het KB

Uitzonderingen:

- Er mag geen rekening gehouden worden met de bestaansmiddelen van een minderjarig kind.
- Er mag geen rekening gehouden worden met de inkomsten van de nieuwe partner van de ascendent en/of de kinderen van deze laatste.
- **Er mag geen rekening gehouden worden met de inkomsten van de stiefouders en stiefkinderen.**
- Er mag geen rekening gehouden worden met de inkomsten van de pleegouder en/of het meerderjarig pleegkind.

5.9.1.3. Niet in aanmerkingneming van de bestaansmiddelen van de andere samenwonenden

Wanneer de aanvrager samenwoont met om het even welke andere personen, andere dan hiervoor genoemd, mogen de bestaansmiddelen van deze personen niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van het leefloon van de aanvrager¹⁴⁴.

Bijvoorbeeld:

de aanvrager woont samen met zijn broer, zijn grootmoeder, een tante of een andere persoon die geen relatie heeft met de betrokkene. De bestaansmiddelen van deze personen mogen niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van het leefloon van de aanvrager.

¹⁴⁴ Artikel 34, § 3, van het KB

5.9.2. Berekeningswijze

De bestaansmiddelen van de persoon waarmee de aanvrager samenwoont worden in aanmerking genomen volgens de regels voor de berekening van de bestaansmiddelen die van toepassing zijn op de bestaansmiddelen van de aanvrager.

De berekening gebeurt met andere woorden alsof de samenwonende persoon zelf aanvrager is. Dit betekent dat toepassing moet worden gemaakt van de wettelijke vrijstellingen die gelden (bv. gezinsbijslag ten voordele van de kinderen, studiebeurs, ...), maar dat ook moet rekening gehouden worden met alle bestaansmiddelen die voor de berekening van het leefloon niet zijn vrijgesteld (bv. goederen die betrokkene in zijn bezit heeft, roerende kapitalen, inkomsten uit afstand van een goed, ...).

Wat betreft de manier waarop de bestaansmiddelen van de samenwonende persoon moeten worden berekend, deelt de POD MI niet het standpunt van het Hof van Cassatie in zijn arrest van 19 januari 2015 (S.13.0084.F), dat van oordeel is dat artikel 22, §1, eerste lid, van het Koninklijk Besluit van 11 juli 2002 enkel van toepassing is op de bestaansmiddelen van de aanvrager. Aangezien dit standpunt niet gunstig is voor de begunstigen van het recht op maatschappelijke integratie, is de POD MI van mening dat alle vrijstellingen onder artikel 22, §1, van het Koninklijk Besluit van 11 juli 2002 van toepassing moeten blijven op de middelen van de samenwonende persoon.

5.9.2.1. De aanvrager komt in aanmerking om gerechtigd te zijn op een leefloon categorie 3 (woont samen met zijn echtgenoot of levenspartner en heeft een minderjarig kind te zijnen laste)

- Alle bestaansmiddelen van de echtgenoot of levenspartner van de aanvrager worden in aanmerking genomen¹⁴⁵.

Deze bestaansmiddelen worden berekend alsof hij zelf aanvrager is, dus met toepassing van alle specifieke regels die wettelijk voorzien zijn.

- Aangezien er een gedeeld recht is tussen de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner heeft het OCMW ook de mogelijkheid om in voorkomend geval

¹⁴⁵ Artikel 34, § 4, van het KB

rekening te houden met de inkomsten van de samenwonende ouder(s) en/of schoonouder(s) van de aanvrager overeenkomstig hetgeen bepaald is in artikel 34, § 2, van het koninklijk besluit van 11/7/02.

Bijvoorbeeld:

Mevrouw X en Meneer Y hebben een minderjarig kind en wonen samen met de moeder van Meneer Y. Mevrouw X is de aanvrager. Zij kan aanspraak maken op een leefloon, categorie gezin te zijnen laste. Gelet op het feit dat het recht van Meneer Y gedekt wordt door de categorie gezin te zijnen laste, kan het OCMW rekening houden met de inkomsten van de moeder van Meneer Y (schoonmoeder van Mevrouw X).

5.9.2.2. De aanvrager woont samen met zijn echtgenoot of met de persoon waarmee hij een feitelijk gezin vormt

- Voor de berekening van de bestaansmiddelen van de aanvrager MOET rekening gehouden worden met het deel van de bestaansmiddelen van de persoon die geen leefloon aanvraagt en dat het bedrag voor samenwonende (categorie 1) overschrijdt¹⁴⁶. *De middelen van de echtgeno(o)t(e) of levenspartner die samenwoont met de aanvrager kunnen dus nooit in aanmerking worden genomen als de echtgeno(o)t(e) of levenspartner recht heeft op maatschappelijke integratie.*
- Deze regel geldt ook indien de echtgenoot of partner werkt in het kader van artikel 60, § 7, van de organieke wet of in het kader van een activering: *zijn inkomsten zullen eveneens in aanmerking worden genomen voor de berekening van het leefloon.*

Voorbeelden:

- *De persoon die het leefloon aanvraagt, leeft samen met een levenspartner die geen recht heeft op maatschappelijke integratie:*
Het inkomen van de heer: € 200 per maand.
Het inkomen van mevrouw: € 1.100 per maand.

¹⁴⁶ Artikel 34, § 1, van het KB

Berekening van het LL van mijnheer voor januari 2023

Het inkomen van mijnheer :

Meneer vervult de voorwaarden voor de toepassing van de SPI-vrijstelling aangezien hij als leefloongerechtigde begint te werken.

200 - € 291,63 = € 0 in aanmerking te nemen

Toepassing van artikel 34, §1:

Inkomen van mevrouw (samenwonende die geen recht heeft op maatschappelijke integratie) :

1.100 € - 809,42 € = 290,58 €

290,58 € x 12 = 3.486,96 €

9.713,04 - (3.486,96 - 155) = 6.381,08 €

6.381,08 / 12 = € 531,76 aanvullend LL

- *De persoon die het leefloon aanvraagt, woont samen met een levenspartner die recht heeft op maatschappelijke integratie:*

Het inkomen van mijnheer: € 200 per maand.

Het inkomen van mevrouw: € 1.000 per maand.

Berekening van het LL van mijnheer voor januari 2023

Het inkomen van mijnheer :

Meneer vervult de voorwaarden voor de toepassing van de SPI-vrijstelling aangezien hij als leefloongerechtigde begint te werken.

200 - € 291,63 = € 0 in aanmerking te nemen

Geen toepassing van artikel 34, lid 1

809,42 LL (volledig tarief)

Berekening van het LL van mevrouw voor januari 2023

1.000 € - 291,63 € = 708,37 €

Artikel 34, lid 1 is niet van toepassing

708,37 € x 12 = 8.500,44 €

9.713,04 - (8.500,44 - 155) = 1.367,6 €

1.367,6 / 12 = 113,97 € aanvullend LL

5.9.2.3. De aanvrager woont samen met zijn ouder(s) en/of zijn meerderjarige kinderen

- Voor de berekening van het leefloon van de aanvrager KAN het gedeelte van de bestaansmiddelen van ieder van die personen dat het bedrag voor samenwonende (categorie 1) overschrijdt geheel of gedeeltelijk in aanmerking worden genomen¹⁴⁷.
- Het OCMW beslist dus autonoom of het deze regel al dan niet toepast, en zo ja, in welke mate.

Indien het centrum niet of gedeeltelijk rekening houdt met de inkomsten, motiveert het de billijkheidsredenen met vermelding van de berekeningswijze.

Voorbeelden van billijkheidsredenen zijn :

de samenwonende persoon heeft zelf nog een minderjarig kind ten laste, schulden in het gezin, hoge medische kosten, schoolkosten, verhuis- of echtscheidingskosten,

- Deze regel is ook van toepassing indien een jongere als kotstudent zijn gewoonlijke verblijfplaats nog bij zijn ouders heeft (komt tijdens weekends en vakanties nog naar huis).
- De toepassing van deze bepaling moet aan de aanvrager en alle betrokken personen fictief het bedrag dat bepaald is voor de categorie 'samenwonenden' garanderen.

Indien een jongere het leefloon aanvraagt en samenwoont met beide ouders kan maximaal rekening gehouden worden met de inkomsten van de ouders boven 2 maal het bedrag voor samenwonende.

Voorbeelden waarbij rekening kan worden gehouden met de bestaansmiddelen van de samenwonende perso(o)n(en). In deze voorbeelden wordt er bij de berekening rekening gehouden met het maximumbedrag dat het OCMW in aanmerking kan nemen.

¹⁴⁷ Artikel 34, § 2, van het KB

- Aanvrager leefloon woont samen met beide ouders

Inkomen vader: € 2.000 per maand

Inkomen moeder: € 0

In aanmerking genomen bestaansmiddelen op maandbasis:

$$2.000 - (2 \times 809,42) = 381,16 \text{ €}$$

$$381,16 \times 12 = 4.573,92 \text{ € bestaansmiddelen op jaarbasis}$$

$$9.713,04 - (4.573,92 - 155) = 5.294,12 \text{ €}$$

$$5.294,12 \text{ €} / 12 = 441,18 \text{ € aanvullend LL}$$

- Aanvrager leefloon woont samen met moeder en meerderjarige broer die geen aanvraag doet

Inkomen moeder: € 1.700 per maand

In aanmerking genomen bestaansmiddelen op maandbasis

$$1.700 - 809,42 = 890,58 \text{ €}$$

$890,58 > 809,58$; dus geen recht op leefloon

- Aanvrager leefloon woont samen met moeder en meerderjarige broer die eveneens leefloon aanvraagt

Inkomen moeder: € 1.200 per maand

In aanmerking genomen bestaansmiddelen op maandbasis

$$1.200 - 809,42 = 390,58 \text{ € te verdelen over de beide aanvragers}$$

$$390,58 : 2 = 195,29 \text{ € bestaansmiddelen op maandbasis per aanvrager (afgerond)}$$

$$195,29 \times 12 = 2.343,48 \text{ € bestaansmiddelen op jaarbasis}$$

$$9.713,04 - (2.343,48 - 155) = 7.524,56 \text{ €}$$

$$7.524,56 / 12 = 627,05 \text{ € aanvullend LL}$$

- De aanvrager van het leefloon woont samen met zijn ouders en een volwassen broer die ook een aanvraag indient. De twee broers hebben echter niet dezelfde vader.

Inkomen vader: € 1.000

Inkomen moeder: € 900

Berekening LL broer A (die niet de zoon is van de vader die in het huishouden aanwezig is: de vader is dus niet zijn ascendant).

Inkomen in aanmerking genomen op maandbasis

$$900 - € 809,42 = € 90,58 \text{ te verdelen tussen de twee aanvragers}$$

$$90,58 \text{ €} / 2 = 45,29 \text{ €}$$

$$45,29 \text{ €} \times 12 = 543,48 \text{ €}$$

$$9.713,04 \text{ €} - (543,48 - 155) = 9.324,56 \text{ €}$$

$$9.324,56 / 12 = \text{€}777,05 \text{ aanvullend LL}$$

Berekening LL Broer B

In aanmerking genomen middelen op maandbasis

1.000 - €809,42 = €190,58 (geen uitsplitsing omdat de vader geen ascendant is van broer A)

900 - €809,42 = €90,58 te verdelen tussen de twee aanvragers

$$90,58 \text{ €} / 2 = 45,29 \text{ €}$$

$$190,58 \text{ €} + 45,29 \text{ €} = 235,87 \text{ €}$$

$$9.713,14 \text{ €} - (235,87 \text{ €} - 155) = 9.632,27 \text{ €}$$

$$9.632,27 / 12 = \text{€}802,69 \text{ aanvullend LL}$$

Al deze voorbeelden gaan uit van een berekening waarbij het OCMW maximaal rekening houdt met de inkomsten van de samenwonende ascendenten en/of descendenten van de eerste graad.

Het centrum heeft ook de mogelijkheid om niet of slechts gedeeltelijk rekening te houden met de inkomsten van deze samenwonende personen. Dit moet worden bepaald op een geval per geval op basis van het sociaal onderzoek.

6. TERUGVORDERINGEN

6.1. VERHAAL OP DE RECHTHEBBENDE

6.1.1. Verhaalsplicht

Behalve hieronder vernoemde 2 mogelijkheden is er van de betrokkene geen terugvordering mogelijk, zelfs wanneer de betrokkene hierover met het OCMW een overeenkomst zou gesloten hebben.

Dit betekent dat een terugvordering evenmin mogelijk is indien de betrokkene op een later tijdstip tot een betere financiële situatie komt.

De twee mogelijkheden zijn:

- ii. Wanneer de beslissing tot toekenning van het leefloon met terugwerkende kracht wordt herzien.
- iii. Wanneer de betrokkene de beschikking krijgt over inkomsten krachtens rechten die hij bezat tijdens de periode waarvoor hem een leefloon werd uitbetaald.

6.1.1.1. De beslissing tot toekenning van het leefloon wordt met terugwerkende kracht wordt herzien¹⁴⁸.

Dit gebeurt in de volgende gevallen:

- De omstandigheden die een invloed hebben op het recht van betrokkene zijn gewijzigd.
- Een wijziging van het recht door een wettelijke of reglementaire bepaling.
- Een juridische of materiële vergissing van het OCMW.
- Betrokkene heeft verzuimd bestaansmiddelen aan te geven en/of heeft onvolledige en onjuiste verklaringen afgelegd.

6.1.1.1.1. Vergissing van het OCMW

Indien het gaat om een vergissing van het OCMW kan het centrum ofwel terugvorderen, ofwel op eigen initiatief of op vraag van de betrokkene geheel of gedeeltelijk afzien van de terugvordering¹⁴⁹.

De herziening in geval van vergissing van het OCMW kan echter pas gebeuren vanaf de eerste dag van de maand na de kennisgeving van de beslissing indien volgende voorwaarden vervuld zijn:

- het bedrag van het toegekende leefloon is kleiner dan het aanvankelijk toegekende recht, EN
- betrokkene kon eigenlijk niet weten dat het om een vergissing gaat.

Er kan dus **nooit** sprake zijn van terugvordering van het aan de betrokkene betaalde leefloon wanneer het recht op het leefloon **lager** is dan het aanvankelijk **toegekende recht** EN **wanneer de persoon zich niet bewust kon zijn van de fout**. Deze twee voorwaarden zijn cumulatief.

¹⁴⁸ Artikelen 22 en 24, § 1, 1°, van de WET

¹⁴⁹ Artikel 22 van de WET

6.1.1.1.2. Frauduleus handelen door de betrokkene

De terugvordering van het leefloon dat ten onrechte werd uitbetaald omwille van een frauduleus handelen van de betrokkene, brengt van rechtswege onmiddellijk interest op vanaf de betaling¹⁵⁰.

6.1.1.1.3. Verzuim aangifte bestaansmiddelen

Indien betrokkene verzuimd heeft bestaansmiddelen aan te geven en/of onvolledige of onjuiste verklaringen afgelegd heeft, is de terugvordering beperkt tot het bedrag waarbij deze bestaansmiddelen in aanmerking zouden genomen zijn.

De terugvordering heeft wel enkel betrekking op de periode waarin het misbruik heeft plaatsgevonden.

6.1.1.2. De betrokkene krijgt met terugwerkende kracht de beschikking over inkomsten krachtens rechten die hij bezat tijdens de periode waarvoor hem een leefloon werd uitbetaald¹⁵¹.

In dit geval is de terugvordering beperkt tot beloop van het bedrag waarvoor die inkomsten bij de berekening van het leefloon in aanmerking hadden moeten worden genomen indien hij er te dien tijde reeds de beschikking over zou gehad hebben.

Het OCMW treedt van rechtswege¹⁵² en tot beloop van dat bedrag in de rechten die de betrokkene op de hierboven bedoelde inkomsten kan doen gelden (subrogatierecht).

¹⁵⁰ Artikel 24, § 4, van de WET

¹⁵¹ Artikel 24, § 1, 2°, van de WET

¹⁵² Zie artikel 1249 en volgende van het Burgerlijk Wetboek

6.1.2. Afwijkingen op de verhaalsplicht

In bepaalde gevallen kan het OCMW afzien van de terugvordering van het leefloon van de betrokkene¹⁵³.

Namelijk :

- 1) Indien het centrum bij individuele beslissing om redenen van billijkheid afziet van de terugvordering. De redenen moeten vermeld worden in de beslissing.
Ook de betrokkene zelf kan billijkheidsredenen aanvoeren om de terugvordering te voorkomen.
- 2) Indien de kosten of inspanningen van het centrum niet opwegen tegen het verwachte resultaat.
- 3) Behalve in geval van arglist of bedrog wordt ambtshalve afgezien van de terugvordering van het ten onrechte uitbetaalde leefloon bij het overlijden van degene aan wie het leefloon betaald werd indien hem op dat ogenblik nog geen kennis was gegeven van de terugvordering.¹⁵⁴

6.1.3. De beslissing

- De regels van de rechtspleging, zoals bepaald voor het nemen van de beslissingen van het OCMW inzake het recht op maatschappelijke integratie in de vorm van leefloon, tewerkstelling of geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, zijn van toepassing op de beslissing tot terugvordering¹⁵⁵.

Dat betekent in het bijzonder:

- De beslissing moet schriftelijk gebeuren;
- De beslissing moet afdoende gemotiveerd zijn;

¹⁵³ Artikel 28 van de WET

¹⁵⁴ Artikel 41 van het KB

¹⁵⁵ Artikel 21 van de WET

- De beslissing vermeldt het bedrag dat teruggevorderd wordt en de berekeningswijze;
- De beslissing moet een aantal verplichte elementen bevatten, zonder dewelke de beroepstermijn niet kan ingaan,

Die elementen zijn ¹⁵⁶ :

- de mogelijkheid om bij de bevoegde rechtbank een beroep in te stellen;
- het adres van de bevoegde rechtbank;
- de termijn om een beroep in te stellen en de wijze waarop;
- de inhoud van de art. 728 en 1017 van het Gerechtelijk Wetboek (vertegenwoordiging en beroepsprocedure die gratis **zijn**);
- de refertes van het dossier en van de dienst en de maatschappelijk werker die het dossier beheert;
- de mogelijkheid om opheldering te verkrijgen omtrent de beslissing bij de dienst die het dossier beheert;
- het feit dat het instellen van een beroep bij de arbeidsrechtbank de uitvoering van de beslissing niet schorst;
- in voorkomend geval, de periodiciteit van de betaling.

- De beslissing moet betekend worden binnen de acht dagen bij aangetekende zending of tegen ontvangstbewijs.

➤ Specifiek voor de terugvordering in geval van herziening met terugwerkende kracht zijn daarnaast nog volgende vermeldingen vereist, zonder dewelke de beroepstermijn niet ingaat¹⁵⁷ :

- De vaststelling dat er onverschuldigde bedragen zijn betaald;
- Het totale bedrag van wat onverschuldigd is betaald, alsmede de berekeningswijze ervan;
- De inhoud en de refertes van de bepalingen in strijd waarmee de betalingen zijn gedaan;
- De in aanmerking genomen verjaringstermijn;

¹⁵⁶ Artikel 21, § 3, van de WET

¹⁵⁷ Artikel 25 van de WET

- De mogelijkheid voor het OCMW om van de terugvordering van onverschuldigd betaalde bedragen af te zien en de procedure die hiervoor moet worden gevolgd;
- De mogelijkheid om een met redenen omkleed voorstel van terugbetaling in schijven voor te leggen.

Het OCMW kan zijn beslissing tot terugvordering in geval van herziening met terugwerkende kracht maar ten uitvoer leggen na verloop van 1 maand.

Indien de betrokkene binnen deze termijn verzoekt om af te zien van de terugvordering, kan het centrum niet optreden dan na zijn beslissing te hebben bevestigd door een nieuwe beslissing die bij aangetekend schrijven aan de betrokkene wordt meegedeeld.

6.1.4. Verjaring¹⁵⁸

De terugvordering verjaart na verloop van 5 jaar. De verjaring kan gestuit worden door een aanmaning gedaan hetzij bij een ter post aangetekende brief, hetzij tegen ontvangstbewijs.

6.1.5. Sanctie ten opzichte van het OCMW¹⁵⁹

Indien het centrum de bepalingen inzake de terugvordering van het leefloon niet naleeft, kan de minister bevoegd voor Maatschappelijke Integratie bij een met redenen omklede beslissing weigeren de staatstoelage te betalen of beslissen ze te verminderen.

¹⁵⁸ Artikel 29 van de WET

¹⁵⁹ Artikel 45 van de WET

6.2. VERHAAL OP DE ONDERHOUDSPLICHTIGEN¹⁶⁰

6.2.1. Verhaalsplicht

6.2.1.1. De onderhoudsplichtigen

Onder bepaalde voorwaarden wordt het leefloon door het OCMW krachtens een eigen recht verhaald op de volgende onderhoudsplichtigen

- a) De ouders, de adoptanten en de personen vermeld in artikel 336 van het Burgerlijk wetboek.

Artikel 336 van het Burgerlijk wetboek bepaalt dat het kind wiens afstamming van vaderszijde niet vaststaat, van degene die gedurende het wettelijk tijdvak van de verwekking met zijn moeder gemeenschap heeft gehad, een uitkering tot levensonderhoud, opvoeding en passende opleiding kan vorderen.

De terugvordering is beperkt tot het leefloon, verstrekt aan hun descendentes, geadopteerden en/of de kinderen wiens afstamming langs vaderszijde niet vaststaat, zolang zij de burgerlijke meerderjarigheid niet hebben bereikt of zolang zij na die leeftijd rechtgevend blijven op kinderbijslag¹⁶¹.

- b) De kinderen en de geadopteerden

De terugvordering is beperkt tot het leefloon verstrekt aan hun ascendenten en/of adoptanten, indien blijkt dat zonder enige aanvaardbare uitleg het patrimonium van de begunstigde gedurende de laatste 5 jaar voor de aanvang van de dienstverlening in belangrijke mate is verminderd¹⁶².

¹⁶⁰ Artikel 26 van de WET en de artikelen 42 tot en met 55 van het KB

¹⁶¹ Artikel 47 van het KB

¹⁶² Artikel 48 van het KB

c) De echtgenoot en de ex-echtgenoot.

Indien bij een uitvoerbaar geworden rechterlijke beslissing ten gunste van de aanvrager een onderhoudsgeld werd bepaald, is de terugvordering beperkt tot het bedrag van dat onderhoudsgeld¹⁶³.

6.2.1.2. Terug te vorderen bedrag

- Het verhaal wordt ingesteld tot beloop van het bedrag waartoe de onderhoudsplichtigen gehouden zijn gedurende de tijd dat het leefloon is uitgekeerd en voor zover er gedurende de periode dat het leefloon werd toegekend, een onderhoudsplicht bestond in hoofde van de onderhoudsplichtigen.
- Vooraleer te beslissen over de uitoefening van het verhaal voert het OCMW een sociaal onderzoek naar de financiële toestand van de onderhoudsplichtigen en de familiale aspecten van de zaak¹⁶⁴.

Dit onderzoek is nodig alvorens er mogelijk kan beslist worden over het inroepen van billijkheidsredenen om af te zien van de terugvordering.

- In geval van verhaal tegen meerdere levende onderhoudsplichtigen in een gelijke graad mag ten aanzien van ieder van hen en hun echtgenoot of echtgenote niet meer worden teruggevorderd dan de kosten van het leefloon vermenigvuldigd met de breuk waarbij de teller gelijk is aan 1 en de noemer gelijk is aan het aantal voornoemde onderhoudsplichtigen¹⁶⁵.

Enkel in uitzonderlijke gevallen en mits uitdrukkelijk gemotiveerde beslissing waarvan afschrift aan de betrokkene wordt overgemaakt, kan het OCMW van deze regel afwijken.

¹⁶³ Artikel 49 van het KB

¹⁶⁴ Artikel 44 van het KB

¹⁶⁵ Artikel 46 van het KB

Indien de ouder na echtscheiding hertrouwd is (enkel in het geval van een huwelijk en niet in het geval van een wettelijke samenwoning), wordt rekening gehouden met het gezamenlijk netto-belastbaar inkomen van de ouder en de nieuwe echtgeno(o)t(e).

Het huwelijksstelsel waaronder betrokkenen hertrouwd zijn heeft hierop geen invloed. Ook bv. als betrokkenen met scheiding van goederen hertrouwd zijn, moet rekening gehouden worden met hun gezamenlijk netto-belastbaar inkomen.

Indien de ouder na echtscheiding samenwoont met een nieuwe partner maar niet hertrouwd is, mag enkel rekening gehouden worden met het belastbaar inkomen van de onderhoudsplichtige ouder.

Voorbeeld (bedragen van toepassing sinds 1 januari 2023)

Een alleenstaande jongere ontvangt een leefloon (€ 1.214,13 per maand).

De ouders zijn gescheiden; vader A is hertrouwd en moeder B woont samen met een nieuwe partner.

Terugvordering:

Maximaal € 607,07 van vader A (berekening via het gezamenlijk belastbaar inkomen van A en echtgenote)

Maximaal € 607,07 van moeder B (enkel rekening houdende met het belastbaar inkomen van B)

6.2.2. Afwijkingen op de verhaalsplicht

In bepaalde gevallen kan het OCMW afzien van de terugvordering van het leefloon van de betrokkene¹⁶⁶.

Namelijk :

1. Indien kan verwacht worden dat het toekennen van het leefloon niet langer zal duren dan 3 maanden.
2. Indien de kosten of inspanningen van het centrum niet opwegen tegen het verwachte resultaat.
3. Er mag geen verhaal worden ingesteld voor de kosten van tewerkstelling door het OCMW.
4. Indien het centrum bij individuele beslissing om redenen van billijkheid afziet van de terugvordering.

De concrete feiten en redenen moeten vermeld worden in de beslissing.

Omwille van het delicate karakter van sommige gegevens kan het OCMW nalaten deze in de beslissing te vermelden indien ze in het sociaal verslag of in het verslag van de beraadslaging zijn opgenomen.

Ook de betrokkene zelf kan billijkheidsredenen aanvoeren om de terugvordering te voorkomen.

Voorbeelden van billijkheidsredenen zijn:

→ Elementen betreffende inkomsten en lasten:

- Bescheiden inkomsten van de onderhoudsplichtigen
- Hoge reële, bestaande lasten in het gezin zoals kosten van gezondheidsverzorging, studiekosten, hoge huurlasten, noodzakelijke betaalde huishoudhulp, afbetaling van schulden die niet het gevolg zijn van onbezonnen gedrag,

¹⁶⁶ Artikel 54 van het KB

→ Elementen betreffende de personen of familie:

- Ernstig verstoorde relatie tussen de betrokkene en de onderhoudsplichtigen met het gevaar dat deze niet meer hersteld zal geraken
- Het jarenlang ontbreken van contact tussen de betrokkene en de onderhoudsplichtigen
- Betrokkene heeft zijn verplichtingen ten opzichte van de onderhoudsplichtigen niet nagekomen
- De onderhoudsplichtigen hebben de betrokkene reeds voldoende geholpen.

Deze voorbeelden zijn - naast andere - ernstige elementen die het OCMW niet zo maar naast zich kan leggen bij het nemen van een beslissing betreffende de terugvordering.

Zij kunnen echter doorkruist worden door andere elementen in tegengestelde zin zoals bijvoorbeeld de graad van welstand van de onderhoudsplichtigen, het feit dat de onderhoudsplichtigen ten opzichte van de betrokkene nalatig zijn geweest,...

6.2.3. De bepaling van het terug te vorderen bedrag

6.2.3.1. In aanmerking neming van het netto belastbaar inkomen van het voorlaatste kalenderjaar ¹⁶⁷

Er kan geen verhaal uitgeoefend worden tegen de onderhoudsplichtige indien zijn netto belastbaar inkomen van het voorlaatste kalenderjaar voorafgaand aan het jaar waarin over de uitoefening wordt beslist, het bedrag van **€ 27.368,47 niet overschrijdt (bedrag van toepassing sinds 1 december 2022)**.

Dit bedrag wordt verhoogd met **€ 3.831,59** per persoon ten laste (bedrag van toepassing sinds **1 december 2022**)¹⁶⁸.

¹⁶⁷ Op het aanslagbiljet gaat het over het bedrag “gezamenlijk belastbaar inkomen”.

¹⁶⁸ Artikel 50, § 1, van het KB

6.2.3.2.Verhoging per persoon ten laste

Als persoon ten laste wordt beschouwd:

- Elk kind waarvoor de onderhoudsplichtige, wat betreft de kinderbijslag, de hoedanigheid van bijslagtrekkende bezit.
Elk kind waarvoor de echtgeno(o)t(e) van de onderhoudsplichtige, wat betreft de kinderbijslag, de hoedanigheid van bijslagtrekkende bezit.
- Elke persoon die fiscaal ten laste is van de onderhoudsplichtige. Indien de ouders bij een scheiding hebben gekozen voor een gelijke huisvesting en de zogenaamde fiscale co-ouderschapsregeling wordt toegepast, kan het gemeenschappelijke kind beschouwd worden als ten laste van elk van de ouders.

Het aantal personen dat als ten laste kan beschouwd worden, wordt vastgesteld op het moment dat over de onderhoudsplicht wordt beslist (en niet het aantal personen dat ten laste was in het kalenderjaar dat gebruikt wordt voor het vaststellen van het netto belastbaar inkomen).

Een kind met een handicap wordt geteld als een enkel kind ten laste.

De echtgeno(o)t(e) van de onderhoudsplichtige kan nooit beschouwd worden als iemand die fiscaal ten laste is.

6.2.3.3.Wijziging van de vermogenstoestand van de onderhoudsplichtige¹⁶⁹

Indien bewezen wordt dat de vermogenstoestand van de onderhoudsplichtige sinds het voorlaatste kalenderjaar voorafgaand aan het jaar waarin over de uitoefening wordt beslist in belangrijke mate is gewijzigd, wordt de nieuwe vermogenstoestand als basis genomen voor het uitoefenen van het verhaal en het bepalen van het bedrag van de terugvordering.

In dit geval moet het OCMW een simulatie maken wat het netto-belastbaar inkomen zou zijn op basis van de actuele inkomsten (het netto-belastbaar

¹⁶⁹ Artikel 50, § 2, van het KB

inkomen wordt dus vastgesteld aan de hand van het werkelijk ontvangen loon).

6.2.3.4. De onderhoudsplichtige beschikt niet over voormelde bedrag maar bezit meerdere onroerende goederen

Indien de onderhoudsplichtige niet over het voormelde bedrag van netto belastbaar inkomen beschikt, maar over één of meerdere onroerende goederen in volle eigendom of in vruchtgebruik beschikt, wordt een correctiefactor toegepast¹⁷⁰.

Indien het globaal kadastraal inkomen van de onroerende goederen gelijk is aan of hoger is dan € 2.000, wordt het bedrag van het netto belastbaar inkomen van de onderhoudsplichtige vermeerderd met 3 X het bedrag van het kadastraal inkomen.

Het kadastraal inkomen wordt samengesteld als volgt : het kadastraal inkomen van de onroerende goederen die de onderhoudsplichtige in volle eigendom of vruchtgebruik bezit, met uitzondering van de onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen die voor eigen beroepsdoeleinden worden aangewend. Dit kadastraal inkomen wordt evenwel, naargelang het aantal personen ten laste 3 of meer bedraagt, vooraf gedeeld door de coëfficiënt 1,1 verhoogd met 0,1 voor elke persoon ten laste boven de derde, doch met maximum 1,8.

Het kadastraal inkomen van de goederen waarvan de onderhoudsplichtige eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid is, wordt vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van de rechten, in volle eigendom of in vruchtgebruik, van de betrokkene op deze goederen, vooraleer het voorgaande wordt toegepast.

De correctiefactor wordt dus enkel toegepast indien beide voorwaarden tegelijkertijd vervuld zijn:

- Het netto belastbaar inkomen van de onderhoudsplichtige is lager dan het grensbedrag waaronder geen verhaal mag uitgeoefend worden, **EN**

¹⁷⁰ Artikel 50, § 3, van het KB

- Het globaal kadastraal inkomen van de onroerende goederen is minstens gelijk aan € 2.000

6.2.3.5. Het verhaal voor de kosten van maatschappelijke dienstverlening heeft voorrang¹⁷¹

Indien het OCMW tezelfdertijd verhaal uitoefent bij de onderhoudsplichtigen voor de kosten van het leefloon en van maatschappelijke dienstverlening, dan wordt de opbrengst slechts afgetrokken van de kosten van het leefloon nadat de kosten van de maatschappelijke dienstverlening ten laste van het centrum volledig gedekt zijn .

6.2.3.6. De schaal van tussenkomsten

- Bij het bepalen van de tussenkomst van de onderhoudsplichtige volgt het OCMW een door de minister bevoegd voor Maatschappelijke Integratie vastgestelde schaal van tussenkomsten (zie hierna)¹⁷².

De in deze schaal vermelde bedragen zijn maandbedragen.

De terugvordering op basis van de schaal wordt beperkt tot het door het OCMW aan de betrokkene betaalde bedrag van het leefloon.

Het centrum kan dus nooit meer terugvorderen dan dat het zelf betaald heeft.

Het centrum kan slechts afwijken van deze schaal bij een individuele beslissing en mits in acht name van bijzondere omstandigheden die in de beslissing worden gemotiveerd.

De bedragen van het netto belastbaar inkomen en van de schaal van tussenkomsten worden gekoppeld aan de spilindex 103,14 geldend op 1 juni 1999 (basis 1996 = 100) van de consumptieprijzen¹⁷³.

¹⁷¹ Artikel 53 van het KB

¹⁷² Artikel 51 van het KB

¹⁷³ Artikel 52 van het KB

- De schaal van tussenkomsten (geldend vanaf 1/12/2022)

Netto belastbaar inkomen (vastgesteld overeenkomstig artikel 50 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie en overeenkomstig artikel 14 van het koninklijk besluit van 9 mei 1984 tot uitvoering van artikel 100bis, § 1, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn)	<i>Percentage van de inkomens-schijf waarmee rekening werd gehouden voor de berekening van de bedragen vermeld in de tabel van de terug te vorderen maandelijks e bedragen</i>	TERUG TE VORDEREN MAANDELIJKS BEDRAG IN FUNCTIE VAN HET AANTAL PERSONEN TEN LASTE (bedragen geldend vanaf 1 december 2022)										
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 pers. en meer ten laste
€ 27.368,48 - € 31.200,06	15%	€ 48	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
€ 31.200,07 – € 35.031,65	15%	€ 96	€ 48	-	-	-	-	-	-	-	-	-
€ 35.031,66 – € 38.863,24	20%	€ 160	€ 96	€ 48	-	-	-	-	-	-	-	-
€ 38.863,25 – € 42.694,83	20%	€ 224	€ 160	€ 96	€ 48	-	-	-	-	-	-	-
€ 42.694,84– € 46.526,42	25%	€ 303	€ 224	€ 160	€ 96	€ 48	-	-	-	-	-	-
€ 46.526,43 – € 50.358,01	25%	€ 383	€ 303	€ 224	€ 160	€ 96	€ 48	-	-	-	-	-
€ 50.358,02 - € 54.189,60	30%	€ 479	€ 383	€ 303	€ 224	€ 160	€ 96	€ 48	-	-	-	-
€ 54.189,61 - € 58.021,19	30%	€ 575	€ 479	€ 383	€ 303	€ 224	€ 160	€ 96	€ 48	-	-	-
€ 58.021,20 - € 61.852,78	35%	€ 687	€ 575	€ 479	€ 383	€ 303	€ 224	€ 160	€ 96	€ 48	-	-
€ 61.852,79- € 65.684,37	35%	€ 798	€ 687	€ 575	€ 479	€ 383	€ 303	€ 224	€ 160	€ 96	€ 48	-
€ 65.684,38 – € 69.515,96	40%	€ 926	€ 798	€ 687	€ 575	€ 479	€ 383	€ 303	€ 224	€ 160	€ 96	€ 48
€ 69.515,97 - € 73.347,55	40%	€ 1.054	€ 926	€ 798	€ 687	€ 575	€ 479	€ 383	€ 303	€ 224	€ 160	€ 96
€ 73.347,56 - et plus	50%	€ 1.213	€ 1.054	€ 926	€ 798	€ 687	€ 575	€ 479	€ 383	€ 303	€ 224	€ 160

Voorbeelden

- De onderhoudsplichtige heeft een netto belastbaar inkomen van € 45.000 en 3 kinderen ten laste.

Maandelijks wordt maximaal € 96 teruggevorderd.

- De onderhoudsplichtige A is onderhoudsplichtig in 2023

In 2021 heeft A een netto belastbaar inkomen van € 40.000

A heeft 4 kinderen ten laste

A heeft een onroerend goed met een kadastraal inkomen van € 5.000 voor de helft in volle eigendom

Op basis van het netto belastbaar inkomen is A niet onderhoudsplichtig want A verdient minder dan € 42.694,84 (grensbedrag voor de onderhoudsplichtige met 4 personen ten laste)

Correctiefactor:

kadastraal inkomen = $5.000 : 2 = 2.500$

$2500 : (1,1 + 0,1) = 2.083,33$

Het globaal kadastraal inkomen is hoger dan 2.000 dus

$2.083,33 \times 3 = 6.249,99$

Totaal inkomen voor het berekenen van de onderhoudsplicht:

$45.000 + 6.249,99 = € 51.249,99$

A is maandelijks onderhoudsplichtig voor een bedrag van € 160

6.2.4. Procedure¹⁷⁴

- Reeds bij de leefloonaanvraag verwittigt het OCMW de betrokkene dat het een onderzoek zal voeren naar de onderhoudsplicht bij de daartoe gehouden personen.
- Indien het OCMW op basis van het sociaal onderzoek beslist om verhaal uit te oefenen op de onderhoudsplichtigen, zendt het binnen de acht dagen na deze beslissing een kopie van deze beslissing aan de onderhoudsplichtigen.

Deze beslissing moet volgende aanduidingen bevatten:

- De wettelijke bepalingen waarop de terugvordering gebaseerd is.
- De berekeningswijze van het teruggevorderde bedrag.
- De mogelijkheid voor het OCMW om van de terugvordering af te zien wegens billijkheidsredenen en de procedure die hiervoor moet gevolgd worden.
- De mogelijkheid om een met redenen omkleed voorstel tot terugbetaling in schijven voor te leggen.
- De mogelijkheid om een voorstel van onderhoudsbijdrage voor te leggen.

Elke individuele beslissing tot het bepalen van de tussenkomst van de onderhoudsplichtige bevat de elementen op grond waarvan het bedrag van de terugvordering werd vastgelegd.

- De betrokkene kan het OCMW binnen een periode van 30 dagen na het verzenden van de beslissing verzoeken om af te zien van de terugvordering of kan ofwel een met redenen omkleed voorstel tot terugbetaling in schijven ofwel een voorstel van onderhoudsbijdrage voorleggen.

In voorkomend geval moet het centrum binnen een periode van 30 dagen na voornoemd verzoek een nieuwe beslissing nemen, die aan de onderhoudsplichtige binnen de acht dagen eveneens moet worden medegedeeld.

¹⁷⁴ Artikel 55 van het KB

- Indien de onderhoudsplichtige niet reageert binnen de periode van 30 dagen na de verzending, en evenmin het verschuldigde bedrag aan het centrum heeft overgemaakt, zendt het OCMW een herinneringsschrijven waarin gemeld wordt dat hij binnen de twee weken moet betalen en dat bij ontstentenis hiervan de OCMW-ontvanger zal overgaan tot een invordering via gerechtelijke weg.
- Het verhaal op de onderhoudsplichtigen is een eenzijdig recht van het OCMW. Het is enkel het OCMW dat de uitvoering van de beslissing kan afdwingen indien de onderhoudsplichtige weigert de te zijnen opzichte genomen beslissing uit te voeren. **Bijgevolg moet er in de beslissing geen melding gemaakt worden van het feit dat de onderhoudsplichtige tegen de beslissing van het OCMW in beroep kan gaan bij de rechtbank.**

Het kan hier dus zowel gaan om het niet meewerken aan het sociaal onderzoek als om het weigeren te betalen.

6.2.5. Verjaring¹⁷⁵

De terugvordering verjaart na verloop van 5 jaar. De verjaring kan gestuit worden door een aanmaning gedaan hetzij bij een ter post aangetekende brief, hetzij tegen ontvangstbewijs.

6.2.6. Sanctie ten opzichte van het OCMW¹⁷⁶

- Indien het centrum de bepalingen inzake de terugvordering van het leefloon niet naleeft, kan de minister bevoegd voor Maatschappelijke Integratie bij een met redenen omklede beslissing weigeren de staatstoelage te betalen of beslissen ze te verminderen.

¹⁷⁵ Artikel 29 van de WET

¹⁷⁶ Artikel 45 van de WET

6.2.7. Terugbetaling

In afwijking van het algemeen principe van terugbetaling, behoudt het centrum de bedragen die hij terugvordert als de begunstigde een student is die een GPMI heeft afgesloten.¹⁷⁷

¹⁷⁷ Artikel 35 van de WET

6.3. VERHAAL OP DE AANSPRAKELIJKE DERDE¹⁷⁸

Het OCMW verhaalt het leefloon krachtens een eigen recht op de persoon die verantwoordelijk is voor de verwonding of ziekte die aanleiding gegeven heeft tot de betaling van het leefloon.

Deze terugvordering verjaart na verloop van 5 jaar.

Wanneer de verwonding of ziekte het gevolg is van een misdrijf, kan de vordering tegelijk met de strafrechtelijke vordering en voor dezelfde rechter worden ingesteld.

In dat geval verjaart de terugvordering na verloop van 5 jaar vanaf de dag volgend op de kennisname door de benadeelde van de identiteit van de dader of van de schade en uiterlijk door verloop van 20 jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan.¹⁷⁹

De verjaring kan gestuit worden door een aanmaning gedaan hetzij bij een ter post aangetekende brief, hetzij tegen ontvangstbewijs.

Het OCMW kan slechts afzien van deze terugvorderingen bij individuele beslissing en om redenen van billijkheid die in de beslissing vermeld worden. De betrokkene kan ook billijkheidsredenen aanvoeren ten einde de terugvordering te voorkomen.

Indien de kosten of inspanningen niet opwegen tegen het verwachte resultaat, moet geen terugvordering ingesteld worden.

Indien het OCMW de bepalingen inzake de terugvordering van de kosten van het leefloon niet naleeft, kan de minister bevoegd voor Maatschappelijke Integratie bij een met redenen omklede beslissing weigeren de staatstoelage te betalen of beslissen ze te verminderen.

¹⁷⁸ Artikel 27 van de WET

¹⁷⁹ Artikel 29 van de WET

7. VII. SANCTIES

7.1. ADMINISTRATIEVE SANCTIES¹⁸⁰

Mogelijke gevallen:

7.1.1. Betrokkene verzuimt bestaansmiddelen aan te geven en/of legt onjuiste of onvolledige verklaringen af die het bedrag van het leefloon beïnvloeden¹⁸¹.

7.1.1.1. Verzuim en/of foutieve verklaring

- Het verzuim te goeder trouw kan geen aanleiding geven tot een sanctie, dat wil zeggen indien betrokkene die bijzonderheid niet kon kennen.
- Het verzuim en/of de foutieve verklaringen moeten een invloed hebben op het bedrag van het leefloon dat toegekend wordt.
Het verzwijgen van niet-relevante gegevens kan geen aanleiding geven tot een sanctie.

7.1.1.2. Sanctie

- Het OCMW kan beslissen over de sanctie. Deze kan bestaan uit de gehele of gedeeltelijke schorsing van de uitbetaling van het leefloon voor een periode van ten hoogste 6 maanden, of in geval van bedrieglijk opzet 12 maanden.
- Bij herhaling binnen de 3 jaar vanaf de dag dat de sanctie definitief is geworden, wordt de uitbetaling van het leefloon geheel of gedeeltelijk geschorst voor een periode van ten hoogste 12 maanden, of in geval van bedrieglijk opzet 24 maanden.

¹⁸⁰ Artikel 30 van de WET

¹⁸¹ Artikel 30, § 1, van de WET

7.1.1.3.Uitstel

- In zijn arrest nr. 148/2010 van 16 december 2010 heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat het verschil in behandeling, wat het voordeel van een maatregel van uitstel betreft, tussen de sociale-uitkeringsgerechtigde die strafrechtelijk wordt vervolgd en diegene die voor de arbeidsrechtbank beroep instelt tegen een schorsing van de betaling van het leefloon, niet redelijk is verantwoord. Volgens het Hof vloeit dit verschil in behandeling voort uit de ontstentenis van een wetsbepaling die het de sociale-uitkeringsgerechtigden die het voorwerp hebben uitgemaakt van een maatregel tot schorsing van hun recht op het leefloon, mogelijk maakt een maatregel van uitstel te genieten.
- Om in regel te zijn met dit arrest, werd de wet aangepast zodat de administratieve sanctie geheel of gedeeltelijk kan worden uitgesteld.

7.1.1.4.Verjaring

- De sanctie moet worden uitgesproken binnen de 2 jaar sedert de dag waarop het verzuim of de onjuiste verklaringen werden begaan.
- Nadat de sanctie definitief is geworden, heeft het OCMW nog 2 jaar de tijd om de sanctie uit te voeren.

Een voorbeeld

In september komt het OCMW te weten dat betrokkene op 15 mei 2015 bij de intake verzwegen heeft dat hij een maandelijks persoonlijk onderhoudsgeld ontvangt van € 200.

Het OCMW kan tot 15/05/2017 een beslissing tot sanctie nemen.

Het OCMW beslist op 1/03/2017 dat betrokkene een sanctie krijgt.

Betrokkene gaat niet in beroep en de sanctie wordt definitief op 1/06/2017.

Het OCMW moet de sanctie uitvoeren voor 1/06/2019.

7.1.1.5. Beroep

De betrokkene kan bij de arbeidsrechtbank in beroep gaan tegen de beslissing tot sanctie binnen de 3 maanden na de kennisgeving van de beslissing.

7.1.1.6. Rechtspleging

De regels van de rechtspleging, zoals bepaald voor het nemen van de beslissingen van het OCMW inzake het recht op maatschappelijke integratie in de vorm van leefloon, tewerkstelling of geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, zijn van toepassing op de beslissing tot sanctie¹⁸².

Dat betekent in het bijzonder:

- De betrokkene heeft voorafgaandelijk hoorrecht indien hij erom verzoekt;
- De beslissing moet schriftelijk gebeuren;
- De beslissing moet voldoende gemotiveerd zijn;
- De beslissing moet een aantal verplichte items bevatten, zonder dewelke de beroepstermijn niet ingaat, met name :
 - de mogelijkheid om bij de bevoegde rechtbank een beroep in te stellen;
 - het adres van de bevoegde rechtbank;
 - de termijn om een beroep in te stellen en de wijze waarop;
 - de inhoud van de art. 728 en 1017 van het Gerechtelijk Wetboek (vertegenwoordiging en beroepsprocedure die gratis is);
 - de refertes van het dossier en van de dienst en de maatschappelijk werker die het dossier beheert;
 - de mogelijkheid om opheldering te verkrijgen omtrent de beslissing bij de dienst die het dossier beheert;
 - het feit dat het instellen van een beroep bij de arbeidsrechtbank de uitvoering van de beslissing niet schorst;

¹⁸² Artikel 30, § 3, 2^e lid., van de WET

- De beslissing moet betekend worden binnen de acht dagen bij aangetekende zending of tegen ontvangstbewijs.

7.1.1.7. Continuïteit van de sanctie in geval van wijziging van het bevoegd OCMW

Indien het territoriaal bevoegde OCMW wijzigt tijdens de duur van de sanctie, kan deze sanctie verder uitgevoerd worden door het centrum dat naderhand bevoegd wordt en dit zolang de sanctie van toepassing is.

7.1.2. Betrokkene leeft na aanmaning de afspraken in het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie zonder wettige redenen niet na¹⁸³.

7.1.2.1. Ingebrekestelling

Vooraleer kan beslist worden over de sanctie moet de betrokkene eerst een aanmaning gekregen hebben en moet het advies ingewonnen worden van de maatschappelijk werker die belast is met het dossier.

7.1.2.2. Sanctie

De sanctie bestaat uit de gehele of gedeeltelijke schorsing van de uitbetaling van het leefloon voor een periode van ten hoogste 1 maand.

Bij herhaling binnen het jaar kan de uitbetaling van het leefloon geheel of gedeeltelijk geschorst worden voor een periode van ten hoogste 3 maanden.

De sanctie gaat in ten vroegste op de dag volgend op de kennisgeving van de beslissing van het centrum aan de betrokkene en ten laatste op de eerste dag van de derde maand volgend op de beslissing van het centrum.

7.1.2.3. Uitstel

- In zijn arrest nr. 148/2010 van 16 december 2010 heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat het verschil in behandeling, wat het voordeel van een maatregel van uitstel betreft, tussen de sociale-uitkeringsgerechtigde die strafrechtelijk wordt vervolgd en diegene die voor de arbeidsrechtbank beroep instelt tegen een schorsing van de betaling van het leefloon, niet redelijk is verantwoord. Volgens het Hof vloeit dit verschil in behandeling voort uit de ontstentenis van een wetbepaling die het de sociale-uitkeringsgerechtigden die het voorwerp hebben uitgemaakt van een maatregel tot schorsing van hun recht op het leefloon, mogelijk maakt een maatregel van uitstel te genieten.

¹⁸³ Artikel 30, § 2, van de WET

- Om in regel te zijn met dit arrest, werd de wet aangepast zodat de administratieve sanctie geheel of gedeeltelijk kan worden uitgesteld.
- Wanneer er een sanctie in het kader van het niet-naleven van het GPMI wordt opgelegd en wanneer deze wordt uitgesteld, en indien de voorwaarden verbonden aan het uitstel geschonden worden binnen de periode waarvoor het uitstel werd toegekend, dan begint de uitvoering van de sanctie ten laatste op de eerste dag van de zesde maand volgend op de beslissing van het OCMW waarin het uitstel werd toegekend.¹⁸⁴

7.1.2.4. Beroep

De betrokkene kan bij de arbeidsrechtbank in beroep gaan tegen de beslissing tot sanctie binnen de 3 maanden na de kennisgeving van de beslissing.

7.1.2.5. Rechtspleging

De regels van de rechtspleging, zoals bepaald voor het nemen van de beslissingen van het OCMW inzake het recht op maatschappelijke integratie in de vorm van leefloon, tewerkstelling of geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, zijn van toepassing op de beslissing tot sanctie¹⁸⁵.

Dat betekent in het bijzonder:

- De betrokkene heeft voorafgaandelijk hoorrecht indien hij erom verzoekt;
- De beslissing moet schriftelijk gebeuren;
- De beslissing moet voldoende gemotiveerd zijn;
- De beslissing moet een aantal verplichte items bevatten, zonder dewelke de beroepstermijn niet ingaat, met name :
 - de mogelijkheid om bij de bevoegde rechtbank een beroep in te stellen;
 - het adres van de bevoegde rechtbank;

¹⁸⁴ Artikel 30, §5 van de WET

¹⁸⁵ Artikel 30, § 3, 2^e lid, van de WET

- de termijn om een beroep in te stellen en de wijze waarop;
- de inhoud van de art. 728 en 1017 van het Gerechtelijk Wetboek (vertegenwoordiging en beroepsprocedure die gratis is);
- de refertes van het dossier en van de dienst en de maatschappelijk werker die het dossier beheert;
- de mogelijkheid om opheldering te verkrijgen omtrent de beslissing bij de dienst die het dossier beheert;
- het feit dat het instellen van een beroep bij de arbeidsrechtbank de uitvoering van de beslissing niet schorst.
- De beslissing moet betekend worden binnen de acht dagen bij aangetekende zending of tegen ontvangstbewijs.

7.1.2.6. Continuïteit van de sanctie in geval van wijziging van het bevoegde OCMW

Indien het territoriaal bevoegde OCMW wijzigt tijdens de duur van de sanctie, kan deze sanctie verder uitgevoerd worden door het centrum dat naderhand bevoegd wordt en dit zolang de sanctie van toepassing is.

7.2. STRAFRECHTELIJKE SANCTIES

7.2.1. Sancties¹⁸⁶

Sinds 1 juli 2011 worden de inbreuken op de bepalingen van de wet van 26 mei 2002 en van de uitvoeringsbesluiten ervan opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

Hoofdstuk 10 van Boek 2 van het Sociaal Strafwetboek gaat over de inbreuken van valsheid, het gebruik van valse stukken, van onjuiste of onvolledige verklaringen en van oplichting in het sociaal strafrecht.

- Onder "sociaal voordeel" wordt verstaan: een subsidie, een vergoeding, een uitkering of iedere andere financiële tegemoetkoming die verleend of toegekend wordt op grond van de wetten en besluiten betreffende één van de aangelegenheden die vallen onder de bevoegdheid van de arbeidsgerechten; het recht op maatschappelijke integratie is dus wel degelijk betrokken.
- Volgende personen worden bestraft met hetzij een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en een strafrechtelijke geldboete van 600 tot 6000 euro of uit een van die straffen alleen, hetzij een administratieve geldboete van 300 tot 3000 euro:
 - ➔ eenieder die, met het oogmerk ofwel ten onrechte een sociaal voordeel te bekomen of te doen bekomen, te behouden of te doen behouden:
 - 1° a) valsheid in geschrifte heeft gepleegd, hetzij door valse handtekeningen, hetzij door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen, hetzij door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen valselijk op te maken of in een akte in te voegen, hetzij door toevoeging of vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die deze akte ten doel had op te nemen of vast te stellen;
 - b) zich bediend heeft van een valse akte of een vals stuk;

¹⁸⁶ Artikel 31 van de WET

2° a) valsheid heeft gepleegd, door gegevens die worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen door middel van een informaticasysteem, in te brengen in een informaticasysteem, te wijzigen of te wissen, of met enig ander technologisch middel de mogelijke aanwending van gegevens in een informaticasysteem te veranderen, waardoor de juridische draagwijdte van dergelijke gegevens verandert;

b) gebruik heeft gemaakt van die gegevens, terwijl hij weet dat de aldus verkregen gegevens vals zijn.¹⁸⁷.

→ eenieder die wetens en willens:

1° een onjuiste of onvolledige verklaring heeft afgelegd om ten onrechte een sociaal voordeel te bekomen of te doen bekomen, te behouden of te doen behouden;

2° heeft nagelaten of geweigerd om een verplichte verklaring af te leggen of de inlichtingen te verstrekken;

3° een sociaal voordeel heeft bekomen waarop hij geen of slechts gedeeltelijk recht heeft ingevolge een onjuiste of onvolledige verklaring, het nalaten of het weigeren van het afleggen van een verklaring of van het verstrekken van inlichtingen die hij gehouden is te verstrekken om ten onrechte een sociaal voordeel te bekomen of te doen bekomen, te behouden of te doen behouden¹⁸⁸.

→ eenieder die, met het oogmerk ofwel ten onrechte een sociaal voordeel te bekomen of te doen bekomen, te behouden of te doen behouden, gebruik heeft gemaakt van valse namen, valse hoedanigheden of valse adressen, of enige andere frauduleuze handeling aangewend heeft om te doen geloven aan het bestaan van een valse persoon, een valse onderneming, een fictief ongeval of enige andere fictieve gebeurtenis of om op andere wijze misbruik te maken van het vertrouwen¹⁸⁹.

➤ Wordt bestraft met hetzij een strafrechtelijke geldboete van 100 tot 1000 euro, hetzij een administratieve geldboete van 50 tot 500 euro, eenieder die wetens en willens nagelaten heeft te verklaren dat hij niet langer recht heeft op een

¹⁸⁷ Artikel 232 van het Sociaal Strafwetboek

¹⁸⁸ Artikel 233 van het Sociaal Strafwetboek

¹⁸⁹ Artikel 235 van het Sociaal Strafwetboek

sociaal voordeel, zelfs indien dit slechts gedeeltelijk is, om ten onrechte een sociaal voordeel te behouden.

- De hierboven bedoelde sancties worden toegepast met uitsluiting van de toepassing van artikelen 196, 197, 210bis en 496 van het Strafwetboek en van de bepalingen van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen¹⁹⁰.

7.2.2. Bevoegdheid van de arbeidsauditeur

De gerechtigde die het leefloon met bedrieglijk opzet ten onrechte heeft ontvangen, kan strafrechtelijk worden vervolgd voor de correctionele rechtbank.

Op basis van artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek zijn de arbeidsauditeurs hiervoor bevoegd.

Het is aldus de bedoeling van de wetgever om de strafrechtelijke vorderingen op sociaal gebied bij de arbeidsauditeur te lokaliseren. Dit bevordert de samenhang van gerechtelijke procedures bij de arbeidsauditeur die vroeger reeds kennis nam van de geschillen betreffende de toekenning, de herziening, de weigering en de terugbetaling door de gerechtigde van de maatschappelijke integratie alsmede de toepassing van de administratieve sancties bepaald in deze wetgeving .

Het is logischer dat het openbaar ministerie dat op sociaal gebied gespecialiseerd is zowel het burgerlijk luik als het strafrechtelijk luik kan onderzoeken.

¹⁹⁰ Artikel 231 van het Sociaal Strafwetboek

8. STAATSTOELAGEN

8.1. DE VERSCHILLENDE TOELAGEN¹⁹¹

8.1.1. Algemeen

- De Staat verleent een toelage van 55 % van het bedrag van het op regelmatige wijze toegekende leefloon.
- Deze toelage wordt verhoogd in volgende gevallen:
 - 65 % indien het OCMW in de loop van het voorlaatste jaar maandelijks gemiddeld aan ten minste 500 rechthebbenden een leefloon heeft toegekend of voor wie het een tewerkstelling heeft gerealiseerd waarvoor een staatstoelage geldt.
 - 70 % indien het OCMW in de loop van het voorlaatste jaar maandelijks gemiddeld aan ten minste 1.000 rechthebbenden een leefloon heeft toegekend of voor wie het een tewerkstelling heeft gerealiseerd waarvoor een staatstoelage geldt.
 - De verhoogde toelage van 65 % of 70 % worden voor de eerste maal toegekend op voorwaarde dat:
 - De drempel van 500 of 1.000 rechthebbenden wordt overschreden, en
 - Het aantal rechthebbenden in vergelijking met het voorgaande jaar met ten minste 5 % is gestegen

¹⁹¹ Artikel 32 van de WET

De toelage van 65 % of 70 % wordt verminderd met 1 % per jaar totdat het toelageniveau van respectievelijk 55 % of 65 % wordt bereikt indien het aantal rechthebbenden in de loop van het voorlaatste jaar maandelijks gemiddeld onder de drempel van 500 of 1.000 rechthebbenden daalt.

Deze vermindering met 1 % wordt niet toegepast als de daling van het aantal rechthebbenden minder dan 3 % ten opzichte van het voorgaande jaar bedraagt.

8.1.2. Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI)¹⁹²

In de wet van 21 juli 2016 werd er ook een nieuwe bijzondere toelage ingevoerd. Die bijzondere toelage bedraagt 10% van het toegekende bedrag van het leefloon en dient om de kosten van begeleiding en activering mede te financieren.

De betoelagingen die voorheen voorzien werden in artikel 33 en 34 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie werden vervangen door deze nieuwe bijzondere toelage. Die beide artikels werden bijgevolg opgeheven.

De regels met betrekking tot het afsluiten van het GPMI tussen het OCMW en de betrokkene mogen niet verward worden met de regels met betrekking tot de betoelaging van het OCMW. Als er een verplichting is tot een GPMI kan er niet automatisch uitgegaan worden van het feit dat er dan ook een bijzondere toelage zal zijn. Maar ook omgekeerd kan er bij een facultatief GPMI in bepaalde gevallen een bijzondere toelage verschuldigd zijn aan het OCMW.

8.1.2.1. Algemene voorwaarden

- Deze bijzondere toelage moet worden aangewend voor het doel waarvoor ze gecreëerd werd, met name voor het dekken van de kosten van begeleiding en activering in het kader van het GPMI.
- Deze bijzondere toelage is aan het OCMW verschuldigd onder de hieronder beschreven voorwaarden en dit ongeacht of het een verplicht of een facultatief GPMI betreft.

¹⁹² Artikel 43/2 van de WET en artikels 60/1 en 60/2 van het KB

- Er zijn 4 situaties waarin deze bijzondere toelage genoten kan worden:
 - De steunaanvrager heeft nog nooit een GPMI gehad (eerste toelage)
 - De steunaanvrager heeft een GPMI inzake studies met een voltijds leerplan (de toelage-student)
 - De steunaanvrager heeft al een GPMI gehad, maar is bijzonder ver verwijderd van een maatschappelijke en/of socioprofessionele integratie (de toelage-verlenging)
 - De steunaanvrager heeft al een GPMI gehad, maar is bijzonder kwetsbaar en behoeft een bijzondere aandacht van het OCMW en heeft de laatste 12 maanden geen recht op maatschappelijke integratie genoten (toelage-2de kans).

8.1.2.2. De eerste toelage

- Het OCMW heeft recht op de eerste toelage op voorwaarde dat:
 - De betrokkene het leefloon geniet
 - Er een GPMI bestaat
 - Er voor deze betrokkene door dit OCMW of een ander bevoegd OCMW nog nooit een eerste toelage werd ontvangen of er is nog geen periode van 12 maanden verstreken sinds de eerste toelage voor de eerste keer werd toegekend.
- De eerste toelage is verschuldigd vanaf de eerste dag van de maand waarin een GPMI werd ondertekend als er op dat moment ook reeds leefloon werd genoten.

Voorbeeld: *Het OCMW en de betrokkene ondertekenen een GPMI op 15 januari. De eerste toelage is verschuldigd vanaf 1 januari.*

- De eerste toelage is verschuldigd voor maximaal één kalenderjaar indien alle andere voorwaarden voldaan zijn.

Voorbeeld: *Het OCMW en de betrokkene ondertekenen een GPMI op 15 januari. De eerste toelage is dan – als alle andere voorwaarden voldaan zijn – verschuldigd vanaf 1 januari tot en met 31 december.*

 LET OP

Er moet in de periode van één kalenderjaar een GPMI bestaan. Dit houdt niet in dat dit steeds hetzelfde GPMI moet zijn en dit houdt ook niet in dat elk GPMI voor één jaar moet worden afgesloten.

- Indien er tijdens dit kalenderjaar op een bepaald moment geen GPMI bestaat, dan heeft het OCMW geen recht op de eerste toelage voor de periode dat er geen GPMI bestaat. De eerste toelage wordt toegekend voor een periode van één kalenderjaar, dat begint te lopen op de eerste dag van de maand waarin het GPMI wordt ondertekend. Het kalenderjaar wordt dus niet ‘verlengd’ voor de periode dat er geen GPMI was.

Voorbeeld:

Het OCMW en de betrokkene ondertekenen een GPMI op 15 januari. De eerste toelage is verschuldigd vanaf 1 januari. Er werd een GPMI ondertekend voor een periode van 3 maanden. Op 15 april is er geen nieuw GPMI klaar. Het nieuwe GPMI wordt pas op 20 mei getekend. Het nieuwe GPMI heeft een doelstelling als einddatum. De doelstelling wordt niet gehaald voor 31 december. In dit geval zal het OCMW de eerste toelage ontvangen vanaf 1 januari tot en met 15 april en van 1 mei tot en met 31 december. Na 31 december wordt er dus geen eerste toelage meer toegekend.

- Indien er tijdens het kalenderjaar een nieuw OCMW bevoegd wordt, dan heeft het tweede OCMW onder dezelfde voorwaarden als het eerst bevoegde OCMW recht op de eerste toelage. Dit houdt ook in dat het tweede OCMW enkel voor de nog resterende periode recht heeft op de bijzondere toelage. Er begint dus GEEN nieuwe periode van maximaal één kalenderjaar op het moment dat er een nieuw OCMW bevoegd wordt.

8.1.2.3.De toelage-student

- Het OCMW heeft recht op de toelage-student op voorwaarde dat:
 - De betrokkene het leefloon geniet
 - Er een GPMI inzake studies met een voltijds leerplan bestaat
 - De betrokkene jonger is als 25 jaar
- De toelage-student is verschuldigd vanaf de eerste dag van de maand waarin een GPMI werd ondertekend als er op dat moment ook reeds leefloon werd genoten.

Voorbeeld: *Het OCMW en de betrokkene ondertekenen een GPMI op 15 januari. De toelage student is verschuldigd vanaf 1 januari.*

- De toelage-student is verschuldigd gedurende de hele periode dat de betrokkene aan de voornoemde voorwaarden voldoet.
- Indien er aanvankelijk een GPMI inzake studies met een voltijds leerplan bestond, er een onderbreking van de studies was en er daarna opnieuw een GPMI inzake studies met een voltijds leerplan wordt afgesloten met een persoon jonger dan 25 jaar, dan is de toelage-student ook voor het tweede GPMI inzake studies met een voltijds leerplan verschuldigd.
- Indien er een nieuw OCMW bevoegd wordt, dan heeft het tweede OCMW onder dezelfde voorwaarden als het eerst bevoegde OCMW recht op de toelage-student.

8.1.2.4. De toelage-verlenging

- Het OCMW heeft recht op de toelage-verlenging op voorwaarde dat:
 - De betrokkene het leefloon geniet aansluitend op de periode waarvoor een eerste toelage verschuldigd was
 - Een OCMW voor deze betrokkene reeds een eerste toelage ontving
 - Er een GPMI bestaat
 - De maatregelen genomen in het GPMI gedurende de periode waarin het OCMW de eerste toelage genoot, onvoldoende hebben geleid naar een doeltreffende integratie van deze betrokkene en het OCMW vaststelt dat er een intensievere of een meer specifieke begeleiding van deze betrokkene noodzakelijk is.
- De toelage-verlenging is verschuldigd voor maximaal één kalenderjaar.

LET OP

Er moet in de periode van één kalenderjaar een GPMI bestaan. Dit houdt niet in dat dit steeds hetzelfde GPMI moet zijn en dit houdt ook niet in dat elk GPMI voor een periode van één jaar moet worden afgesloten.

- Indien er tijdens dit kalenderjaar op een bepaald moment geen GPMI bestaat, dan heeft het OCMW geen recht op de toelage-verlenging voor de periode dat er geen GPMI bestond. De toelage-verlenging wordt toegekend voor een periode van één kalenderjaar. Het kalenderjaar wordt dus niet ‘verlengd’ voor de periode dat er geen GPMI was.
- Indien er tijdens het kalenderjaar een nieuw OCMW bevoegd wordt, dan heeft het tweede OCMW onder dezelfde voorwaarden als het eerst bevoegde OCMW recht op de toelage-verlenging. Dit houdt ook in dat het tweede OCMW enkel voor de nog resterende periode recht heeft op de bijzondere toelage. Er begint dus GEEN nieuwe periode van maximaal één kalenderjaar op het moment dat er een nieuw OCMW bevoegd wordt.
- Het OCMW evalueert via het sociaal onderzoek dat de maatregelen genomen in het GPMI gedurende de periode waarin het OCMW de eerste toelage genoot onvoldoende hebben geleid naar een doeltreffende integratie van de betrokkene

en stelt vast dat er een intensievere of een meer specifieke begeleiding van de betrokkene noodzakelijk is. Deze gemotiveerde beslissing moet genomen worden door de Raad of het bevoegde orgaan.¹⁹³ Deze motiveringsplicht geldt ook voor het 2^{de}, 3^{de}, ... OCMW dat bevoegd zou worden.

Opdat de inspectiedienst van de POD MI de motivering kan beoordelen, moet het OCMW in een rapport dat ter beschikking blijft in het sociaal dossier motiveren waarom de betrokkene bijzonder ver verwijderd is van een maatschappelijke en/of socioprofessionele integratie.¹⁹⁴

8.1.2.5.De toelage-2de kans

- Het OCMW heeft recht op de toelage-2de kans op voorwaarde dat:
 - De betrokkene het leefloon geniet
 - Een OCMW voor deze betrokkene reeds een eerste toelage of een toelage-verlenging, ontving
 - Geen enkel OCMW voor deze betrokkene een toelage-student ontving
 - Er een GPMI bestaat
 - Deze betrokkene bijzonder kwetsbaar is en een bijzondere aandacht van het OCMW behoeft
 - Deze betrokkene geen recht op maatschappelijke integratie had gedurende de twaalf voorafgaande maanden.¹⁹⁵
- De toelage-2de kans is verschuldigd voor maximaal één kalenderjaar.

LET OP

Er moet in de periode van één kalenderjaar een GPMI bestaan. Dit houdt niet in dat dit steeds hetzelfde GPMI moet zijn en dit houdt ook niet in dat elk GPMI voor één jaar moet worden afgesloten.

- Indien er tijdens dit kalenderjaar op een bepaald moment geen GPMI bestond, dan heeft het OCMW geen recht op de toelage-2de kans voor de periode dat er geen GPMI bestond. De toelage-2de kans wordt toegekend voor een periode van

¹⁹³ Artikel 60/1 van het KB

¹⁹⁴ Artikel 60/2 van het KB

¹⁹⁵ Artikel 43/2 van de WET

één kalenderjaar. Het kalenderjaar wordt dus niet ‘verlengd’ voor de periode dat er geen GPMI was.

- Indien er tijdens het kalenderjaar een nieuw OCMW bevoegd wordt, dan heeft het tweede OCMW onder dezelfde voorwaarden als het eerst bevoegde OCMW recht op de toelage-2^{de} kans. Dit houdt ook in dat het tweede OCMW enkel voor de nog resterende periode recht heeft op de bijzondere toelage. Er begint dus GEEN nieuwe periode van maximaal één kalenderjaar op het moment dat er een nieuw OCMW bevoegd wordt.
- Het OCMW kan genieten van de toelage-2^{de} kans, als de maatregelen in het GPMI een antwoord bieden op de noden die aanleiding hebben gegeven tot het feit dat de betrokkene na een periode van afwezigheid van minimum 12 maanden terugkeert bij een OCMW. Deze gemotiveerde beslissing moet genomen worden door de Raad of het bevoegde orgaan.¹⁹⁶ Deze motiveringsplicht geldt ook voor het 2^{de}, 3^{de}, ... OCMW dat bevoegd zou worden. Opdat de inspectiedienst van de POD MI de motivering kan beoordelen, moet het OCMW in een rapport dat ter beschikking blijft in het sociaal dossier motiveren waarom de betrokkene bijzonder kwetsbaar is en een bijzondere aandacht van het OCMW behoeft.¹⁹⁷

¹⁹⁶ Artikel 60/1, §2, van de WET

¹⁹⁷ Artikel 60/2 van het KB

8.1.2.6. Voorbeelden

We gaan er bij de voorbeelden steeds van uit dat de betrokkene aan alle voorwaarden voor het toekennen van het recht op maatschappelijke integratie voldoet. In de praktijk moet het sociaal onderzoek dit aantonen.

Voorbeeld 1:

Persoon W (19 jaar) komt in de loop van september voor de eerste keer naar het OCMW en op 01/10/2017 besluit het OCMW na een onderzoek van zijn situatie om een GPMI-student af te sluiten. Na 7 maanden loopt het mis. Het OCMW stelt een algemeen GPMI op om hem naar de arbeidsmarkt te begeleiden. Na 4 maanden vindt de betrokkene werk. Na 6 maanden gewerkt te hebben, loopt het arbeidscontract af en komt de betrokkene terug aankloppen bij het OCMW. Het OCMW sluit met de betrokkene opnieuw een GPMI af en dit voor één jaar.

Periode	Soort GPMI	Verplichting afsluiten GPMI	Reden verplichting GPMI	Betoelaging leefloon	Bijzondere toelage 10%	Reden bijzondere toelage 10%
1/10/2017-30/04/2018	Student	Ja	Artikel 11 §2 a	Ja	Ja	Toelage - Student
01/05/2018-31/08/2018	Algemeen	Ja	Artikel 11 §2 b	Ja	Ja	Eerste toelage
01/09/2018-28/02/2019	Geen (want aan het werk)	Nee	Niet van toepassing	Nee	Nee	Niet van toepassing
01/03/2019-28/02/2020	Algemeen	Ja	Artikel 11 §2 b + c	Ja	Ja, voor periode t.e.m. 30/04/2019 Nee, vanaf 01/05/2019	Ja, eerste toelage (01/05/2018-30/04/2019) Nee, voorwaarde verlenging niet voldaan ¹⁹⁸

¹⁹⁸ De betrokkene heeft immers gedurende een periode van 6 maanden gewerkt en dus lijkt het aannemelijk dat de voorwaarde 'heeft onvoldoende geleid naar een doeltreffende integratie van de betrokkene' niet vervuld is.

Voorbeeld 2:

Persoon X (18 jaar) komt in de loop van september voor de eerste keer naar het OCMW en op 01/10/2017 besluit het OCMW na een onderzoek van zijn situatie om een GPMI-student af te sluiten. Na 4 jaar heeft de betrokkene zijn studies succesvol beëindigd, maar kan niet onmiddellijk werk vinden. Het OCMW sluit met de betrokkene een algemeen GPMI van één jaar af om de betrokkene naar de arbeidsmarkt te begeleiden. Het GPMI heeft het voorwerp uitgemaakt van een verlenging, omdat het OCMW heeft vastgesteld dat het GPMI onvoldoende had geleid naar een doeltreffende integratie van de betrokkene. Na iets meer dan twee jaar vindt de betrokkene werk.

Periode	Soort GPMI	Verplichting afsluiten GPMI	Reden verplichting GPMI	Betoelaging leefloon	Bijzondere toelage 10%	Reden bijzondere toelage 10%
1/10/2017-30/06/2021	Student	Ja	Artikel 11 §2 a	Ja	Ja	Toelage - Student
01/07/2021-30/06/2022	Algemeen	Ja	Artikel 11 §2 b	Ja	Ja	Eerste toelage
01/07/2022-30/06/2023	Algemeen	Ja	Artikel 11 §2 b	Ja	Ja	Toelage-Verlenging
01/07/2023-31/08/2023	Algemeen	Ja	Artikel 11 §2b	Ja	Nee	Noch eerste toelage, noch toelage-verlenging
01/09/2023-...	Geen (want aan het werk)	Nee	Niet van toepassing	Nee	Nee	Niet van toepassing

Voorbeeld 3:

Persoon Y (32 jaar) komt op 01/03/2017 naar het OCMW. Dit is de eerste keer dat er een beroep wordt gedaan op het OCMW. Op 01/04/2017 wordt er een GPMI afgesloten voor 3 maanden. Daarna besluit het OCMW geen GPMI meer af te sluiten.

Periode	Soort GPMI	Verplichting afsluiten GPMI	Reden verplichting GPMI	Betoelaging leefloon	Bijzondere toelage 10%	Reden bijzondere toelage 10%
01/03/2017-31/03/2017	Geen	Ja (3 maanden om GPMI af te sluiten)	Artikel 13	Ja	Nee	Geen GPMI
01/04/2017-30/06/2017	Algemeen	Ja	Artikel 13	Ja	Ja	Eerste toelage
01/07/2017-...	Geen	Nee	Artikel 13	Ja	Nee	Geen GPMI

Voorbeeld 4:

Persoon Z (32 jaar) komt op 01/03/2017 naar het OCMW. Dit is de eerste keer dat er een beroep wordt gedaan op het OCMW. Op 01/04/2017 wordt er een GPMI afgesloten voor 3 maanden. Daarna wordt er opnieuw een GPMI afgesloten. Deze keer voor 1 jaar. De betrokkene voldoet aan de voorwaarden voor verlenging.

Periode	Soort GPMI	Verplichting afsluiten GPMI	Reden verplichting GPMI	Betoelaging leefloon	Bijzondere toelage 10%	Reden bijzondere toelage 10%
01/03/2017-31/03/2017	Geen	Ja (3 maanden om GPMI af te sluiten)	Artikel 13	Ja	Nee	Geen GPMI
01/04/2017-30/06/2017	Algemeen	Ja	Artikel 13	Ja	Ja	Eerste toelage
01/07/2017-30/06/2018	Algemeen	Nee	Artikel 13	Ja	Ja, voor periode t.e.m. 30/03/2018 Ja, voor periode vanaf 01/04/2018	Eerste toelage Toelage-verlenging

8.1.3. Tewerkstelling

De materie wat betreft de tewerkstelling werd geregionaliseerd. Het zijn dus de Gewesten die nu bevoegd zijn voor de staatstoelage betreffende deze materie.

8.1.4. Personeelskosten¹⁹⁹

- Het OCMW ontvangt € 518 (bedrag op 1 januari 2022) per dossier op jaarbasis als tegemoetkoming in de personeelskosten.²⁰⁰
- Het bedrag moet per dossier berekend worden in functie van het aantal dagen dat het OCMW voor dat dossier een staatstoelage ontvangt wegens de toekenning van een leefloon of een tewerkstelling.
- Het OCMW wijst de middelen toe aan :
 - Het personeel van de sociale dienst van het centrum, en /of
 - Het omkaderingspersoneel in het centrum zelf of in het kader van een partnerschap met andere diensten dat zich bezighoudt met personen die genieten van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie of van het recht op maatschappelijke integratie via een tewerkstelling.
- De toelage mag de brutoloonlast dekken, evenals de werkingskosten, met inbegrip van de opleidingskosten en de kosten voor de aankoop van materieel in verband met dit supplementair personeel op voorwaarde dat deze werkingskosten niet meer bedragen dan een derde van de toelage.
- Indien de gecumuleerde toelagen de financiële last van een halftijdse betrekking niet kunnen dekken, mag het OCMW de toelage volledig besteden aan de kwalitatieve verbetering van de opvang van de in het kader van de wet geholpen personen.

¹⁹⁹ Artikel 40 van de WET

²⁰⁰ Koninklijk besluit van 3 september 2004 tot verhoging van de toelage verleend aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn als tegemoetkoming in de personeelskosten zoals bedoeld in artikel 40 van de wet betreffende het recht op de maatschappelijke integratie, gewijzigd door het koninklijk besluit van 20 december 2016

8.1.5. Daklozen en ermee gelijkgestelde personen²⁰¹

8.1.5.1. Toelage aan 100% gedurende 2 jaar indien de persoon zijn hoedanigheid van dakloze verliest

De toelage bedraagt 100 % gedurende ten hoogste 2 jaar indien het leefloon wordt toegekend aan een persoon die de hoedanigheid van dakloze verliest door een woning te betrekken als hoofdverblijfplaats.

Het is niet noodzakelijk het OCMW van de plaats waar de betrokkene dakloos was dat de verhoogde toelage zal genieten, maar wel het centrum dat de betrokkene opvangt in een woning op diens grondgebied, zelfs wanneer dit naar aanleiding is van de stappen van een ander OCMW.

Wanneer het OCMW dat de stappen ondernomen heeft de dakloze persoon op zijn grondgebied installeert, zal dit centrum de verhoogde toelage ontvangen.

Wanneer de betrokkene zich daarentegen vestigt op het grondgebied van een ander OCMW dan zal dit centrum de verhoogde toelage ontvangen omdat het de dakloze persoon opvangt.

De periode van 2 jaar betreft een maximumperiode; het is dus niet automatisch een periode die geldt voor 2 jaar.

Een nieuwe periode van twee jaar begint te lopen voor het OCMW indien de betrokkene opnieuw dakloos geworden is en het OCMW hem als dakloze persoon een tweede maal een woning aanbiedt als hoofdverblijfplaats.

Een inschrijving in het bevolkingsregister is niet vereist om beschouwd te worden als ex-dakloze.

²⁰¹ Artikel 41 van de WET

Voorbeelden

OCMW Z is bevoegd en helpt een dakloze aan een woning in dezelfde gemeente. Betrokkene is leefloongerechtigde en betreft de woning op 1/05/2016. Op 1/07/2016 begint betrokkene voltijds te werken, maar op 1/10/2016 is hij terug gerechtigd op een leefloon:

Periode van 1/05/2016 tot 1/07/2016: toelage 100 % omdat betrokkene als dakloze een woning betreft en het OCMW ook daadwerkelijk inspanningen geleverd heeft.

Periode van 1/07/2016 tot 1/10/2016: geen leefloon omdat betrokkene over voldoende inkomsten beschikt uit arbeid.

Periode vanaf 1/10/2016: toelage aan 55 %, 65 % of 70 % (afhankelijk van het aantal leefloongerechtigden) ; het betreft hier geen toekenning van een leefloon aan een dakloze persoon.

8.1.5.2. Met daklozen gelijkgestelde personen

Met personen gelijkgesteld met daklozen worden bedoeld de personen die bestendig verbleven in een openluchtrecreatief verblijf of een weekendverblijf omdat ze niet in staat waren om over een andere woongelegenheden te beschikken en die dit verblijf daadwerkelijk verlaten om een woning te betrekken als hoofdverblijfplaats.

Deze gelijkstelling bestaat niet inzake maatschappelijke dienstverlening.

8.1.5.3. De installatiepremie

- De installatiepremie die een ex-dakloze persoon ontvangt door een woning te betrekken als hoofdverblijfplaats wordt betoelaagd aan 100 %²⁰².
- De premie bedraagt het maandbedrag dat is vastgesteld voor een leefloongerechtigde categorie 3.
- De installatiepremie kan slechts één maal in zijn leven aan een ex-dakloze toegekend worden.

²⁰² Artikel 42 van de WET

8.1.6. Personen ingeschreven in het vreemdelingenregister²⁰³

- Voor een leefloongerechtigde die ingeschreven is in het vreemdelingenregister bedraagt de toelage 100 % tot op de dag van de inschrijving in het bevolkingsregister.
- Dit kan maximaal voor een periode van 5 jaar.

8.1.7. Bijkomende toelage voor de personen die de subsidiaire beschermingsstatus hebben verkregen en voor de personen met de hoedanigheid van erkende vluchteling.²⁰⁴

Het gaat om een uitzonderlijke en tijdelijke maatregel en kadert in de opvolging na de asielprocedure om de OCMW's in staat te stellen de begeleiding op te volgen van vluchtelingen en personen die van de subsidiaire beschermingsstatus genieten en die in 2016 voor het eerst, ten gevolge van de asielcrisis, hulp vragen bij het OCMW.

Een bijkomende toelage equivalent aan 10% van het subsidiebedrag van het leefloon wordt toegekend:

- Voor 2016 en 2017 voor elke persoon die in 2016 of in 2017 voor de eerste keer een leefloon ontvangt in de hoedanigheid van erkend vluchteling in de zin van artikel 49 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.
- Voor 2016 en 2017 voor elke persoon die tussen 1 december 2016 en 31 december 2017 voor de eerste keer in die periode een leefloon ontvangt in de hoedanigheid van subsidiair beschermde in de zin van artikel 49/2 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

²⁰³ Artikel 43 van de WET

²⁰⁴ Artikel 43/3 van de WET

8.2. BETALINGSMODALITEITEN²⁰⁵

- 1) De berekening van de staatstoelagen gebeurt op voorlegging van de beslissingen door het OCMW.

Deze moeten:

- Overgemaakt worden aan de minister bevoegd voor Maatschappelijke Integratie binnen de 8 dagen volgend op het einde van de maand waarin de beslissing wordt genomen.
 - Overgemaakt worden op elektronische wijze zoals aanvaard door het centrum voor informatieverwerking volgens het model van formulier bepaald bij ministerieel besluit.
- 2) De uitbetaling van de staatstoelagen gebeurt op basis van een maandelijkse door de Staat opgestelde verzamelstaat.
 - 3) De centra moeten zich onderwerpen aan de controle ingericht door de minister bevoegd voor Maatschappelijke Integratie.

²⁰⁵ Artikel 44 van de WET en artikel 56 van het KB

8.3. VOORSCHOTTEN²⁰⁶

- 1) Een voorschot wordt uitgekeerd indien het OCMW bij de betaling van het leefloon aan de gerechtigden acute thesaurieproblemen ondervindt.²⁰⁷

De aanvraag wordt via een gemotiveerd verzoek bij het verstrijken van een kwartaal ingediend bij de minister bevoegd voor Maatschappelijke Integratie die beslist bij gemotiveerde beslissing.

Het voorschot wordt berekend op basis van de toelage die door de Staat verschuldigd is voor het voorlaatste jaar.

- 2) Er wordt een jaarlijks voorschot op de staatstoelage uitgekeerd voor elke tussenkost in de kosten die verbonden zijn aan de inschakeling van betrokkene in het beroepsleven.²⁰⁸

Dit voorschot wordt berekend op basis van de bedragen die door de Staat werden aanvaard na verificatie van de kostenstaten ingediend door de centra.

Het voorschot bedraagt jaarlijks 80 % van de bedragen die werden aanvaard voor de kosten van het voorlaatste jaar waarvan de rekeningen werden geverifieerd.

- 3) Het voorschot wordt verrekend bij de voorlegging van de kostenstaten van de laatste maanden van het jaar waarin het voorschot werd toegekend.²⁰⁹

Een eventueel negatief saldo wordt als voorschot op het volgende jaar beschouwd.

- 4) De toelage wordt gestort op de rekening van het OCMW bij een door het centrum aangeduide financiële instelling.²¹⁰

²⁰⁶ Artikel 44 van de WET

²⁰⁷ Artikel 58 van het KB

²⁰⁸ Artikel 58 van het KB

²⁰⁹ Artikel 58 van het KB

²¹⁰ Artikel 59 van het KB

De te veel gestorte bedragen van de toelagen die betrekking hebben op jaren die aan het lopend jaar voorafgaan worden beschouwd als een voorschot op de toelage voor het lopende jaar.

8.4. SANCTIES TEGEN HET OCMW²¹¹

8.4.1. Algemeen

De minister bevoegd voor Maatschappelijke Integratie kan bij een met reden omklede beslissing weigeren de toelage te betalen of beslissen om deze te verminderen in volgende gevallen:

- Het verslag van het sociaal onderzoek vermeldt niet dat de verschillende voorwaarden tot toekenning van het leefloon of de realisatie van de tewerkstelling vervuld zijn.
- Het OCMW heeft de wettelijke bepalingen betreffende de terugvordering van het leefloon niet nageleefd.
- Het OCMW heeft zicht ten onrechte onbevoegd verklaard en volgende voorwaarden zijn vervuld:
 - Het OCMW heeft dit reeds herhaaldelijk gedaan.
 - Het OCMW is veroordeeld tot de toekenning van het leefloon krachtens een rechterlijke beslissing die in kracht van gewijsde is gegaan.

Deze sanctie gaat in op de datum van de hulpaanvraag en eindigt ten laatste 3 jaar na de datum van de gerechtelijke beslissing.

Het OCMW kan binnen 30 dagen na de kennisgeving bij de Raad van State beroep instellen tegen de ministeriële beslissing²¹².

²¹¹ Artikel 45 van de WET

²¹² Artikel 46 van de WET

8.4.2. Voor wat betreft de toelage specifiek aan het GPMI

Artikel 18/1 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie bepaalt:

“De inspectiedienst van de POD Maatschappelijke Integratie zal de voorwaarden van de uitvoering van het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie controleren.

Als het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie niet conform de wettelijke voorwaarden werd uitgevoerd, is het centrum ertoe gehouden de ontvangen bijzondere toelagen in het kader van artikel 43/2 van de wet terug te betalen en dit tot het moment waarop er een nieuw contract dat de wettelijke voorwaarden respecteert, wordt ondertekend.”

De volgende elementen van het GPMI zullen gecontroleerd worden door de inspectiedienst van de POD Maatschappelijke Integratie:

Het Geïndividualiseerd Project Maatschappelijke Integratie (artikelen 6§2, 10, 11, 13, 30, 43/2 van de wet en artikelen 10 tot 21 van het KB) en het onderzoek naar de bestaansmiddelen van de onderhoudsplichtigen bij de toekenning van een LL samen met een GPMI aan een student (artikel 26 van de wet en artikelen 42 tot 55 van het KB)	<u>GPMI:</u> Bestaat er een sociale balans die betrekking heeft op de noden van de persoon? Werd een GPMI opgesteld binnen de voorziene termijn? Werden alle verplichte vermeldingen opgenomen? (verbintenis van de partijen, duur, vervaldagen, extra hulp, ...) (GPMI student: soort opleiding-instelling-duur studietoelage-kinderbijslag en onderhoudsuitkering) Werd het door de partijen ondertekend? Wordt het ontbreken van GPMI voldoende gemotiveerd door een beslissing? Hebben de evaluaties (3) plaatsgevonden en werden ze geformaliseerd? In geval van sanctie: werden de wettelijke voorwaarden waaraan een sanctie moet voldoen nageleefd? Is aan de voorwaarden die een verhoogde toelage mogelijk maken voldaan? <u>Onderhoudsplichtigen:</u> Werd het onderzoek naar de bestaansmiddelen van de onderhoudsplichtigen uitgevoerd? Werd een beslissing inzake terugvordering genomen? Werd zij
--	---

	bekendgemaakt aan de aanvrager en aan zijn onderhoudsplichtigen?
--	--

De geïntegreerde inspectiegids van de Dienst Inspectie van de POD MI werd in die zin gewijzigd en is conform de nieuwe reglementering.

U kan deze gids terugvinden door te klikken op Inspectiehandleiding via de link <http://www.mi-is.be/nl/tools-ocmw/handleiding>.

9. HET TERRITORIAAL BEVOEGD OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

U kunt meer informatie vinden over het territoriaal bevoegd OCMW in de “Gebruikersgids: de territoriale bevoegdheidsregels van de OCMW’s” via deze link: <https://www.mi-is.be/nl/tools-ocmw/bevoegdheidsconflicten>

9.1. Algemene regel

- Deze is vastgelegd in artikel 1, eerste lid, 1° van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.
- Het bevoegde centrum is het OCMW van de gemeente waar de persoon gewoonlijk verblijft (op datum van de hulpaanvraag), in tegenstelling tot de occasionele of intentionele verblijfplaats.
- De algemene regel wordt eveneens toegepast indien de bijzondere bevoegdheidsregels die voorzien zijn in artikel 2 van de wet van 2 april 1965 niet kunnen toegepast worden.

9.2. Bijzondere bevoegdheidsregels

9.2.1. Verblijf in een instelling (artikel 2, § 1, van de wet van 2 april 1965)²¹³

- Het bevoegde centrum is het OCMW van de gemeente waar de betrokkene op het moment van de opname in de instelling is ingeschreven in het bevolkings-, het vreemdelingen- of het wachtregister.
- Dit OCMW is bevoegd gedurende het verblijf in de instelling, ook als de betrokkene zijn inschrijving verliest of verandert van inschrijving.
- Alle door de bevoegde autoriteit erkende instellingen die mensen in nood opvangen en hen tijdelijk onderdak en begeleiding bieden, vallen onder deze bepaling. Deze inrichtingen moeten mensen echter de mogelijkheid bieden om er ten minste één nacht te slapen, ongeacht of de persoon er daadwerkelijk slaapt. Deze gewijzigde stellingname van de POD MI is van toepassing vanaf 1 juli 2019.
- Hetzelfde centrum blijft bevoegd indien de betrokkene zonder onderbreking van de ene instelling vermeld in dit artikel overgaat naar de andere instelling vermeld in dit artikel (continuïteitsregel).

9.2.2. Student (artikel 2, § 6, van de wet van 2 april 1965)^{214 215}

- Het bevoegde centrum is het OCMW van de gemeente waar de student voor zijn hoofdverblijfplaats staat ingeschreven in het bevolkings- of vreemdelingenregister op het moment van de hulpaanvraag.
- Om als student beschouwd te worden moet de jongere aan een aantal criteria voldoen op het moment van de hulpaanvraag, met name

²¹³ Artikel 2, § 1, van de wet van 02/04/1965

²¹⁴ Artikel 2, § 6, van de wet van 02/04/1965

²¹⁵ Zie ook omzendbrief van 3 augustus 2004 betreffende de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie – studenten en het recht op een leefloon

- Meerderjarig (of hiermee gelijkgesteld) zijn en jonger dan 25 jaar
- Studies volgen in een door de Gemeenschappen erkende, georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinstelling
- Studies volgen met voltijds leerplan of studies volgen die hiermee gelijkgesteld worden.

Worden gelijkgesteld:

- Deeltijds beroepssecundair onderwijs (Vlaamse Gemeenschap) en “l’enseignement secondaire en alternance (CEFA)” (Franse Gemeenschap)
 - De leeropleiding voor de middenstand
 - Het onderwijs voor sociale promotie georganiseerd in dagopleiding dat leidt tot een overeenstemmend getuigschrift van het onderwijs met voltijds leerplan
- Om na te gaan of iemand voldoet aan de criteria om als student beschouwd te worden, kan informatie ingewonnen worden bij de onderwijsinstelling of bij de bevoegde Gemeenschap.
 - Hetzelfde centrum blijft bevoegd gedurende de hele ononderbroken duur van de studies.

Deze regel geldt ook indien het gaat om verschillende studies na elkaar en indien er een onderbreking in de hulpverlening heeft plaatsgevonden.

De studies worden niet onderbroken:

- door verlof of schoolvakanties
 - of indien de jongere de studies tijdelijk niet kan volgen omwille van gezondheidsredenen, op voorwaarde dat hij voor het lopende schooljaar ingeschreven blijft.
- Het bevoegde centrum wordt bepaald door de eerste aanvraag van de student, ook indien de aanvraag geweigerd wordt.

Voorbeeld:

Een jongere doet een aanvraag bij OCMW X tot het bekomen van een leefloon. Dit wordt geweigerd omwille van de te hoge inkomsten van de ouders waarmee hij samenwoont.

Indien de jongere zonder onderbreking van de studies op een later tijdstip een nieuwe aanvraag doet, is nog steeds OCMW X bevoegd, ook als de jongere niet meer in die gemeente woont.

- Indien de student met terugwerkende kracht wordt ingeschreven in het bevolkingsregister, moet gekeken worden naar de code 251 op het uittreksel van het nationaal register, de datum van de bijwerking van de hoofdverblijfplaats van de betrokkene.

Code 251 bepaalt de datum waarop de persoon met terugwerkende kracht is ingeschreven in de nieuwe gemeente. Code 251 is een instrument om zich te positioneren om het bevoegde OCMW te bepalen op het ogenblik van de hulpaanvraag.

Deze datum moet in aanmerking genomen worden om het OCMW te kunnen bepalen dat bevoegd is om een hulpaanvraag te onderzoeken van een student wanneer die een aanvraag tot adreswijziging heeft ingediend om gedomicilieerd te worden in een andere gemeente.

Als de student een hulpaanvraag heeft ingediend die voorafgaat aan de datum van de bijwerking van de hoofdverblijfplaats (code 251) is het OCMW van de gemeente waar de student gedomicilieerd is op het ogenblik van zijn aanvraag bevoegd. Dit OCMW blijft bevoegd gedurende de volledig ononderbroken duur van de studies, zelfs indien er later een inschrijving met terugwerkende kracht is.

Als de student een hulpaanvraag heeft ingediend die volgt op de datum van de bijwerking van de hoofdverblijfplaats (code 251) is het OCMW van de gemeente waar de student gedomicilieerd is op het ogenblik van zijn aanvraag bevoegd.

Voorbeeld

Student is gedomicilieerd in gemeente A.

Aanvraag voor adreswijziging naar gemeente B op 18/04/2016.

Code 251: 29/04/2016 ; datum waarop betrokkene is ingeschreven in gemeente B met terugwerkende kracht.

→ *Datum hulpaanvraag: 27/04/2016 –*

OCMW van gemeente A is bevoegd omdat code 251 pas geldt vanaf 29/04 (dit is na de datum van de aanvraag).

OCMW A blijft bevoegd, zelfs als er later een inschrijving met terugwerkende kracht is in gemeente B vanaf 18/04.

→ Datum hulpaanvraag: 30/04/2016 –

OCMW van gemeente B is bevoegd omdat code 251 geldt vanaf 29/04 (dit is voor de datum van de aanvraag).

9.2.3. Een dakloze persoon^{216 217}

9.2.3.1. Definitie

Wordt beschouwd als een dakloze « *de persoon die niet over een eigen woongelegenheid beschikt, die niet de middelen heeft om daar op eigen krachten voor te zorgen en daardoor geen verblijfplaats heeft, of die tijdelijk in een tehuis verblijft in afwachting dat hem een eigen woongelegenheid ter beschikking wordt gesteld* ».

Zijn hier ook inbegrepen, de personen die voorlopig opgevangen worden door een particulier om ze tijdelijk en kortstondig uit de nood te helpen, in afwachting dat betrokkenen een eigen woongelegenheid ter beschikking hebben.

9.2.3.2. Het bevoegde OCMW

- Het bevoegde centrum is het OCMW van de gemeente waar de dakloze zich feitelijk bevindt op datum van de hulpaanvraag.
- Indien het gaat om een dakloze die verblijft in een instelling die valt onder toepassing van artikel 2, § 1, van de wet van 2 april 1965 wordt de bijzondere bevoegdheidsregel voor verblijf in een instelling toegepast indien mogelijk.

9.2.3.3. Installatiepremie

- Een dakloze persoon heeft recht op een installatiepremie indien hij zijn hoedanigheid van dakloze verliest door een woning te betrekken als hoofdverblijfplaats²¹⁸.

²¹⁶ Artikel 2, § 7, van de wet van 02/04/1965

²¹⁷ Zie ook omzendbrief van 24 februari 2003 betreffende de nieuwe territoriale bevoegdheidsregel voor daklozen en meldingsplicht

²¹⁸ Artikel 14, § 3, van de WET

- Iemand die een instelling verlaat heeft niet automatisch recht op deze premie. De betrokkene moet voldoen aan de voorwaarden om beschouwd te worden als dakloze.

Voorbeeld

Een leefloongerechtigde verlaat een instelling en kan eventueel opnieuw bij zijn ouders gaan wonen. Betrokkene verkiest echter zelfstandig te gaan wonen. Op basis van het sociaal onderzoek bepaalt het OCMW of betrokkene al dan niet als dakloze kan worden beschouwd.

- Het bevoegde centrum voor het toekennen van een installatiepremie aan een ex-dakloze persoon die een woning betreft als hoofdverblijfplaats is het OCMW van de gemeente waar betrokkene zich vestigt.

9.3. Hiërarchie van de bevoegdheidsregels

- Indien een bijzondere bevoegdheidsregel kan toegepast worden, heeft deze voorrang op de algemene bevoegdheidsregel.
- Indien twee bijzondere bevoegdheidsregels samen kunnen toegepast worden geldt het volgende:
 - De bevoegdheidsregel voor studenten heeft altijd voorrang.
 - Bij verblijf van een dakloze in een instelling zoals voorzien in artikel 2, § 1, van de wet van 2 april 1965 wordt de bevoegdheidsregel voor het verblijf in een instelling toegepast.

9.4. Doorzenden van de aanvraag door het onbevoegd OCMW

- Indien het centrum een hulpaanvraag ontvangt waarvoor het zich onbevoegd acht, moet het deze aanvraag doorzenden naar het volgens hem bevoegde OCMW, met in acht name van volgende regels²¹⁹:
 - Het doorzenden moet gebeuren binnen de 5 kalenderdagen
 - Het doorzenden moet schriftelijk gebeuren
 - De betrokkene moet schriftelijk in kennis gesteld worden van het doorzenden
 - De redenen van onbevoegdheid worden zowel aan het volgens hem bevoegde OCMW als aan de betrokkene medegedeeld
- Het bevoegd OCMW moet de aanvraag valideren op de datum van indiening van de aanvraag bij het onbevoegd centrum.
- Indien het aangezochte centrum de aanvraag niet doorzendt binnen de wettelijk bepaalde termijn blijft dit OCMW bevoegd om de nodige hulpverlening toe te kennen totdat het de aanvraag met de redenen van onbevoegdheid heeft doorgezonden.

In dit geval gaat evenmin de beroepstermijn in.

- Indien het centrum een aanvraag ontvangt waarvoor een openbare instelling van sociale zekerheid bevoegd is, zendt het de aanvraag onverwijld door en brengt het de aanvrager hiervan in kennis.

Indien het OCMW een aanvraag tot het bekomen van het recht op maatschappelijke integratie ontvangt welke door een andere instelling van sociale zekerheid is overgezonden, zal de aanvraag gelden vanaf de datum van indiening bij de onbevoegde instelling, zijnde de datum van het postmerk en, bij gebreke hieraan, de datum van de ontvangst van de aanvraag²²⁰.

²¹⁹ Artikel 18, § 4, van de WET

²²⁰ Artikel 18, § 6, van de WET

10. SPECIFIEKE HULP VOOR HET BETALEN VAN ONDERHOUDSGELDEN TEN GUNSTE VAN KINDEREN OF VAN BIJDRAGEN VOOR GEPLAATSTE KINDEREN

10.1. Algemeen

In artikel 68quinquies van de organieke wet van 8 juli 1976 is voorzien dat het OCMW instaat voor een bijzondere vorm van financiële hulpverlening, namelijk de specifieke hulp voor personen die een onderhoudsgeld moeten betalen ten gunste van kinderen.

Deze kan toegekend worden in volgende gevallen:

- de betrokkene betaalt onderhoudsgeld ten gunste van zijn kind(eren)
- de betrokkene betaalt een bijdrage voor zijn geplaatst(e) kind(eren)

10.2. Voorwaarden

Om aanspraak te kunnen maken op deze specifieke hulp moet de betrokkene volgende voorwaarden tegelijk vervullen:

- 1) De betrokkene heeft recht op een leefloon of op een gelijkwaardige financiële maatschappelijke hulpverlening (equivalent leefloon).

- Wat indien de persoon geen volledig leefloon geniet?

Dit heeft geen belang. Hij heeft recht op de volledige specifieke hulp wanneer hij het bewijs van de betaling van het onderhoudsgeld voor de betrokken maand voorlegt.

De specifieke hulp wordt volledig betaald. Er hoeft geen pro rata op het leefloon toegepast te worden ten opzichte van de dagen of het bedrag dat de persoon ontvangt.

- Wat indien de persoon een artikel 60 geniet?

De persoon heeft geen recht op de specifieke hulp, tenzij een aanvullend leefloon toegekend wordt.

- Wat in het geval van een koppel?

Voorbeeld:

Mijnheer heeft een kind voor wie hij onderhoudsgeld betaalt. Hij woont samen met iemand die niet de moeder van het kind is en die zelf kinderen heeft. Zij genieten een leefloon categorie 3. Zelfs indien het OCMW het leefloon op naam van mevrouw invoert in de gegevensbank, is mijnheer leefloongerechtigd. Hij kan dus aanspraak maken op specifieke hulp.

- Wat indien het recht op leefloon met terugwerkende kracht wegvalt (en bijgevolg teruggevorderd wordt) ?

In dat geval vervalt het recht op specifieke hulp voor het betalen van onderhoudsgelden eveneens met terugwerkende kracht (en wordt de specifieke hulp teruggevorderd). De voorwaarde dat betrokkene moet gerechtigd zijn op een leefloon is namelijk niet meer vervuld. Dezelfde redenering geldt bij de terugvordering van een gelijkwaardige financiële maatschappelijke hulp.

2) De betrokkene bevindt zich in één van de volgende situaties:

- Hij is onderhoudsplichtig op basis van een gerechtelijke beslissing
- Hij is onderhoudsplichtig op basis van een overeenkomst ondertekend in het kader van een echtscheiding onderlinge toestemming
- Hij is onderhoudsplichtig in het kader van een beslissing van de rechter bij een oproep in verzoening
- Hij is onderhoudsplichtig op basis van het feit dat hij de vermoedelijke vader is, die onderhoudsplichtig is op grond van artikel 336 van het Burgerlijk Wetboek.
- Hij betaalt een bijdrage voor een geplaatst kind op basis van een beslissing van de Jeugdrechtbank of de bevoegde administratieve overheid
- Hij is onderhoudsplichtig als gevolg van het afsluiten van een bemiddelingsakkoord dat onder de wet van 21 februari 2005 valt.

- 3) De betrokkene levert het bewijs van de betaling van het onderhoudsgeld of de bijdrage bij plaatsing.

Om gerechtigd te zijn moet de betrokkene het bewijs leveren dat de huidige betalingen volledig gebeuren.

Moet de betaling vrijwillig gebeuren?

Neen, niet noodzakelijk, maar het onderhoudsgeld moet volledig betaald worden.

Het gegeven dat er mogelijk nog onbetaalde schulden uit het verleden bestaan, heeft met andere woorden geen invloed op het recht.

Wat indien de persoon achterstallig onderhoudsgeld heeft?

De persoon heeft slechts recht op de specifieke hulp indien het onderhoudsgeld thans betaald wordt.

- 4) Het is niet verplicht dat het kind in België verblijft.

Dit is een gevolg van het arrest nr. 123/2006 van het Grondwettelijk Hof.

10.3. Bedrag en wijze van betaling

- Het bedrag van de specifieke hulp bedraagt 50 % van het betaalde onderhoudsgeld of bijdrage met een maximum van € 91,66 per maand (€ 1.100 per jaar).
- De betaling gebeurt op een vaste datum of dag; via een postassignatie, een circulaire cheque of een overschrijving.

- Het bedrag van de specifieke hulp wordt niet berekend per kind, het gaat om het totaalbedrag van het betaalde onderhoudsgeld of betaalde bijdragen indien het gaat om meerdere kinderen.

10.4. Procedure

- De aanvraag gebeurt mondeling of schriftelijk door de betrokkene of de persoon die hij hiertoe schriftelijk heeft aangewezen, tegen ontvangstbewijs.
- De betrokkene moet volgende gegevens aan het OCMW verstrekken :
 - De identiteit en de verblijfplaats van de kinderen waarvoor hij onderhoudsgeld of een bijdrage betaalt.
 - Een afschrift dat bewijst dat hij onderhoudsplichtig is of dat er een bijdrage verschuldigd is door plaatsing.
 - Het bewijs van de volledige betaling van het verschuldigde onderhoudsgeld of van de bijdrage.
- Indien het OCMW een aanvraag ontvangt waarvoor het niet bevoegd is, zendt het deze aanvraag door naar het volgens hen bevoegde centrum. De doorzendplicht is dus ook hier van toepassing.
- De beslissing inzake de specifieke hulp wordt binnen de acht dagen schriftelijk en aangetekend of tegen ontvangstbewijs aan betrokkene meegedeeld.

10.5. Staatstoelage

De Staat kent het bevoegde OCMW een toelage toe die gelijk is aan 100 % van het bedrag van de specifieke hulp voor het betalen van onderhoudsgeld ten gunste van kinderen.

11. BIJZONDERE VERMELDINGEN

Voor een aantal op te stellen stukken werd uitdrukkelijk bepaald welke vermeldingen er in opgenomen moeten worden, dit tot waarborg van de rechten van de aanvrager en rekening houdend met de bepalingen van het Handvest van de Sociaal Verzekerde.

Aangezien het ontbreken van een aantal vermeldingen in een aantal gevallen kan leiden tot nietigheid van het stuk of als gevolg heeft dat de beroepstermijn niet begint te lopen, is het van het grootste belang dat de vereiste vermeldingen op de desbetreffende stukken worden vermeld.

Hieronder volgt een niet-limitatief overzicht van de vermeldingen die op sommige documenten moeten voorkomen.

1. Ontvangstbewijs van de aanvraag²²¹

- Onderzoekstermijn van de aanvraag
- Hoorrecht van de betrokkene²²²
- Aangifteplicht van betrokkene van elk nieuw gegeven dat een weerslag kan hebben²²³

2. Overzenden naar bevoegd geacht centrum bij onbevoegdheid + in kennisstelling van de aanvrager van de overzending²²⁴

Op straffe van nietigheid: de redenen van de onbevoegdheid.

²²¹ Artikel 18, § 3, van de WET en artikel 7 van het KB

²²² Artikel 20 van de WET

²²³ Artikel 22, § 1, 2^e lid, van de WET

²²⁴ Artikel 18, § 4, van de WET

3. Aanvraagformulier met de gegevens die nodig zijn voor het sociaal onderzoek²²⁵

- Alle inlichtingen betreffende de identiteit en de materiële en sociale toestand van de betrokkene en van alle personen waarmee hij samenwoont wiens inkomsten in aanmerking moeten/kunnen genomen worden voor de berekening van het leefloon van de betrokkene.
- De bestaansmiddelen van de betrokkene.
- De vermelding van het OCMW of de centra die reeds financieel zijn tussengekomen in een inschakelings- of tewerkstellingsprogramma van de betrokkene.
- De vermelding van het OCMW dat een installatiepremie heeft betaald aan de betrokkene.
- De vermelding van het OCMW of de centra die reeds een SPI-vrijstelling aan de betrokkene hebben toegekend.
- De door de aanvrager aan het OCMW gegeven machtiging om alle inlichtingen en verklaringen na te zien bij financiële instellingen, instellingen van sociale zekerheid en bij de openbare besturen, en onder meer, bij de ambtenaren van de Mechanografische Dienst van de Administratie der Directe Belastingen en bij de ontvanger der registratie en domeinen.

4. Beslissing tot toekenning, herziening of weigering²²⁶

- Deze moet schriftelijk gebeuren.
- Afdoende gemotiveerd (juridisch en feitelijk).
- Het toegekende bedrag, de berekeningswijze en de regelmaat van betaling.
- De mogelijkheid om beroep in te stellen.
- Het adres van de bevoegde rechtbank.
- De beroepstermijn en de wijze waarop beroep ingesteld wordt.
- De mogelijkheid om zich in beroep te laten bijstaan (artikel 728 van het Gerechtelijk Wetboek).

²²⁵ Artikel 19, § 4, 1°, van de WET en artikel 6, § 1, van het KB

²²⁶ Artikel 21, §§ 2 en 3, van de WET

- De vermelding dat het beroep gratis is (artikel 1017 van het Gerechtelijk Wetboek).
- De refertes van het dossier en de dienst en maatschappelijk werker die het dossier beheert.
- De mogelijkheid om opheldering te verkrijgen omtrent de beslissing bij de dienst die het dossier beheert.
- Het feit dat het instellen van een beroep bij de arbeidsrechtbank de uitvoering van de beslissing niet schorst.
- In voorkomend geval, de periodiciteit van de betaling.

Als de beslissing de specifieke vermeldingen niet bevat, gaat de beroepstermijn niet in.

5. Beslissing tot terugvordering bij de betrokkene²²⁷ waarvan bij gebreke van die vermeldingen de beroepstermijn niet ingaat

- De vermeldingen die ook gelden bij een beslissing tot toekenning, herziening of weigering.
- En daarnaast in geval van terugvordering bij herziening met terugwerkende kracht:
 - De vaststelling dat er onverschuldigde bedragen zijn betaald.
 - Het totale bedrag van wat onverschuldigd is betaald en de berekeningswijze ervan.
 - De inhoud en de refertes van de bepalingen die aantonen dat de betalingen onverschuldigd zijn gebeurd.
 - De in aanmerking genomen verjaringstermijn.
 - De mogelijkheid voor het OCMW om af te zien van de terugvordering en de hiervoor te volgen procedure.
 - De mogelijkheid om een met redenen omkleed voorstel van terugbetaling in schijven voor te leggen.

Als de beslissing de specifieke vermeldingen niet bevat, gaat de beroepstermijn niet in.

²²⁷ Artikelen 24, § 3, en 25, § 2, van de WET

6. Kennisgeving aan de onderhoudsplichtigen van de beslissing tot terugvordering²²⁸

- De wettelijke bepalingen waarop de terugvordering gebaseerd is.
- De berekeningswijze van het teruggevorderde bedrag.
- De mogelijkheid van het OCMW om van de terugvordering af te zien om billijkheidsredenen en de procedure die hiervoor moet gevolgd worden.
- De mogelijkheid om een met redenen omkleed voorstel tot terugbetaling in schijven voor te stellen.
- De mogelijkheid om een voorstel van onderhoudsbijdrage voor te leggen.

7. Herinneringsschrijven indien de onderhoudsplichtige niet reageert op terugvordering binnen een termijn van 30 dagen²²⁹

Het verzoek tot betaling binnen 2 weken, zo niet invordering via gerechtelijke weg.

Hoogachtend,

De Minister voor Maatschappelijke Integratie,

Getekend

Karine Lalieux

²²⁸ Artikel 26 van de WET en artikel 55 van het KB

²²⁹ Artikel 55, 3de lid van het KB

INDEX

A

adoptiepremie.....	92
arbeidsovereenkomst.....	34, 35, 70, 91

B

bedrijfsafstand	112
begrafeniskosten.....	87
belastingkrediet.....	106
beroep	54, 70, 75, 76, 78, 197, 214, 215, 218, 219, 241, 257, 258
beroepsactiviteit	41, 111
billijkheidsreden	181
blote eigendom	171

D

dakloze	38, 58, 110, 235, 236, 249, 250
---------------	---------------------------------

E

echtscheiding	201, 253
elektronisch toezicht	86
Erasmusbeurs	103

G

geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie	12, 28, 33, 36, 58, 69, 70, 71, 110, 196, 215, 217, 218, 234
gerechtelijke beslissing.....	86, 241, 253
gezinsbijslag	92, 93, 94, 187
gezondheids- of billijkheidsredenen.....	27, 36, 50, 51
grondgebied verblijvende vreemdeling.....	63

H

huur	103, 167, 182
hypothecaire intresten	164, 166, 167

I

installatiepremie	73, 236, 249, 250, 257
invaliditeitsuitkering.....	30

K

kinderbijslag	50, 92, 160, 166, 199, 204
kot	62, 183
kraamgeld.....	92

L

leefloon ...	12, 13, 25, 28, 30, 31, 32, 36, 45, 51, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 69, 70, 77, 79, 80, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 106, 107, 108, 110, 166, 167, 169, 170, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 185, 186, 187, 188, 190, 191, 193, 194, 195, 196, 198, 199, 200, 201, 202, 206, 210, 212, 213, 215, 217, 218, 222, 223, 234, 235, 236, 239, 241, 245, 246, 252, 257
--------------	--

lijfrente	165, 166
loon	90, 91, 96, 110

M

machtiging	13, 73, 257
------------------	-------------

O

onderhoudsgeld	30, 31, 32, 50, 89, 90, 96, 200, 214, 252, 254, 255
onderhoudsplichtigen	70, 199, 200, 202, 203, 206, 209, 210, 259
ongeval	221
onvolledige en onjuiste verklaringen	194, 195
opleiding	28, 199
overlijden	87, 196

P

plaatsing	63, 86, 254, 255
PWA	96, 110
PWA-cheque	96

R

roerend kapitaal	106, 174, 176, 178, 179, 180, 181
rol van de strafinrichting	86

S

samenwoning	57, 64
sanctie	28, 69, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 241
schenking	170
schoolpremie	92
schorsing	213, 217
schulden	173, 174, 176, 177, 179, 180, 190, 202, 254
socio-professionele vrijstelling	108
student	28, 51, 54, 93, 245, 246, 247
studiebeurs	187
studies met voltijds leerplan	51, 103
studietoelagen	50, 103
subrogatierecht	195

T

teruggave	106
terugvordering	69, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 206, 209, 210, 212, 215, 218, 241, 258, 259
tijdelijk geplaatst	94, 96
toekenning	12, 36, 57, 72, 110, 193, 194, 222, 234, 236, 241, 257, 258
treedt van rechtswege	195

V

verblijf in het buitenland	81
verhoogde wezenbijslag	92
verhuis	45, 190
verhuizing	103
verhuur	167
verjaring	198, 210, 212
verjaringstermijn	197, 258
verplaatsingskosten	27

verplegingskosten	87
voordeel in natura	183
voorlopige invrijheidsstelling	86
voorwaardelijke invrijheidsstelling.....	86
vrijwilligerswerk	74, 107
vruchtgebruiker	160, 161, 162, 164, 165, 166, 167, 171, 172, 173, 177, 205

W

werkbereidheid	28, 51
werkloosheid	108
werkloosheidsreglementering.....	28
werkloosheidsuitkering	30, 88

Z

zelfstandige activiteit	112
-------------------------------	-----